

EKOIQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

ARALIK 2013 SAYI:34

IQ

CLIMATE
VOLUNTEERS
İKLİM GÖNÜLLÖLERİ
Karbon Nötr Yayın

TEDARİK ZİNCİRİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

En Zayıf Halka Neresi?

**Fişini Prizine
Sokamayan
Medeniyet!**

*Ekolojik
Zekâmızı
Gıdıklıyor*

ÖKO-TEST

**Gereksiz ve
Dayatılan
Mega Projeler**

**Peter Senge:
“Ticarete Değil, İlişkilerin
Doğasına Odaklanın”**

**TEMA'dan Çocuk-Doğa
İlişkisi Araştırması
“Toprak Dersem Çık”**

www.ekoiq.com

9 TL (KDV DAHİL)

**Yapı
Club**
www.yapiclub.com

Akçansa'dan herkese kazandıran kart: **Yapı Club**

Türkiye'nin lider yapı malzemeleri şirketi Akçansa olarak; kurulduğumuz günden bu yana şirketimiz ve iş ortaklarımız arasında iki tarafın da kazandığı bir ilişki kurduk.

Son dönemde, bu kazandıran ilişkiyi daha da geliştirdik ve Yapı Club Kart projesini hayata geçirdik.

Yapı malzemeleri sektöründe faaliyet gösteren tüm firmalar, bu kart tam sizin için! Yapı Club kart sayesinde alacağınız her Akçansa ürünü size puanlar kazandıracak. Bu puanlarla, Akçansa kataloğundan seçeceğiniz herhangi bir ürüne sahip olabileceksiniz.

Detaylı bilgi için www.yapiclub.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

[facebook.com/akçansa](https://www.facebook.com/akçansa) [Akçansa Group](https://www.linkedin.com/company/akçansa-group)

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Opsidyen ve Twitter

İnsanoğlu ve kızı, dünya üzerindeki büyük yolculuğuna büyük ihtimalle Afrika'dan başladı. Son yapılan araştırmalar, insan türünün de türdeş olmadığını, **Homo sapiens**, **Neandertal** ve son olarak keşfedilen **Denisova hominin** olmak üzere üç ayrı tür halinde onbinlerce kilometreyi, ovaları, dağları, nehirleri ve hatta denizleri açarak dünyanın dört bir yanına, farklı kıtalara dağıldığını gösteriyor. Bu büyük yolculuk aynı zamanda, onbinlerce yıl boyunca birbirinden habersiz ve izole yaşayan insan topluluklarının oluşumuna da sebep oldu.

Dört bir yana dağılan bu insan topluluklarının zaman içinde birbirleriyle tekrar karşılaşmalarında neler yaşandığını tahmin etmek çok kolay değil. Ancak bu karşılaşmaların sadece Homo sapiens'in Neandertal ve Denisova türlerini yok etmesiyle sonuçlanmadığını biliyoruz. Bugünün insanı, genetik olarak %2,5-5 arası da Neandertal (Avustralya ve yakın havzalarda %6 da Denisova

geni taşıyan insan toplulukları bulunduğunda yeni ortaya çıktı).

* İnsanlığın bu büyük yolculuğu ve dağılımı farklı toplumsal yapıların, kültürlerin, dini inançların, ırkların ve tabii dillerin oluşumuyla neticelendi. Ancak çok farklı bölgelerde, birbirinden uzun mesafeler ötede yaşayan çeşitli topluluklar arasında kısıtlı da olsa iletişim hep sürdü. Arkeologların, oradan oraya giden ve para yerine geçen **opsidyen** taşları veya deniz kabuklularını, elde edildikleri yerlerin çok uzaklarındaki kazılarda bulması da bu iletişimin en iyi kanıtları.

Ancak coğrafyalar arası uzaklığın, uygun iletişim araçlarının yokluğunda, çok daha az etkileşimli toplulukların varolmasını sağladığını biliyoruz. Mesafeler, coğrafi engeller, denizler, sıradağlar ve çöller farklı toplulukların doğuşlarının temel nedeniydi. Efsane tarihçi **Fernand Braudel**, *Maddi Uygarlık, Dünyanın Zamanı* isimli muhteşem çalışmasında, İç Afrika'nın nasıl sadece okyanuslarla değil, kuzeydeki Sahra çölüyle de doğal olarak sınırlandırıldığını inanılmaz bir açıklıkla anlatır.

* Ancak insanlık bugün, o muhteşem yaratıcılığıyla tekrar birbiriyle sonsuz şekilde buluşuyor. Irklar, renkler, kültürler, dinler ve diller birbirine karışıyor, melezleşiyor, yeni renkler ve sentezler doğuyor. Kestirmeden söyleyelim: Yeni ve karmaşık bir **dünya kültürü** doğu-

yor ve hemen hemen hiç kimse bu büyük buluşmanın dışında kalmıyor, kalmayacak.

Bu karşılıklı temas ve bağlantılılık hali de, toplumların türdeş, "birbirine benzeyen" ve dolayısıyla kimseye hesap verme ihtiyacı duymayan yapısını gün be gün erozyona uğrattırıyor. O nedenle, bir dünya metropolünde dev şirketleri yönetirken, adını ilk defa duyduğunuz kuytu bir mahallede, mesela Merter'de bir konfeksiyon atölyesinde olanlar, yapmaya çalıştığımız herşeyi tepetaklak etmeye yeterli olabilir. **Twitter'ın minik kuşları** çalışmaya başlar ve **Unilever'in CEO'su Paul Polman**'ın dediği gibi, siz daha ne olduğunu anlayamadan şirketinizin itibarı ve tabii değeri yerle bir olabilir.

Tedarik Zinciri dediğimizin, sadece bir ticari ilişki ağı değil, gerçek insanların bağlantılarından oluşan bir değer zinciri olduğunu anlamadan bu yüzyılda ayakta kalmak pek kolay olmayacak. Bizden söylemesi: Dünyanın ilk global şirketlerinden biri olan **Birleşik Doğu Hindistan Kumpanyası**'nın Endonezya'da yaptıklarının duyulması bir yüzyıl alabilir ama sizinki birkaç dakika sürecektir. Ve bu bilinç, sadece korkuyla yürütülen bir işten, bir topluluk içinde bulunmanın mutluluğu ve huzuruna doğru yol alacak. İşte o zaman, belki de sadece müreffeh değil mutlu ve huzurlu da olunabilir. İş yine gelip o atasözüne çatıyor işte: Öne atı mı, arabayı mı koyacaksınız? Öne, kendinin ve başkalarının mutluluğunu koyanlar, hiç merak etmeyin, o araba zaten yürür.

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti. adına sahibi
Halil Doğru

Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editörler
Balkan Talu
Özgür Çakır

Fotoğraf Editörü
Özgür Güvenç

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Abonelik
Tel: (90) 216 460 16 10 Faks: (90) 216 460 16 11

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Kuleli Mahallesi, Şekip Ayhan Özışık caddesi No: 4
34684 Çengelköy-Üsküdar, İstanbul
Tel: (90) 216 460 16 10 Faks: (90) 216 460 16 11

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu
Aynur Acar, Marmara Belediyeler Birliği Çevre Yönetim Merkezi Direktörü
Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü
Banu Aydoğan, Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim Direktörü, Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu Üyesi, Yeşil Bilgi Platformu Yöneticisi
Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üniversitesi, Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
Dr. Barış Gencer Başkan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü
Sibel Bülay, ulaşım uzmanı, EMBARQ Yönetim Kurulu üyesi
Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
F. Fatma Çelenk, Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü
Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Sibel Sezer Eralp, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü
Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü
Ebru İlhan, Eczacıbaşı Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilir Kalkınma Uzmanı
Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü
Bahar Keskin, CSR Türkiye Kurucusu
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç, Özyeğin Üniversitesi, Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Dr. Uygur Özesmi, change.org Türkiye Direktörü
Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü
Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü
Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu
Cavit Vardarlılar, MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

18 Yeni Bir Sürdürülebilirlik Anlayışı Gerekiyor

Bağımsız bir bilimadamı ve yorumcu, çevre fotoğrafçısı olan Zammit-Lucia'nın, Guardian'ın Sürdürülebilir İş blogundaki yazısı, birçoğumuzun aklını kemiren soru ve sorunlara neşter atıyor.

22 “Toprak Dersem Çık!”

Çocuklar ve doğa. İşte bu önemli ilişki üzerine geçtiğimiz günlerde önemli bir çalışma hazırlandı. TEMA Vakfı Eğitim Bölümü Başkanı Burcu Arık, Bilim ve Yayınlar Sorumlusu Ece Çizel, Minik TEMA Sorumlusu Setenay Bayer, konuyla ilgili sorularımızı yanıtladı.

26 Çanakkale'den Dünyaya Bir Sürdürülebilirlik Armağanı

Nihai tüketiciye ulaşmayan, B2B faaliyet gösteren firmaların sürdürülebilirlik çalışmaları çoğu zaman çok fazla görünür olmuyor. Ancak Çanakkale merkezli İÇDAŞ, “Dünyanın En İyi 2. Sürdürülebilirlik Raporu” seçilen çalışmasıyla tüm sürdürülebilirlik radarlarına yakalanmaya aday.

31 Dosya: Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği

Pakistan'da izbe bir atölyede çalışanlar, Merter'da tüm yasal haklarından yoksun işçiler ve okyanus ortasında patlamaya hazır dev bir petrol platformunun ortak yanı, dev küresel şirketlerin tedarik zincirinin parçaları olmaları. EKOIQ bu sayıda sürdürülebilirlik zincirinin kayıp halkasının peşine düştü.

48 Beslenebilirim, Beslenebilirsin, Beslenebilirler

Dünyanın en büyük gıda firmalarından biri olan Nestlé'nin Türkiye Pazarlama ve Kurumsal İletişim Direktörü Yüce Kaner Atalay, küresel ve yerel ölçekteki çalışmalarını, EKOIQ'ya anlattı.

52 Avrasya Tüneli Neden Yapılmamalı?

Arabaları mı taşıyacağız, insanları mı? Oksimoron gibi gözükse de asıl doğru soru bu ve Sibel Bülay, Avrasya Tüneli'nin resmi ÇED raporu üzerinden, bu projenin neden yanlış olduğunu anlatıyor.

54 Ekolojik Zekâmızı Gıdıklamaya Çalışan Bir Dergi

Gelin görün bir dergi nelere kadir; neleri yapabilir ve dönüştürebilir! Tam 28 yıl önce Almanya'da yayın hayatına başlayan ÖKO-TEST, bunun canlı bir kanıtı gibi.

58 Yerel Yönetimler için Fırsatlar - I

Yerel yönetimler, dünyanın birçok bölgesinde iklim değişikliğiyle mücadele sahnesine sağlam bir giriş yaptılar.

64 Almanya'da Eko Alla Turka

Almanya'da, Türkiye kökenlilere yönelik çevre çalışmaları yapan tek kuruluş olan Yeşil Çember'in kurucusu sevgili dostumuz Gülcan Nitsch, EKOIQ için yazdı.

70 "Türkiye'nin İstiklali ve İstikbali"

Plastik güneş pilleri konusunda patent alan ilk kişi Prof. Dr. Serdar Sarıçiftçi, "Eğer ışınları bir enerji şekli olarak kullanırsanız güneş size bir fatura yollamaz" diyor.

74 Yeni Bir Amerikan Rüyası

Gelen haberler, Amerika Birleşik Devletleri'nde Wall Street'in uzağında, yeni bir ekonominin kök saldığı yönünde. Şimdiye kadar 30 bin küçük girişimciyi birleştirmeyi başaran BALLE ağı bu konuya önderlik ediyor.

80 Fişini Prizine Sokamayan Medeniyet!

Bağlanamayan emniyet kemerleri, takılamayan fişler, karalıta aranan düğmeler... Enerji mimarı Çelik Erengözün, tasarım dünyasının dehlizlerine sokuyor bizleri ve vay canına dedirtiyor bir kere daha...

84 "Artık Emisyonlarınızı Daha Kolay İzleyebileceksiniz"

Satış Müdürü Gökhan Akdemir, GreenChimney ürünlerini, sanayi tesislerinin faaliyetleri sırasında ortaya çıkan emisyon değerlerini toplayan ve raporlayan, yazılım ve donanımla entegre bir sistem olarak tanımlıyor.

88 Gereksiz ve Dayatılan Mega Projeler

İstanbul'da 26-27 Ekim'de düzenlenen Çılgın Projeler Konferansı gösterdi ki, çılgın projeler sadece Türkiye'nin ve bugünün sorunu değil.

92 Üzerimizdeki Kara Bulutlar

CEE Bankwatch Network ve Greenpeace Akdeniz'in "Üzerimizdeki Kara Bulutlar" raporu, Türkiye'nin yeni rekorlara imza atmaya çalıştığı termik santral seferberliğinin olası etkilerini ele alıyor.

HER SAYIDA

4 Haberler İstanbul Karbon Zirvesi Taslak Programı Belli oldu; Baraj ve HES Fuarı'na Hoşgeldiniz! Üç Yeni RES: Fatma, Zeliha ve Kanije

46 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: Sürdürülebilir Kalkınmada Yeni Dönem: Vizyon 2050'den, Aksiyon 2020'ye

62 Son Buzul Erimeden Levent Kurnaz: "Son İklim Felaketi; Süper Tayfun Haiyan"

79 Uçuk Yeşil Özlem Bahadır: "Çöp"

86 Veriler Gökçe Vahapoğlu: Dünyanın En Önemli "Yakıt": Enerji Verimliliği...

96 Akademiden Sürdürülebilirlik Akademisi 5. İzmir İktisat Kongresi'ndeydi! Enerji Verimliliği ve Binalarda Isı Yalıtımı Tüketici Algı Araştırması

98 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: "Bir Neslin Geleceğini Bir Önceki Nesil Hazırlar"

100 Gözümüzden Kaçmayanlar Güneşte bir tuhaflık var; Kuzguncuk bostanı kurtuldu; leopar varmış, öldürünce farkettilik; Aslan Avcı Kurşun Fabrikası'na 5,7 milyon TL'lik para cezası; Boğaz Köprüsü trafiğinde günde 50 bin tonluk akaryakıt kaybı.

104 Kitap Kişisel Karbon Ayak İzi Rehberi; Sürdürülebilirliğe Psikolojik Yaklaşımlar; Sürdürülebilirlikle Sosyal Yardımı Birleştirmek: Mikrofinans 3.0

Çin'den Güneşe Vergi İadesi

Çin resmi haber ajansı Xinhua, 1 Ekim 2013 ile 31 Aralık 2015 arasında, güneş enerjisiyle bağlantılı üreticilere katma değer vergisinin yarısının iade edileceğini bildirdi. Bu girişim, belli ki çeşitli zorluklar yaşayan sektörü desteklemeyi hedefliyor. Çin'in resmi kaynaklarına göre, ülkenin en iyi 10 güneş paneli üreticisi 16,3 milyar dolar borç içinde. Sözelimi bu yılın başlarında, dünyanın en büyük güneş paneli üreticisi olan Suntech Power şirketi borçları nedeniyle temerrüde gitmek zorunda kaldı. Bunu yine dünyanın en büyük üreticilerinden biri olan LDK Solar Company izledi. Bu durumun temel sebebinin de, talebin yavaşlaması ve rekabete bağlı olarak fiyatlardaki düşüş olduğu kabul ediliyor. Bakalım, vergi iadesi, Çinli üreticiler için çözüm olabilecek mi?

Baraj ve HES Fuarı'na Hoşgeldiniz!

İstanbul, yılın her bölümünde birbirinden farklı ürün ve hizmetlerin sergilendiği ulusal ve uluslararası fuarlara evsahipliği yapıyor. Bu kadarını herkes biliyor ama 13-15 Şubat'taki bir fuar bizi gerçekten şaşırttı: Baraj-HES Yapım İşletim, Otomasyon, Teknoloji ve Ekipmanları İhtisas Fuarı, hem de 2. Barajlar Kongresi ile birlikte eşzamanlı düzenlenecekmiş. Bütün su akışlarına ket vurmaya marifet sayan dünya bakımının doğal sonucu diyebiliriz. Yani iş o kadar büyümüş ki artık bir fuarı bile düzenlenebiliyor. Ama gerçekten de, bu kadar HES ve barajın ne kadar büyük çevresel etki, biyoçeşitlilik ve kültürel kaybına neden olduğu da konuşulacak mı insan doğrusu merak ediyor.

Güvenli Gıdaya Erişimde Farklı Modeller

Güvenli gıdaya erişim, her geçen gün daha fazla önem kazanıyor. Gıda ihtiyaçlarını çözmek için her geçen gün farklı bir alternatif model üretiliyor. Yerel üreticilerden, kendi belirledikleri standartlarda ve aracısız gıda satın almak isteyen bireyler, bir araya gelerek "topluluk destekli tarım" ve "katılımcı garanti sistemleri" kuruyorlar. Bu alandaki çalışmalarını uzun zamandır sürdüren **Buğday Derneği** de, SGP (UNDP-GEF **Küçük Destek Programı**) desteğiyle başlattığı "**Doğal ve Yerli Ürüne Aracısız ve Güvenli Ulaşım Projesi**" ile Çanakkale'de bir pilot proje uygulamasını hayata geçirerek, bu konuda farkındalık yaratmayı amaçlıyor. SGP fonuyla yürütülen proje, doğa ile uyumlu üretim süreçlerini benimsemiş küçük üreticiler ile sağlıklı gıda talep eden tüketicilerin aracısız ve güven esasına dayalı olarak bir araya getirildiği yerel ürün zincirleri için bir model yaratılmasını ve iletişim

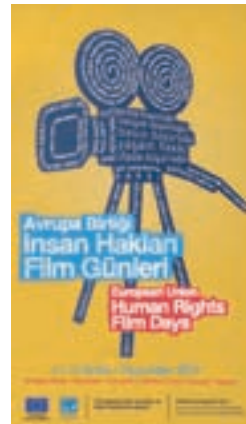
ağının kurulmasını hedefliyor. Proje kapsamında bir yandan küçük çiftçilerin ürünlerini bilinçli tüketicilere aracısız olarak ulaştırabilmesiyle ilgili mevzuat araştırması yapılırken, diğer taraftan **Katılımcı Onay Sistemleri**'ne örnek teşkil etmesi amacıyla **Çanakkale Ekolojik Yaşam İnisyatifi (ÇAYEK)** ile bir pilot uygulama sürdürülüyor. ÇAYEK'te pasif tüketiciler yerine, üretim sürecine katılım gösteren aktif "tüketiciler" belirledikleri ilkeler doğrultusunda, ürün almak istedikleri üreticileri belirliyor, onları çiftliklerinde ziyaret ediyor, düzenli toplantılarla bir araya gelip hem bilgi paylaşımı yapıyor hem de ürünlerin hikâyelerini dinleyip ilk elden satın alabiliyorlar.

2013 AB İnsan Hakları Film Günleri Başlıyor

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonunun, AB Üye Ülkeleri ve kültür merkezlerinin katkıları ile 10 Aralık İnsan Hakları Günü çerçevesinde düzenlediği 3. AB İnsan Hakları Film Günleri, 6-15 Aralık 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde sekiz ilde gerçekleştiriliyor. **Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Eskişehir, Trabzon, Sinop ve Diyarbakır**'da düzenlenecek film günleri kapsamında, öğrenciler, insan hakları savunucuları, sinemaseverler ve konuya

duyarlı herkes insan hakları temalı filmleri ve belgeselleri belirlenen sinema salonlarında ücretsiz olarak izleyebiliyor. Toplumların farklılıklarının

yani sıra sahip olduğu temel hak ve özgürlükleri ele alan AB ve Türkiye yapımı filmlerin gösterileceği etkinlik; izleyicileri insan hakları, bireysel kimlik, insan onuru ve kültürlerarası diyalog gibi farklı konularda sorgulamaya teşvik ederken yeni ve ortak bir bilinç ve farkındalık oluşturmayı hedefliyor. www.avrupa.info.tr

Capatect
ISI YALITIM SİSTEMİ

Dünya'nın sınırlı enerji kaynakları her geçen gün hızla azalıyor. Bugün enerji verimliliği ve karbon salınımı azaltma konularını toplumsal sorumluluktan öte, yaşamsal bir zorunluluk olarak geleceğimiz için büyük önem taşıyor. Dünyamızı korumak için en iyi çözüm, sınırlı enerji kaynaklarının daha tasarruflu kullanıldığı bir sistemi kalıcı olarak yaratabilmektir. Enerji verimliliğine en fazla katkı sağlayan yöntemlerin başında doğru seçilmiş dış cephe ısı yalıtım uygulamaları gelmektedir. Binalarınıza ısı yalıtımı yaptırırken, doğru ve uzun ömürlü ısı yalıtım sistemlerini tercih ederek, hem bütçeniz, hem şehriniz hem de dünyamız için en doğru yatırımı yapmış olursunuz.

Unutmayın, ısı yalıtımlı bir dünya, daha iyi bir dünya demektir.

www.dahaiyibirdunya.org

Capatect
ISI YALITIM SİSTEMİ

İstanbul Karbon Zirvesi Taslak Programı Belli Oldu

3-5 Nisan 2014 tarihlerinde İTÜ'de gerçekleştirilecek olan Karbon Zirvesi'nin taslak programı yayınlandı. Aralarında enerji alanında faaliyet gösteren birçok STK ve sektör profesyonelinin öncülüğünde, beş ayrı bakanlığın, EPDK, SPK, İstanbul Sanayi Odası ve EÜAŞ'ın desteklerinde düzenlenen İstanbul Karbon Zirvesi'nin ana temaları, Politikalar ve Uygulamalar, Karbon Ticareti ve Finansmanı, Temiz Enerji Üretim ve Tüketim Teknolojileri, Sektörel Karbon Yönetimi ve Uygulamaları olarak belirlendi. Zirvede, Francisco Ascui, Dr. Xi Liang, Dr. Gbenga Ibikunle, Andreas Barkman, Dr. Zsuzsanna Ivanyi ve Dr. Diana Ürge-Vorsatz gibi önemli isimleri izlemek mümkün olacak. <http://www.istanbulcarbonsummit.com>

AB İlerleme Raporunda Çevre Konusunda Neredeyiz?

Bildiğiniz gibi, Türkiye'nin AB katılım müzakereleri 33 fasıl üzerinden ilerlemeye devam ediyor. Bu fasıllar farklı politika alanlarında bugüne kadar oluşturulan AB müktesebatını içeriyor. İktisadi Kalkınma Vakfı, Avrupa Komisyonu'nun yakın bir zamanda yayınladığı Türkiye İlerleme Raporu üzerinden kaydedilen ilerleme ve eksik kalan alanları ele alan bir tabloyu kamuoyunu duyurdu. Gıda güvenliğinden balıkçılığa, taşımacılık politikalarından enerji çalışmalarına ve eğitimden çevreye kadar uzanan bu değerlendirme tablosu, Türkiye'nin genel sürdürülebilirlik notu için de önemli veriler içeriyor.

Bu Sirkte Eziyet Yok

Küçük çocuğu olanlarımız bilir; çocuklar sirkleri çok sever ama gitmeye her niyet ettiğinizde adımlarınızda geri geri gider, çünkü ya eziyetle eğitilmiş aslanlar ya da bir sandığa kitlenmiş dev pitonlarla karşılaşma olasılığınız çoktur. Dünyada **Cirque de Soleil** gibi bu sorunları çözmüş gösteri grupları var ama son gelen habere göre, artık Türkiye'de de bu konuya duyarlı bir sirk var. Adapazarı'nda 22 Kasım'da kapılarını "Komedy" isimli gösterisiyle açan **Türkiye Sirk**i, kendi işlerinde ne kadar başarılı ve eğlenceli bilmiyoruz ancak en azından eziyet ve vicdan azabı çekmeden izleyebileceğimizi, Genel Sanat Yönetmeni Ulaş Cankurt'un

şu sözlerinden anlayabiliyoruz: "Her hafta başka bir yerde, uzun ve zorlu yolculuk, değişen iklimlerde dengesiz beslenme, gibi daha birçoğunu sayabileceğimiz olumsuz koşullar da yaşatılmaya çalışılan, doğasından koparılan canlılar, olması gereken yerde değiller." Galiba bir şeyler değişiyor...

Biyokompozit Hoparlörle Kaliteli ve Çevreci Müzik!

Dünyaca ünlü Finlandiyalı hoparlör üreticisi Genelec, yeni model hoparlörlerinde UPM tarafından geliştirilen biyokompozitleri kullanmaya başladığını duyurdu. Hoparlör kabini, yenilenebilir selüloz elyafı esasına dayalı bir ürün olan UPM ForMi'den yapılıyor. Genelec'in uzun zamandır geleneksel malzemelerin yerine kullanılacak alternatif çözümler aradığını; ses kalitesinden ödün vermeyen ama aynı zamanda sürdürülebilir ve çevreyle dost bir malzemenin peşinde olduğunu söyleyen Genelec yöneticisi Siamak Naghian, "UPM ForMi, kurumsal düzeyde kendimiz için çizdiğimiz çevre ve kalite odaklı katı kriterleri karşılayan, üzerinde çalışılması kolay ve akustik performansı mükemmel bir ürün. Yüzey işleme ve zımparalama gibi detaylar gerektirmediği için de üretim akışımızı en verimli şekilde planlamamıza yardımcı oluyor. Yeni projemiz ile mühendislik alanında çığır açarken, aynı zamanda çevresel duyarlılığımızla da sektöre öncülük etmeyi hedefliyoruz" diyor.

Binanızın enerji maliyetlerini %30* azaltmanız mümkün. Ancak bu sadece bir başlangıç.

Sizin için yapabileceğimiz bununla sınırlı değil

Bir yandan enerji verimliliği hedeflerine ulaşmaya çalışırken, diğer yandan binaların kompleks yapılarını yönetmek hiç kolay bir iş değil. Ancak biz bunu, EcoStruxure™ enerji yönetim mimarimiz ile, tek bir IP platformu üzerinde akıllı bina sistemlerinin entegrasyonunu sağlayarak başardık.

Binalarda yüksek oranda tasarruf elde edilebilir

Bugün sadece Schneider Electric™ EcoStruxure enerji yönetim mimarisi ile işletmeniz genelinde HVAC, erişim kontrolü, video güvenlik yönetimi ve aydınlatma kontrolü gibi yoğun enerji kullanan sistemlerin entegrasyonunu yaparak %30'a kadar enerji tasarrufu sağlayabilirsiniz. Bir binanın enerjisinde %30'a varan tasarruf çok iyi bir başlangıçtır ve EcoStruxure enerji yönetimi mimarisi ile yapacağınız tasarruf bununla sınırlı kalmaz.

Enerji tasarrufu hakkında uzmanlardan bilgi alın!

www.SEreply.com adresini mutlaka ziyaret edin. Aşağıdaki şifreyi girin, EcoStruxure ve Enerji Verimliliği Çözüm Kataloğumuzu **ÜCRETSİZ** yükleyin. Şifre: **42182p**

EcoStruxure

Active Energy Management Architecture
from Power Plant to Plug™

Veri merkezleri

Birbirine bağlı olan bütün ekipmanların enerji kullanımı ve varlığı yakından izlenerek, gerçek zamanlı olarak yönetilir.

Endüstriyel tesisler

Açık protokoller, proses otomasyonunun minimum kesinti ve maksimum enerji verimliliği ile yönetilmesini sağlar.

Binalar

İşletme genelinde güvenlik, aydınlatma, elektrik dağıtım, yangın güvenliği, HVAC, IT ve telekomünikasyon sistemlerinin akıllı bir şekilde entegrasyonu eğitim, işletme, bakım ve enerji maliyetlerinin azaltılmasını sağlar.

%30

444 30 30

www.schneider-electric.com/tr

©2013 Schneider Electric. Tüm hakları saklıdır. All trademarks are owned by Schneider Electric Industries SAS or its affiliated companies. Schneider Electric form # 998-0758 TR
*EcoStruxure mimarisi enerji verimliliği için bir başlangıçtır.

Schneider
Electric

Enerji Verimliliği ve Algıların Kapısı

Capatect Isı Yalıtım Sistemi ve Sürdürülebilirlik Akademisi'nin 7P Araştırma şirketiyle birlikte gerçekleştirdiği "Enerji Verimliliği ve Binalarda Isı Yalıtımı Tüketici Algı Araştırması" sonuçları 20 Kasım'da bir basın toplantısıyla açıklandı. Türkiye genelinde 16 ilde ve yedi bölgede yapılan araştırmadan elde edilecek bilgi ve verilerin, bundan sonraki çalışmalarda kullanılması gerçekten önemli çünkü bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunmuyor ve sürdürülebilirlik çalışmalarında gerçekten insanların algıları hakkında çok az bilgi var. Sonuçları EK0IQ'nun bir sonraki sayısında daha ayrıntılı olarak konuşacak ve yorumlayacağız ama ilk elden, "Isı yalıtımının, kentsel dönüşümünün gizli finansman kaynağı olabileceği" yönündeki çıkarımı sizlerle paylaşalım.

STK'lar Zirveyi Terk Ettiler

Varşova'da BM İklim Zirvesi COP19'u başından beri izleyen ve zirveye etkiye bulunmaya çalışan sivil toplum örgütleri ve aktivistler, hükümetlerin iklim değişikliğine karşı ciddi bir adım atmamalarını protesto ederek zirveyi terk etti. Dünyanın her köşesinden sivil toplum kuruluşları ve kolektif hareketler, zamanı en iyi değerlendirme yolunun Zirve'den gönüllü olarak geri çekilmek olduğuna karar verdi. Bu sayede, hükümetler üzerinde iklim değişikliği konusunda liderliği devralmaları için baskı yaratabileceklerini düşünen STK'lar şunlar: Aksyon Klima Pilipinas, ActionAid, Bolivian Platform on Climate Change, Construyendo Puentes, Friends of the Earth, Greenpeace, Ibon International, International Trade Union Confederation, LDC Watch, Oxfam International, Pan African Climate Justice Alliance, Peoples' Movement on Climate Change ve WWF.

Moyer, Doğa ile Doğa'yı Fotoğrafladı

Doğa Koleji ve National Geographic işbirliği ile National Geographic Society'nin 125. yıl kutlamaları çerçevesinde Türkiye'ye gelen dünyanın en ünlü fotoğrafçılarından Matt Moyer, Doğa Koleji öğrencileriyle buluştu. Öğrencilere belgesel fotoğrafçılığın inceliklerini anlatan Moyer, genç fotoğrafçılarla birlikte Doğa Koleji'nin Beykoz Kampüsü'nü fotoğrafladı.

The New York Times, The Independent, The Guardian ve Marie Claire gibi dünyanın önemli yayınlarda görev yapan, National Geographic'in düzenlediği fotoğrafçılık kamplarında ders veren Matt Moyer, Türkiye'ye

ilk kez geldiği belirterek, Beykoz Doğa Koleji'nin fotoğrafçılar için doğal bir stüdyo olduğunu söyledi. Beykoz Doğa Koleji'nin fotoğraflandığı ve en iyi fotoğrafın belirlendiği yarışma, 16 Kasım gününden itibaren sosyal medyada da iki hafta boyunca devam etti.

Atıktan Kıyafete Yolculuk

Dünyada karo halının mucidi, pazar lideri, çevre alanında öncülüğü ve kurucusu Ray Anderson'un sürdürülebilirliğe katkılarıyla tanınan Interface, hızla büyüyen bir çevre sorunu olan deniz atıkları için kurulmuş yeni bir girişime, "**Healthy Seas - Atıktan Kıyafete Yolculuk**" programına katıldığını duyurdu. İplik imalatçısı Aquafil, koruma grubu ECNC Land & Sea Group ve Hollandalı imalatçı Star Stock tarafından kurulan bu küresel girişime, "Mission Zero" (sıfır atık) sürdürülebilirlik hedeflerinin bir parçası olarak, katılan ilk karo halı markası Interface oldu.

<http://healthyseas.org/>

18. Dünya Organik Kongresi Kayıtları Açıldı

Buğday Derneği'nin ev sahipliğini yaptığı, dünyanın en büyük organik kongresi olan 18. IFOAM Dünya Organik Kongresi kayıtları başladı. Kayıt ücreti, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına, Buğday Derneği ve IFOAM üyelerine indirimli.

IFOAM (Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu) tarafından üç senede bir, dünyanın farklı bir şehrinde gerçekleştirilen kongre, iki sene önce, Buğday kurucusu Victor Ananias'ın başvurusuyla İstanbul'a alınmıştı. Yaklaşık 3000 uluslararası delegenin beklendiği, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından desteklenen kongre, 13-15 Ekim 2014 tarihlerinde, İstanbul Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerçekleşecek.

Kongre ile ilgili daha fazla bilgi, sponsorluk ve kayıt için: www.owc2014.org

Yeşil Banyo
Çözümleri

VitrA | ARTEMA

Yeşil binalar için VitrA, Artema.

VitrA ve Artema, Blue Life anlayışı doğrultusunda yeşil binalar yaratılmasına olanak tanıyan banyo çözümleri sunuyor. **LEED, BREEAM** ve **DGNB** yeşil bina sertifikasyonları kapsamındaki projelerde, çevreci özelliklere sahip ürünleriyle puan kazandırarak yapıların yeşil bina sertifikasyonu almasına katkı sağlıyor.

Çevresel ayakizi daha düşük olan VitrA ve Artema ürünlerinin; sağladıkları su tasarrufu, tamamlanan yaşam döngüsü analizleri, çevreci ürün beyanları, sorumlu hammadde edinim sertifikaları vb. özellikleriyle projelerde yer almanın öneriliyor.

VitrA ve Artema, yeşil bina sertifikasyonunu destekleyen anlayış ve uygulamalarıyla gelecek nesiller için sürdürülebilir yaşamı hep ön planda tutuyor.

BREEAM®

DGNB®

Blue Life
Mavi gezegenimiz için...

 Eczacıbaşı

vitra.com.tr | artema.com.tr

Yeşil bina sertifikasyonu için önerilen ürünler kataloglarda bu ikon ile belirtilmektedir.

iPad versiyonunu buradan indirin.

PDF olarak indirin.

Avrupa Yeşil Başkentlerinde 2016'da da Yokuz

Her yıl düzenlenen Avrupa'nın en yeşil başkentleri yarışmasının 2016 yılı için adayları belli oldu. **Dabrowa Gornicza** (Polonya), **Essen** (Almanya), **Larissa** (Yunanistan), **Ljubljana** (Slovenya), **Nijmegen** (Hollanda), **Oslo** (Norveç), **Reggio Emilia** (İtalya), **Santander** (İspanya), **Tours** (Fransa), **Umeå** (İsveç), **Zaragoza** (İspanya) ve **Pitesti** (Romanya), 2016 için yarışacaklar. Kentsel yönetim üzerinden en iyi sonuç alınan şehrin seçildiği yarışma, en iyi proje örneklerinin ve yapılan önemli çalışmaların tüm AB ile paylaşılması açısından önemli. Yarışma sayesinde, vatandaşların da önerileri dikkate alınarak, yüksek standartlar etrafında sürdürülebilir kentsel kalkınma modellerinin yaygınlaştırılması amaçlanıyor. Ve son olarak ne yazık ki 2016'ya kadar Türkiye'den hiçbir kentin adı bile geçmiyor. Bu maçın ikinci yarısı ne zaman başlayacak acaba?

Garanti'ye Sürdürülebilirlik Ödülü

Küresel ekonomi ve sürdürülebilirlik konularını ele alan IAIR dergisinin düzenlediği "IAIR Awards" yarışmasında Garanti Bankası, Avrupa bölgesinde **Best Bank for Sustainability** (Sürdürülebilirlikte En İyi Banka) ödülünü kazandı. Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Amerika'dan 50 şirketin yarıştığı bankacılık kategorisinde, Garanti Bankası'nın yanı sıra Royal Bank of Canada ve İspanyol Banca March da ödüle layık görüldü. Sürdürülebilirliği çevre, sosyal eşitlik ve ekonomik talepler çerçevesinde ele alan dergi, şirketlerin ve finansal kuruluşların bu alandaki performansını, "çevre-dostu iş kararları" odağında değerlendirdi. 6 kategoride yapılan yarışmanın sonuçları, 50 bin okuyucusunun online anketlere verdiği yanıtlar doğrultusunda belirlendi.

Üç Yeni RES: Fatma, Zeliha ve Kanije

Gürış Grubu, üç yeni rüzgâr enerjisi santrali projesi için Siemens'le işbirliği yaptığını açıkladı. Muğla, Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli'nde kurulacak yeni rüzgâr enerjisi santralleri için bir kez daha **Siemens**'le çalışan Gürış Grubu, proje kapsamında şirketin dişli kutusu kullanımı gerektirmeyen **Direct Drive** teknolojiye türbinlerini tercih ettiklerini duyurdu. 165 MW kapasiteli 53 adet rüzgâr türbininin kurulacağı santrallerin, 2014 sonu - 2015 yaz dönemi arasında tamamlanarak devreye alınması planlanıyor. Kurulacak santrallerden

Muğla'da bulunan Fatma Rüzgâr Santrali, 25 adet rüzgâr türbini ile toplamda 77 MW'lık kapasiteye sahip. Kırklareli'de bulunan Zeliha Rüzgâr Enerjisi Santrali ile Edirne - Tekirdağ arasında bulunan Kanije Rüzgâr Enerjisi Santrali ise toplamda 28 adet türbinle 88 MW'lık bir enerji üretim kapasitesine sahip olacak.

Bu Fotoğraflar Suda İz Bıraktı

Pompa sistemleri sektörünün lider markalarından WILO'nun düzenlediği "WILO 2. Ulusal Fotoğraf Yarışması"nın sonuçları açıklandı. "Su, Dünyanın Her Karesinde - Sudaki İzler" konulu yarışmada, jürinin 2 bine yakın eser arasından yaptığı değerlendirme sonucunda en iyi fotoğraflar belirlendi. Jürinin değerlendirmesi sonucunda yarışmada birinci olan Gökhan Bilici (Konya) 3000 TL, ikinci olan Ahmet Fatih Sönmez (Van) 2000 TL, üçüncü olan İsmet Danyeli (İzmir) ise 1000 TL para ödülü kazandı. 1000 TL değerindeki "WILO - Sudaki İzler Özel Ödülü" ise Mehmet Öztürk'e (Aydın) verildi. Yarışmada dereceye giren, mansiyon alan ve sergileme hakkı kazanan eserler Kasım ayı boyunca İFSAK sergi salonunda sergilendi. Fotoğrafları, www.wilofotografyarismasi.com adresinde görebilirsiniz.

Toprağın plastığı sevmesine yardımcı olan kimya yaratıyoruz.

Çoğu plastik biyolojik olarak parçalanamaz ama BASF'nin geliştirdiği ecovio™ plastikleri kontrollü ortamda kompost toprağa dönüştürüldüğünde bütünüyle yok oluyor. Organik atıkları toplarken, dönüştürülebilen plastik torbalar kullanmak hem daha hijyenik hem de daha pratik. Böylece atıklar, çöplüklerde birikmek yerine değerli bir toprağa dönüşebiliyorlar. Bugün kullanılan plastik torbalar daha temiz bir gelecek anlamına gelebilir. Çünkü BASF'de biz kimya yaratıyoruz.

www.wecreatechemistry.com

 BASF

The Chemical Company

Toyota'ya Çevresel Katkılarından Dolayı Büyük Onur

Japonya Ekonomi Ticaret ve Sanayi Bakanlığı 3R Geliştirme Konseyi'nin düzenlediği 3R "Reduce, Reuse, Recycle" (Azaltım, Yeniden kullanım, Geridönüşüm) Ödüllerinde, 2013 Başbakanlık Ödülü'ne Toyota ve Toyota Tsusho A.Ş. layık görüldü. Ayrıca, Japonya Sanayide Çevre Yönetimi Derneği tarafından Toyota ve Sumitomo Electric Industries Ltd.'ye kaynakların en verimli biçimde kullanılmasından ve geri dönüşüm teknolojilerinden dolayı "Metal Geri Dönüşüm Ödülü" verildi.

Otomotivde çevreci çalışmalara 1970'li yıllarda başlayan Toyota, bugün 5,7 milyon hibrid araç satışıyla dünyada lider durumda. Hibrid araçların bilinen düşük CO₂ emisyonu ve yakıt verimliliği avantajlarına ilave olarak Toyota, hibrid araçların elektrik motorlarında bulunan mıknatıs ve kullanılmış NiMH (Nikel Metal Hibrid) akülerin geri dönüşümünde de öncülük ediyor. Toyota, bu kapsamda 1998 yılından bu yana, yaklaşık 30 bin NiMH aküyü geri dönüştürdü. Bu rakam, Japonya'daki tüm hibrid araçların yüzde 80'ine denk geliyor.

Kleemann'dan Yeşil Asansörler

Türkiye ve İstanbul'da kentsel dönüşüm programları tüm hızıyla sürüyor. Bu arada yeni yapılan binaların enerji verimliliği, izolasyon kalitesi ve diğer çevresel bileşenleri de gündeme geliyor. Genellikle kat sayısının arttığı da düşünülürse, aslında akla gelmesi gereken önemli kalemlerden biri de asansörler değil mi? Evet ve akla getirenler var. Örneğin Türkiye'nin önemli asansör üreticilerinden Kleemann'ın yeni jenerasyon makine dairesiz, düşük enerji ihtiyacı olan senkron makinelerin kullanıldığı **ATLAS modeli**, öncelikli olarak kentsel dönüşüm projeleri için düşünülmüş. Beş katlı bir konutta sadece bir buzdolabı kadar enerji harcadığı hesaplanan asansörün bazı ufak düzenlemeler ile daha düşük enerji tüketecek hale de getirilebileceği

iddia ediliyor. Açıkçası her şeyi yeniden düşünürken, asansörü de bir kenara atmamakta fayda var. Hem güvenlik, hem de enerji tasarrufu açısından.

"Toplu Taşıyın ve Yayalaşın"

Embarq Türkiye - Sürdürülebilir Ulaşım Derneği tarafından, Dünya Bankası, İETT, İstanbul Teknik

Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Dış İlişkiler Daire Başkanı Ümit Güney, Embarq Türkiye Yönetim Kurulu Üyesi Tayfun Bayazıt, Başakşehir Belediye Başkanı Av. Mevlüt Uysal, İstanbul Bilgi Üniversitesi Doç.Dr. Asu Akyol.

Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi ile Embarq ABD, Meksika ve Hindistan ofisleri ve kentsel tasarım konusunda isim yapmış Gehl Mimarlık ve Yard9 tasarım ofisinin katıldığı "Yaşanabilir Şehirler Sempozyumu" 20 Kasım'da İstanbul'da düzenlendi.

Toplantıya katılan 5 kıtadan 16 uzman, 21. yüzyıl şehirlerinin kentsel dokuya, doğaya ve iklime dost bir anlayışla yeniden tasarlanması gerektiğine dikkat çektiler. Sempozyumda yüzölçümleri büyük ve nüfusu hızla artan şehirlerde toplu taşımanın en ideal çözüm olduğu belirtilirken, toplu taşımanın tarihi dokuya zarar vermeyecek şekilde düzenlenmesinin önemine değinildi. Ayrıca araştırmaların, yayalaştırma projelerinin ekonomiyi canlandırdığı ve emlak gelirlerini artırdığını ortaya koyduğu ifade edildi.

Bizce tasarruf içten gelmeli.

Tüm Bosch ürünleri, sadece bugünkü değil, gelecekteki yaşamımızı da iyileştiren teknolojilerle donatılmıştır.

Bosch, doğal kaynakları daha verimli kullanmak için tüm ürünlerini %92 geri dönüşümlü malzeme kullanarak üretir. Üstelik son 15 yılda elektrik tüketiminde %82, su tüketiminde %60'a varan tasarruf sağlayan teknolojilerin geliştirilmesi ile sizin de doğal kaynakları korumanıza yardımcı olur. Daha yaşanılır bir gelecek için bize katılır mısınız? www.bosch-home.com/tr

BOSCH
Yaşam için teknoloji

Şu Raporlama Meselesi

Sürdürülebilir Kalkınma için Dünya İş Dünyası (WBCSD), Kasım ayında İstanbul'da Swissotel'de bir araya geldi ve 2020 Action planları üzerine geniş katılımlı bir toplantı düzenledi. Daha önce Vizyon 2050 çalışmasıyla uzun dönemli planlarını ve taahhütlerini belirleyen WBCSD'nin 2020 Action planı, daha kısa erimli yapılacaklar konusunda önemli bir adım. Bu arada toplantıda dağıtılan **Reporting Matters** dokümanının, sürdürülebilirlik raporlaması konusunda son derece önemli saptama ve tespitler içerdiğini belirtelim. Gelecek sayımızda bu önemli mesele ve rapor hakkında daha kapsamlı bir tanıtım hazırlıyoruz, çünkü raporlama meselesinin geleceği, sürdürülebilirliğin geleceğiyle çok sıkı bir bağlantıya sahip.

TSKB, GRI A+ Seviyesinde Raporladı

Sürdürülebilirlik kavramını tüm bankacılık süreçlerine başarılı bir şekilde entegre eden ve bu alanda çok sayıda örnek uygulamayla sektöründe öncü rol üstlenen TSKB, yayımladığı üçüncü Sürdürülebilirlik Raporu'nda **Küresel Raporlama Girişimi (GRI)** tarafından A+ seviyede onay olarak finans sektöründe bir ilki gerçekleştirdi.

2011-2012 döneminde, ekonomi, çevre ve yönetim alanlarındaki sürdürülebilirlik performansını değerlendiren raporun '+' seviyesinde olması, kurumun, sürdürülebilirlikle ilgili tüm performans verilerinin dış denetimden başarılı bir şekilde geçmiş olduğunu gösteriyor. TSKB Üçüncü Sürdürülebilirlik Raporu'nu incelemek için: <http://www.tskb.com.tr/images/pdf/tskb-surdurulebilirlik-raporu-2012.pdf>

Enerji ve İklim Sorunları Kadıköy Buluşması

Kadıköy Belediyesi, 5100 üyesi bulunan, iklim değişimleri ve enerji verimliliği konularında çalışmalar yapan AB üyesi belediye başkanlarının kurduğu **Covenant of Mayors**'un, en önemli toplantılarından biri olan **Avrupa Komşu Ülkeler Bölgesi ve Orta Asya için Değişim** toplantısına ev sahipliği yaptı. 14-15 Kasım'daki organizasyonun açılış konuşmalarını Kadıköy Belediye Başkanı **Selami Öztürk** ile CHP Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı **Gökhan Günaydın**'ın yaptığı Kadıköy Buluşması'nın en büyük önemi ise, Belediye Başkanları Sözleşmesi'nin, Türkiye'nin coğrafi konumundan da yararlanarak, Orta

Asya ve Avrupa ülkelerine yayılması için Kadıköy'ün köprü görevini üstlenmesi. Bu toplantılar ile iklim değişikliği ve enerji verimliliği çalışmaları sadece Avrupa ülkelerinde kalmayıp, Orta Asya ülkelerine de yayılması hedefi gerçekleştirilmiş olacak.

Şişme Bacayla Güneş Enerjisi

BBC Teknoloji Muhabiri Dave Lee'nin haberine göre, dünyanın önde gelen sıcak hava balonu uzmanlarından **Per Lindstrand** yeşil enerji üretimi için 1 kilometre uzunluğunda şişme bir güneş bacası yapmayı planladığını duyurdu. İngiliz maceraperest işadamı **Richard Bronson** ile birlikte 1991'de balonla Büyük Okyanus'u aşan Per Lindstrand, bu teknolojinin uzak yerlerde daha etkin yeşil enerji üretiminde kullanılabileceğini söyledi. Engineer dergisine projenin 20 milyon dolara mal olabileceğini açıklayan Lindstrand, kuleyi şişme yapmanın betondan imal etmeye kıyasla yüz milyonlarca dolar tasarruf sağlayacağını vurguladı. Londra Üniversitesi Kentsel Sürdürülebilirlik ve Dayanıklılık Merkezi mühendislerinden Patrick Cottam, BBC'ye yaptığı açıklamada, laboratuvar ortamında 3,5 metrelik bir model üzerinde çalışmaya başladıklarını söyledi.

Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali 2013 Aralık'ta

Sürdürülebilirlik kültürü, sadece raporlarla, bilimsel araştırmalarla oluşturulabilecek bir şey değil çünkü işin merkezinde insan var. Ve insanın olduğu yerde de duygular ve sezgiler devreye giriyor. O yüzden de kültür ürünleri, bu işin içinde önemli bir yer tutuyor. Bu temelden hareket eden ve sürdürülebilirlik kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla yola çıkan **Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali**'nin beşincisi Aralık ayında düzenleniyor.

20-22 Aralık tarihlerinde Kadir Has Üniversitesi, Cadebostan Kültür Merkezi ve Ankara Çağdaş Sanatlar Merkezinde eşzamanlı olarak gerçekleşecek Festival'de onlarca film, izleyicilerle buluşacak. Sürdürülebilir seyirler diliyoruz...

Duymuyor musunuz?

Türkiye'nin
enerji ritmi
artık değişti

Ücretsiz danışma hattı
0800 211 43 86

www.izocam.com.tr

IZOCAM
"Yalıtımın Türkiye'deki adı"

Asgari Değil Azami Müştereklerimiz

Temiz havayı, suyu, otlakları, parkları, müziği ve edebi eserleri müştereklerimiz kabul edelim. Bunun ekonomi için anlamı nedir? Bu "müşterekler" her bir bireyin, şirketin ya da ülkenin ücretsiz kullanımına açık olmalı mı? Bu "malların" müşterekler kabul edildiğini hayal edin; bu durumda ekonomiyi nasıl düzenleriz? Sınırlar, ön koşullar neler olacak? Devletin, yerel yönetimlerin, özel şirketlerin ve bireylerin rolü nedir? Küçük ölçekte, parkları, edebi eserleri ve dinlediğimiz müzikleri paylaşmak zor değil. Ülke ölçeğinde veya ülkeler arasında müşterekler fikrini tartışmak ise birçok soru işaretini beraberinde getiriyor. İşte son derece önemli bulduğumuz ve bizim bugüne kadar **Ortak Mallar** şeklinde Türkçe'ye çevirdiğimiz **Commons** konusu, Heinrich Böll Stiftung Derneği tarafından düzenlenen 4. Yeşil Ekonomi Konferansı'nda "**Yeşil Ekonomi ve Müşterekler**" başlığı altında, dünyadan ve Türkiye'den konunun uzmanlarınınca tartışıldı. 16-17 Kasım'da Cezayir Toplantı Salonu'nda ele alınan Müşterekler konusunun, sürdürülebilirlik tartışmalarında önemli bir yer tutacağını düşünüyor ve konuyu önümüzdeki sayılarda daha ayrıntılı ele alacağımızı duyuruyoruz.

Unilever'in Yeni Fabrikası da "0 Katı Atık" Olacak

Unilever, Kişisel Bakım ve Ev Bakımında sürdürülebilir büyüme kapasitesini artırmak için Konya'da yeni bir üretim tesisine 150 milyon Euro'yu aşkın yatırım yapacağını açıkladı. Yeni fabrika, şirketin büyüme hedeflerine paralel olarak, üretim kapasitesini önemli ölçüde artıracak ve **OMO, Domestos, Yumoş, Cif, Rinso, Elidor** ve **Dove** gibi pek çok markanın üretimi bu tesiste yapılacak.

Bu fabrikanın tasarımında da, tıpkı Unilever'in kısa bir süre önce Konya'da açılan Dondurma Fabrikası gibi, Unilever'in sürdürülebilir iş modeli prensiplerine uygun şekilde, çevre üzerindeki etkisi çok düşük olan fabrikalar tasarlamakta kullandığı model temel alınacak.

Konya'daki Ev ve Kişisel Bakım ürünleri fabrikasının enerji etkin motorlar, yağmur suyu toplama ve tam su arıtımı uygulamalarıyla LEED sertifikalı ve "0 katı atık" bir fabrika olması hedefleniyor.

Bu İşbirliği Burdur Gölü'nü Kurtarır

Yaklaşık iki yıldır Burdur Gölü'nün kurtarılması için el ele veren Doğa Derneği ve Vaillant, yapılan çalışmalar ve elde edilen çıktılarını paylaşılması amacıyla 1 Kasım Cuma günü Burdur Gölü'nü Kurtarma Projesi Koordinatörü **Ayşe Sargın** ve Vaillant Türkiye Genel Müdürü **Levent Taşkın**'ın katılımıyla bir toplantı düzenlendi.

Toplantının açılış konuşmasını yapan Vaillant Türkiye Genel Müdürü Levent Taşkın, "Vaillant, Burdur Gölü'nü Kurtarma Projesi ile sürdürülebilirlik alanında yaptığı çalışmalara yeni bir halka daha ekleyerek, toplumsal sorumluluğunun bilincinde bir firma

olarak sektöründe önderlik yapmaya devam etmektedir" sözleriyle bu konudaki desteklerinin süreceğini belirtti. Toplantıda çalışmalar hakkında bilgi veren Ayşe Sargın, "Türkiye'nin uluslararası **Ramsar Sözleşmesi** ile korunan 14 alanından biri olan Burdur Gölü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. Burdur Gölü'nün yok olması, dünyada sadece Burdur Gölü'nde yaşayan Burdur dişli sazancığının ve gölde kışlayan nesli tehlike altındaki dikkuş da dahil yüzlerce kuş türünün yaşam alanlarının yok olması demek" dedi. İşinin ehli bir STK ve kararlı bir firmanın desteğinin, neleri değiştirebileceğini, Burdur Gölü gösterecek galiba...

14 EYLÜL 2013 – 16 ŞUBAT 2014

Rafael Lozano-Hemmer

Küratör: Kathleen Forde

Vicious Circular Breathing

Rafael Lozano-Hemmer'in yeni ve son dönem eserlerinden oluşan sergi, sanatçının kişisel ve duygusal çağrışımlar yaratan sanatının, yaşamsal belirtileri içeren ve onları harekete geçiren doğasını keşfediyor. Müze ziyaretçisinin nefesi, konuşması ve nabızı, sergideki yerleştirmelerin içeriğini oluşturuyor.

Birçok disiplini bir arada bulacağınız *Vicious Circular Breathing*'i yaşamak için Borusan Contemporary Perili Köşk'e davetlisiniz.

Borusan Contemporary Perili Köşk – Rumeli Hisar Mah.
Baltalimanı Hisar Cad. No:5 Perili Köşk 34470 Sarıyer/İstanbul
www.borusancontemporary.com

Hafta sonları 10.00-20.00 saatleri arasında ziyarete açıktır.

Borusan Contemporary ana
sayfasına ulaşmak için kodu
okuyun.

Yeni Bir Sürdürülebilirlik Anlayışı Gerekiyor

“Sürdürülebilirlik, hepimizin yaşamının bağlı olduğu ekosferde bir arada yaşamının yeni siyasetidir” diyor Dr. Joseph Zammit-Lucia. Bağımsız bir bilimadamı ve yorumcu, WOLFoundation.org’un başkanı ve çevre fotoğrafçısı olan Zammit-Lucia’nın, Guardian’ın Sürdürülebilir İş blogundaki yazısı, birçoğumuzun aklını kemiren soru ve sorunlara neşter atıyor.

 Dr. Joseph Zammit-Lucia Başak GÜNDÜZ

Geçen yüzyılda pek çok toplumsal dönüşüm yaşandı. Bunlar arasında en önemlilerinden biri de, bizi saran çevrenin içinde sürdürülebilir bir şekilde yaşamının yollarını bulma konusuna ilginin gittikçe artmasıydı. “Sürdürülebilirlik”, yaygın kullanılan bir

kavram haline geldi. Bugünlerde onu görmezden gelebileceğini düşünen çok az sayıda iş lideri var. Bazıları için “sadece bir kurumsal sosyal sorumluluk konusu” olmaya devam ediyor ama daha derin bir anlayışa sahip olanlar için bu kavram değer yaratma sürecinin merkezinde yer alıyor.

Ne var ki, bugün çevreyle ilgili çalışmalara dahil olan pek çok kişinin içini git-tikçe artan bir **yenilgi duygusu** kemiriyor ve büyük şirketlerdeki sürdürülebilirlik yöneticileri arasında da bir hayal kırıklığı duygusu hâkim. Bunu aşabilir miyiz? Sosyal bilincimiz ve sürdürülebilirlikle ilgili iş dünyası çerçevemiz, 21. yüzyılın hızlı, teknoloji odaklı, son derece değişken, kentsel dünyasında üretken bir şekilde geliştirilebilir mi?

Sürdürülebilirliği Tanımlamak

Çevre ve sürdürülebilirlik hakkında çok şey konuşuluyor ama bu kavramların ne anlama geldiğini 10 kişiye sorsanız 10 farklı cevap alırsınız.

İşte benim tanımlama girişimim: **Sürdürülebilirlik, hepimizin yaşamının bağlı olduğu ekosferde bir arada yaşamın yeni siyasetidir.** Bu tanımın çeşitli çıkarımları var. En aşikâr olan noktayı kabul ediyor; yani yaşamlarımız, refahımız, değer yaratımı ve var oluşumuz için hepimizin sonuçta ekosferimize bağlı olduğumuzuz.

Bu tanım aynı zamanda sürdürülebilirliğin politik olduğunu da kabul ediyor. Şirketlerin iş hayatında sürdürülebilir olmak için kamusal ve politik destek alması gerekiyor ve şirketler aynı zamanda sosyal ve çevresel açıdan da sürdürülebilir olmadıkları takdirde, bu destek artık alınamayacak. Bu nedenle sürdürülebilirlik her şeyden önce, ele alınması gereken pek çok toplumsal meseleden ayrı tutulamayacak sosyo-politik bir konudur.

Ve bu yeni bir politikadır. Ekonomimizin, iş hayatımızın, yaşam şeklimizin ve toplumlarımızın sürdürülebilir olmadıklarını ve dönemsel olarak çökmeye eğilimli olduğunu kimse inkâr edemez.

Sürdürülebilirlik doğa, bilim veya ideoloji hakkında değil, insan ve toplumların yaptığı tercihlerle ilgilidir. Etkili sürdürülebilirlik uygulamaları, insanların istediği faydaları ve geniş kitlelerin rahatlıkla benimseyeceği değerleri yaratır. Sürdürülebilir bir iş dünyası oluşturmak bu nedenle iş hayatında bir tavır değişikliğini gerektirir. Yani değer yaratma ve sunma zihniyetinin, müşterilerin ve el-

bette hepimizin yaşamlarının bağlı olduğu ekosferi de içerecek şekilde genişletilmesi anlamına gelir. Sadece çevrenin korunması pahasına değer yaratırsak, bu hiçbir değer yaratmıyoruz anlamına gelir.

Pozitif ve Somut Bir Gelecek Vizyonu Yaratmak

Sürdürülebilirlik öyküsünün merkezine suçluluğu koyma alışkanlığından kendimizi kurtarmamız önemli ama zor bir iş. Mevcut yaşam tarzımızın katastrofik sonuçlarının vahameti hakkında yapılan mesaj bombardımanına son vermemiz gerekiyor.

Sürdürülebilir iş dünyası, bir tür suçluluk duygusu sonucu yönetimin kendisini daha iyi hissetmesi ve yıllık raporda iyi görünmesi amacıyla küçük bir miktar para harcamasıyla oluşamaz. Bunun yerine, insanlara sunduğumuz geleceğe ait bir vizyon yaratmak gibi daha zorlu bir işe koyulmamız gerekiyor: İnsanlara,

“Liderler itiraf etmeli; kafalar karışık ve sürdürülebilirlik kavramını yenilememiz gerekiyor” diyen Zammit-Lucia aynı zamanda oldukça parlak bir çevre fotoğrafçısı. Fotoğraflarını www.jzlimages.com adresinden inceleyebilirsiniz.

“Sürdürülebilirlik öyküsünün merkezine suçluluk ve olumsuzluk duygularını koymayı bırakmamız lâzım. İş dünyası liderlerinin olumlu çözümler bulmak için beraber çalışması gerekiyor”

içinde yaşanabilir olmayı sürdüren bir ekosferde önemsedikleri şeyleri, yani işleri, güvenliği, sosyal dayanışmayı, yaşam standardının yükselmesini garanti eden bir gelecek.

Sosyal, ahlaki, ekonomik ve mali konularda pek çok komplike sorunla karşı karşıyayız ve ekosferimizi korumak ve yenilemek de bunlardan biri. İş ve çevre dünyasının liderleri, kafamızın karışık olduğunu ve çözümler bulmak için birlikte çalışmamız gerektiğini itiraf edecek cesarete sahip olmalıdır. Ne kibirli bir çevrecilik, ne de kompleks ve fazlasıyla muğlak sorunlara net, rakamlara takıntılı çözümler talep eden son moda “sonuç odaklı yönetim” yeterli olacaktır. İyi liderler, insanın değerini görecek, cehaletimizin boyutunu kabul eden alçakgönüllü bir yaklaşım benimseyecek ve yeni yönler keşfetmek için diğerleriyle beraber çalışacaktır.

İdeolojiden Önce Sonuçlar

Tartışmanın her tarafında, dokunulmayan pek çok konu var. Sonuçlar elde etmek istiyorsak, fanatizmi ve ideolojiyi geride bırakmamız gerekli. Bazı çevreciler küreselleşen kapitalist sisteme karşı çıkıyor. İş dünyasındaki bazı liderler ise “ne pahasına olursa olsun kâr maksimizasyonu” iş modeline meydan okuyan her şeye karşı çıkıyor. Bu konulara kutuplaştırıcı ideolojik çatışmalar olarak yaklaşmaktan kaçınmalıyız. Peki ilerlememizi sağlayacak pragmatik yollar nelerdir?

Söz konusu konular öyle temel meseleler ve onlarla ilgili gelişme kaydetmenin yolları öyle kompleks, masraflı ve geniş kapsamlı ki, toplumun tüm kesimleri birbiriyle yakın şekilde çalışmadan amaçlarımıza ulaşamayız. Sürdürülebilirlik elde etmeyi başarmak açık fikirli, kapsayıcı, kapalı değil işbirliği yapan bir zihniyet gerektirir.

Kendini Geçindirmek

Sürdürülebilirlik, yardım derneklerine, hayır kuruluşlarına ve devletin vergi mükelleflerinin parasından dağıttığı bağışlara dayanamayacak kadar önemli bir konu. Çevre, insanlara iş alanı sağlayan ve ekonomiye ve genel refaha katkıda bulunan bir endüstri olarak kendi içinde refah yaratmalıdır. Çevre kuruluşları bağışlara bel bağlayamaz ve somut bir değer sunarak kendi parasını kazanmalıdır. Diğer taraftan, şirketler hayırseverlik kültürünü sonsuza dek sürdürmemeli ve yatırdıkları paranın karşılığında bir değer talep etmelidir. Tabii burada değer kelimesi şu ana dek olduğundan daha geniş ve daha uygun tanımlar içinde kullanılıyor.

Yeni yaşam biçimleri, yeni ürünler, yeni refah yaratma şekilleri oluşturacak kapsamlı bir kültürel değişim elde etmeye, yani insan gelişimini oluşturan şeylerin tamamen yeni bir tanımına ulaşmaya çalışıyoruz. Bu, bir günde ve hatta birkaç on yılda elde edilemez. Ama bu amacı gerçekleştiriyoruz. Sürdürülebilirlikle ilgili bakış açılarımızın ve yaklaşımlarımızın sürekli olarak yenilenmesi bu sonucun yarımın dünyasında da elde edilmesini sağlayacak. ○

GELECEĞİN MALZEMELERİ GERİDÖNÜŞÜMDE GİZLİ

Kağdın, kalitesi bozulmadan altı defa geri dönüştürülebileceğini biliyor muydunuz?

Kağıt, elyaf olarak ömrünü tamamladıktan sonra yenilenebilir enerji üretiminde hammade olarak kullanılabilir. UPM, Avrupa yenilenebilir enerji oranına ulaşmış olmaktan gurur duymaktadır.

Bu yenilenebilir malzeme, kilovatlarca enerji sağladıktan sonra yol yapımı, çimento üretimi ve toprak frezeleri için son derece faydalı bir kaynak haline gelir. Kül, diğer birçok pahalı alternatif malzemenin yaptığı işi yapar.

Başka hangi malzeme aynı şeyi yapabilir?

UPM, grafik kağıt üretiminde dünyanın en büyük geri dönüştürülmüş kağıt kullanıcısıdır. Üretim artıklarımızın %90'ından fazlası geri dönüştürülür ve yeniden kullanılır.

Tüm bunlar çevre üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Ancak avantajlar bununla sınırlı değildir. Geri dönüştürülmüş malzeme önemli bir ekonomik değere sahiptir; yeniliklerin yanı sıra yeni ürünler ve hizmetler üretir.

Orman fırsatlarla doludur.

www.upm.com

Galler'de bulunan UPM Shotton fabrikası, kuru evsel atıklardan geri dönüştürülmüş elyaf ayrıştırma dünyanın ilk kağıt fabrikasıdır. Yalnızca birkaç saat içinde kuru atığın üçte biri, kağıt üretiminde kullanılan hammaddeye dönüştürülür.

UPM Shotton'ın yeni ayrıştırma tesisi sayesinde kağıdın yanı sıra alüminyum, plastik ve ambalaj elyafı gibi diğer malzemeler de daha sonra kullanılmak üzere ayrılır. Yerel topluluklar da bu işbirliğinden son derece memnun.

UPM Profli Deck döşeme; verandalar, teraslar ve oyun alanları için ideal bir üründür. Temelde etiket malzemelerini üretim artıklarından elde edilen geri dönüştürülmüş bir malzemedir.

KalCycle, UPM tarafından geliştirilmiş olan benzersiz bir geri dönüşüm konseptidir. KalCycle, etiket malzemesi yaşam döngüsünün yan ürünlerini kullanarak, kaliteli inşaat malzemelerini ve yenilenebilir enerji üretir.

Geri dönüşüm, UPM'nin Biofore stratejisinin ayrılmaz bir parçasıdır. Geleceğin yenilikçi ürünlerinin çoğu, yenilenebilir ve etkin bir şekilde geri dönüştürülebilir odun biyokülesinden üretilmektedir.

“Toprak Dersem ık!”

Çocuklar ve doğa. İŞte bu önemli ilişki üzerine geçtiğimiz günlerde önemli bir çalışma hazırlandı. TEMA Vakfı Eğitim Bölümü Başkanı Burcu Arık, Bilim ve Yayınlar Sorumlusu Ece Çizel, Minik TEMA Sorumlusu Setenay Bayer, konuyla ilgili sorularımızı yanıtladı. En trajik sonuç: Çocuklar doğayı talep ediyor ama kimse onları dinlemiyor!

TEMA olarak, Çocuk-Doğa İlişkisi Araştırması'na neden ihtiyaç duyduunuz?

Burcu Arık: 1996 yılından bu yana bu konuda eğitim çalışmaları yürütüyoruz. Eğitim çalışmalarımızda önceliğimiz çocuklar. Türkiye'nin dört bir yanında yürüttüğümüz bu çalışmalarda çocukların doğayla ilişkilerinin yıldan yıla azalmasına üzülerek tanık olduk. Üstelik bu durum tüm dünyada veliler, öğretmenler ve sivil toplum kuruluşları tarafından dile getiriliyor. Oysa doğa, insan yaşamı ve gelişimi için bir ihtiyaç. Ancak bu ihtiyaç günümüzde karşılanamıyor. Bunun nedenleri arasında çocukların serbest zamanlarının neredeyse hiç kalması, özgürce oynayabilecekleri, do-

ğayla ilişki kurabilecekleri alanların giderek azalması, okul bahçelerinin griye dönüşmesi ve kentli nüfusun artması bulunuyor.

Tanık olduğumuz bu duruma çözüm olabilmek ve çocukların doğayla buluşmasını sağlamak amacıyla 2010 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı desteği ve **Türkiye Okul Öncesi Eğitimi Geliştirme Derneği** işbirliğinde okul öncesine yönelik **Minik TEMA** programını hayata geçirdik. Eğitim sistemindeki yenilikler sonucunda 2013 yılında programa ilkokulu da dahil ettik. **İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)** ve **Kalkınma Bakanlığı**'nın desteği, İstanbul Valiliği, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü sayesinde 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı'nda Türkiye'nin en büyük kenti olan İstanbul'da 30 bin çocuk Minik TEMA programına katıldı. Türkiye genelinde ise toplam 69 bin çocuk Minik TEMA ara-

cılığıyla toprakla temas etti.

Vakfımızın öncelikli ilkelerinden birisi çalışmalarımızın bilimsel temele dayanmasıdır. Uzun yıllara dayalı gözlemin de elbette gücü var. Ancak çocukların doğaya yönelik farkındalıklarını, yaklaşımlarını bilimsel bir araştırmayla desteklemek istedik. Bunun için de İstanbul Kalkınma Ajansı ve Kalkınma Bakanlığı tarafından desteklenen Minik TEMA İstanbul Projesini bir fırsat olarak gördük. Proje kapsamında da **İstanbul Aydın Üniversitesi** ile birlikte çalıştık.

Araştırmanın kapsamı ve yöntemi hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Setenay Bayer: Araştırma kapsamında özellikle ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin doğaya yönelik farkındalık ve eğilimlerini anlamayı amaçladık. TÜİK verilerini temel alarak, nüfus yoğunluğuna göre temsili ilçeler seçip bu ilçelerdeki en büyük okullara gittik. 1133 ilkokul 3. sınıf, 1088 ortaokul 7. sınıf öğrencisiyle görüştük. 253 lise 10.

sınıf öğrencisiyle buluştuk. Demografik bilgiler ve doğaya ilişkin farkındalığa yönelik 43 soru sorduk. Boş zamanlarını nasıl değerlendiriyorlar, doğayla temasları oluyor mu, oluyorsa ne sıklıkta, doğaya ve canlılara yaklaşımları nasıl anlamak istedik.

Kapsamlı bir literatür taraması da yaptınız sanırım. Kuramlar ne söylüyor ve sizin araştırmanızla ne ölçüde örtüştü bu bilgiler?

Ece Çizel: Türkiye ve dünya literatürüne baktık. 19'u uluslararası toplam 37 araştırmayı da derinlemesine inceledik. Bulguların hem gözlemlerimiz hem de araştırma sonuçlarımızla örtüştüğünü gördük. Kuramların bize söyledi en temel bilgiler şunlar:

- Çocuklar için doğa bir ihtiyaçtır ve çok iyi bir öğrenme ve gelişme ortamıdır.
- Çocukların doğa ile ilişkisi ne kadar erken yaşta başlar ve sürekli olursa çocukların gelişimi o denli güçlü olmaktadır.
- Doğayla ilişkilendirilmeyen çevre eğitimi istenilen etkiyi sağlamamaktadır.
- Çevre eğitiminin doğa deneyimine dayandırılması etkili sonuçlara ulaşılmasını sağlamaktadır.
- Okul dışı çevre eğitimi çalışmalarına katılanların, çevreye yönelik bilgi, dünya görüşü, tutum ve davranışlarının olumlu yönde değiştiği görülmektedir.

Burcu Arık

Selenay Bayer

Ece Çizel

“Bizi gözlemlerimizin doğrulanması da şaşırttı. Çocukların yaşı büyüdükçe doğada geçirdikleri zamanın çarpıcı şekilde azaldığını, doğaya yönelik sorunlarla tüketim odaklı hale gelen yaşam tarzlarımız arasındaki ilişkinin farkında bile olmadıklarını görmek üzdü”

● Yetişkinlik döneminde çevre dostu davranışların çocukluk döneminde doğayla kurulan bağla ilişkisi çok yüksektir.

● Çocukken doğada yürüyüş yapmak, oynamak, kamp yapmak, balık tutmak, çiçek dikmek, ağaç dikmek gibi etkinliklerle doğada zaman geçirenlerin çevreye yönelik tutumları olumlu yönde etkilenmektedir.

● Doğada vakit geçiren çocuklar daha yaratıcı, daha dikkatli, duyularını ve bedenlerini daha iyi kullanıyor, sezgileri ve hayal güçleri kuvvetli, özgüvenleri yüksek, okulda başarılı, canlı ve cansız varlıklarla duygusal bağları güçlü.

Araştırmanın en çarpıcı bulguları sizce neydi?

Burcu Arık: Çocukların çevrelerinde en çok bahçe görmek istemeleri; bahçe ve parkta vakit geçiren çocukların da televizyon ve bilgisayar başında çok daha az vakit geçirmesi bizi çok etkiledi. **Televizyon ve bilgisayar onların birincil tercihi değil.** Bunu ilk tercihleri haline getiren ne yazık ki biz yetişkinleriz.

Sizi şaşırtan bir sonuç oldu mu?

Ece Çizel: Bizi gözlemlerimizin doğrulanması da şaşırttı. Çocukların yaşı büyüdükçe doğada geçirdikleri zamanın çarpıcı şekilde azaldığını, doğaya yönelik sorunlarla tüketim odaklı hale gelen yaşam tarzlarımız arasındaki ilişkinin farkında bile olmadıklarını görmek üzdü.

Ben sonuçlara baktığımda, çocukların aslında doğayı talep ettiklerini ama bu talebin karşılanmadığını gördüm. Çocuklar da aynı doğa gibi, kendi taleplerini iletemeyen bir özne. Bu talebi, bu tür araştırmalarla ortaya koymaktan başka çare var mı sizce?

Setenay Bayer: Bu tür araştırmalar gözlemleri doğrular ve ilgili kişi ve kurumlara sonuçları daha çarpıcı

“Çocuklar bizlere taleplerini açıkça ilettiler. Doğayla buluşabilmek istiyorlar. Biz de erken çocukluk dönemine yönelik Minik TEMA, ortaokula yönelik Yavru TEMA programlarımızla bunu sağlamaya çalışıyoruz”

sunmamıza olanak sağlar. Ancak gerek eğitim, gerekse yaşamın diğer öğelerinde karar alma süreçlerine çocukların katılımının olması gerektiğine inanıyoruz. Bir okul bahçesi çocukların kendilerinin belirteceği ihtiyaçlarını karşılar şekilde planlanabilmeli. Bir kent onları dahil ederek düzenlenebilmeli. Nüfusumuzun çoğunluğu genç ancak hemen hiçbir karar sürecine onları dahil etmiyoruz. Yetişkinler olarak onlar için en iyisini kendimizin bildiğine inanıyoruz. Bu araştırmada bize taleplerini iletmış oldular açık bir şekilde. Onlar doğayı talep ediyorlar. Televizyonu, bilgisayarı, kapalı mekânları değil...

Çocuk-doğa ilişkisini tekrar inşa etmek için önerileriniz neler? Şirketlere, kamuya, STK'lara, yurttaşlara düşen görevler neler sizce?

Burcu Arık: Çocuklar bizlere taleplerini açıkça ilettiler. Doğayla buluşabilmek istiyorlar. Biz de erken çocukluk dönemine yönelik Minik TEMA, ortaokula yönelik Yavru TEMA programlarımızla bunu sağ-

lamaya çalışıyoruz.

Yurttaşlara çocukların özgürce oynayabileceği, doğayla buluşabileceği alanları yerel yönetimlerden talep etmelerini, bu konunun takipçisi olmalarını, ebeveynlere çocukları televizyon ve kapalı mekânlarla değil doğayla buluşturmalarını, kamu kurumlarımıza okulların bahçesinin griden yeşile dönüşmesini sağlamalarını, sivil toplum kuruluşlarına doğayla teması sağlayan eğitim programları geliştirip hayata geçirmelerini önermek isteriz.

Şirketlere de Minik TEMA ve Yavru TEMA programlarımızı desteklemeleri için çağrı yapmak isteriz. Aldığımız destekler ölçüsünde programlarımızı yaygınlaştırabilir, toprakla buluşturabildiğimiz çocuk sayısını artırabiliriz.

Çocukların doğadan mahrum kalmalarının onları nefessiz bırakmak olduğuna inanıyoruz ve **“Toprak Dersem Çık!”** mesajı ile çocukların doğaya temas etmelerine olanak sağlayan programlarımızı mümkün olduğunca çok çocukla buluşturabilmeyi amaçlıyoruz. ○

Çanakkale'den Dünyaya Bir Sürdürülebilirlik Armağanı

Nihai tüketiciye ulaşmayan, B2B faaliyet gösteren firmaların sürdürülebilirlik çalışmaları çoğu zaman çok fazla görünür olmuyor. Ancak Çanakkale merkezli İÇDAŞ, "Dünyanın En İyi 2. Sürdürülebilirlik Raporu" seçilen çalışmasıyla tüm sürdürülebilirlik radarlarına yakalanmaya aday. Hem üretim süreçlerini, hem bulunduğu coğrafyayı, hem sosyal, hem de çevresel düzeyde son derece titiz bir şekilde analiz etmeyi ve daha ötesi çok ciddi pozitif çıktılar elde etmeye başaran ve tam bir dünya şirketi gibi 2020 yılında "sıfır atık" hedefleyen şirketin Değirmencik Tesisi Çevre Müdürü Barış Bora ve danışmanları Elif Özkul Gökmen'le bu başarının arka planını konuştuk.

İÇDAŞ Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.'nin 2012 Sürdürülebilirlik Raporu, dünyanın en itibarlı halkla ilişkiler platformlarından LACP (League of American Communications Professionals - Amerikan İletişim Profesyonelleri Ligi) tarafından her yıl düzenlenen '2013 Spotlight Awards' (2013 Yılı Uluslararası İletişim Ödülleri) değerlendirmesinde 100 üzerinden 98 puan alarak ve "Dünyanın En İyi 2. Sürdürülebilirlik Raporu" seçilerek, Altın Ödül'e layık görüldü. Konu ile ilgili olarak İÇDAŞ Değirmencik Tesisi Çevre Müdürü Barış Bora ve raporu hazırlayan Elif Özkul Gökmen'in görüşlerine başvurduk.

İÇDAŞ faaliyet gösterdiği sektörlerde pek çok ilke imza atmış bir şirket. Ödül aldığımız rapor da sektörde uluslararası standartta hazırlanmış ilk rapor. Neden böyle bir rapor hazırlama ihtiyacı duydunuz? İÇDAŞ'ın kurum kültüründe ilkleri gerçekleştirmek önemlidir. Şirketimiz, adını sürdürülebilirlik koymadığı halde yıllardır çok farklı ve etkili uygulamalarıyla zaten bu yönetim anlayışına sahipti. Takdir edersiniz ki üçlü etkileri yüksek sektörlerde faaliyet gösteriyoruz, göz ardı edemeyeceğimiz konular çok. Diğer taraftan bu çalışmaları aldığımız ödüller dışında, dış paydaşlarımızla detaylı paylaşmak için bir platform açma fırsatımız olmamıştı. Geçtiğimiz yıl

UNCG'yi imzaladıktan sonra bu konuları ve yönetim yaklaşımımızı tüm detaylarıyla aktarabileceğimiz bir rapor hazırlamaya kadar verdik. Hem kurumsal kimliğimizi hem de paydaşlarımızla olan iletişimimizi güçlendirecek olması raporu hazırlamamızda etkili oldu diyebiliriz.

İÇDAŞ'ta sürdürülebilirlik yönetimi çerçevesinde ne tip faaliyetler yürütüyorsunuz?

Biliyorsunuz sürdürülebilirlik yönetiminin üç önemli ayağı var. Biz mali performansımız ile birlikte çevrenin korunmasına ve sosyal sorumluluğumuza da aynı özeni gösteriyoruz. Çevrenin korunması alanında ülkemizde ve hatta dünyada eşi olmayan birçok proje gerçekleştiriyoruz. Basına da yansıyan **Sürdürülebilir Su Yönetimi Projemiz** ile tüm tesisimizin tatlı su ihtiyacını denizden karşıladık, soğutma suyu deşarjlarımıza kurduğumuz HES'ler ile deniz suyundan elektrik enerjisi ürettik, devamında bu suyla profesyonel balık üretim tesisi kurduk.

Bacalarımızdaki emisyon değerlerini ve kamera görüntülerini web sayfamızdan yayınladığımız gibi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na hibe ettiğimiz **Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu** ile tesis etki alanımızdaki hava kalitesi

tesinin, Bakanlık tarafından canlı olarak izlenmesini sağlıyoruz. Tamamen gönüllü olarak yaptığımız bu çalışma, özel sektör tarafından yapılmış, ülkemizdeki tek uygulamadır. Tüm paydaşlarımız, Bakanlığın www.havaizleme.gov.tr web adresinden tesis etki alanımızdaki hava kalitesini canlı olarak izleyebiliyor. Geçtiğimiz günlerde Bakanlığımız tarafından PM (partikül madde) açısından Türkiye'nin hava kalitesi en temiz ili Çanakkale olarak açıklandı. Etki alanımızdaki düşük partikül madde değerleri, ilimiz ortalamasının düşmesine önemli bir katkı sağlamıştır. Çevreye yönelik yürütülen en önemli projelerimizden birisi de merkezinde sanayi tesislerimizin yer aldığı bir alanda yürüttüğümüz çevresel izleme çalışmalarımız. Projelerle çevrenin korunmasına yönelik olarak aldığımız tedbirlerin etkinliğinin bölgesel düzeyde izleyebiliyoruz. Bu amaçla 2007 yılından bu yana **Tübitak MAM ile projeler** yürütüyoruz. Proje ile bölge ekosistemindeki, hava, toprak, su, bitki ve yeraltı sularında 170'ten fazla parametreye ait 19.000'den fazla veri elde edeceğiz. Bu projeyi işletmede olduğumuz sürece devam ettirme niyetindeyiz. 2013 yılında başlattığımız bir çalışma ile bölgemizdeki deniz ve kara ekosistemlerindeki biyoçeşitliliği izleme altına aldık. Endemik türler de dahil, bölgemizdeki canlı türlerinin tespiti ni yapıyoruz.

Sosyal sorumluluk alanında da onlarca proje yürütüyoruz. 2004 yılından bu yana faaliyet gösteren **İçdaş Spor Kulübümüzde** her yıl 7-15 yaş arasındaki yaklaşık 500 çocuğumuza, yüzme ve yelken eğitimi veriyoruz. Öğrencilerimiz ulusal ve uluslararası yarışmalarda bugüne kadar dünya şampiyonluğu da dahil **200'den fazla ödül** aldı. Sponsoru olduğumuz **Karabiga Mustafa Kemal Ortaokulu Kız Basketbol** takımımız geçtiğimiz yıl **Türkiye şampiyonu** oldu. Biga Kaymakamlığı ve Türk Okçuluğu Fe-

“Raporlama sürecindeki çalışmalarımızı danışmanımızla yürüttük. Raporlamadaki öncelikli konularımızı, çalışma ekibimizle yaptığımız çalıştayda belirledik. Hem şirketimiz hem de paydaşlarımız için önemli ve öncelikli olan sürdürülebilirlik konularını tespit ettik”

derasyonu tarafından her yıl düzenlenen Biga Sancak Beyi Osman Bey Geleneksel Okçuluk Müsabakası ve Şenlikleri her yıl şirketimiz sponsorluğunda yapılıyor. Yine **Biga İçdaş Spor Salonu**'nu inşa ederek gençlerimizin hizmetine sunduk. Yaşadığımız coğrafya dünya tarihi açısından çok önemli bir bölge. Bölgemizde toprak altında kalmış, define avcılarına terk edilmiş eşsiz birçok arkeolojik eser var. Örneğin **Apollon Smintheus Tapınağı** bunlardan birisi. Troyalılar tarafından Tenedos'un yani Bozcaada'nın güçlü kralı Smintheus'un savaşta kendilerine verdiği destek anısına yapılmış bir tapınak. Bir diğer kazı alanı ise **Parion Antik Kenti**. Kemer köyüne ilköğretim okulu inşa etmek için yaptığımız çalışmalar sırasında kentin kalıntılarına rastladık. Bugün her iki alanda da kazı çalışmalarının sponsorluğunu yürütüyoruz. Parion'da nitelik ve boyut bakımından dünyanın gıpta ettiği bir kazı çalışması yürütülüyor. Smintheion'da ise Apollon tapınağı yeniden ayağa dikiliyor. Assos ve Troya ile birlikte gelen turistlerin tarihe dokunacağı yeni ören

yerlerimiz 2015'e hazırlanıyor. Bu eserlerin Çanakkale turizm ve kültür varlıklarına kazandırılmasıyla yerel ekonomi için önemli fırsatların yaratılacağını düşünüyoruz. Bölgede eğitim alanında çok ciddi katkılarımız var. **Biga Endüstri Meslek Lisesi**'ni inşa ettik. Lapseki Endüstri Meslek Lisesi inşaatını bitirmek üzereyiz. 18 Mart Üniversitesi'nin 2000 kişilik **İÇDAŞ Kongre Merkezi**'ni daha geçtiğimiz ay, 29 Ekim 2013'te açtık.

İçdaş sürdürülebilirlikle ilgili etkileşimini nasıl belirledi? Sürdürülebilirlik performansını kim takip ediyor, nasıl bir ekip yönetiyor?

Raporlama sürecindeki çalışmalarımızı danışmanımızla yürüttük. Raporlamadaki öncelikli konularımızı, çalışma ekibimizle yaptığımız çalıştayda belirledik. Çalıştayda birkaç aşamalı paydaş ve **materiality analizi** gerçekleştirdik. Hem şirketimiz hem de paydaşlarımız için önemli ve öncelikli olan sürdürülebilirlik konularını tespit ettik. Burada danışmanımızın yöntemleri ve tecrübesi önemliydi. Proje ekibini de birlikte belirledik.

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

Bebeğinizin anne sütünden sonra alacağı İlk Süt HiPP olsun

- ✓ Prebiyotik® ve Probiyotik® ilaveli
- ✓ Değerli Omega-3 ilaveli

İlk ve tek ORGANİK devam formülü

Anne sütünden daha doğal bir şey yoktur ve bu yüzden bebeğiniz için doğumdan itibaren en iyisi o'dur. HiPP doğadan ilham alarak organik hammaddeler ile birlikte Prebiyotik® ve Probiyotik® lifler içeren ilk devam formülünü geliştirdi. Emzirme ve hatta daha sonraki dönemlerde de bebeğinizin sağlıklı gelişimini sürdürebilmesi için en iyisini yapabilmek adına ürünlerimiz için her zaman doğayı model aldık.

Sahsen garanti ederim.

Claus HiPP

www.hipp.com.tr

Sürdürülebilirlikle ilgili kurumsal hedeflerimizi tüm bölümlerimizi ilgilendiriyor. Diğer taraftan mevcut tüm departmanlarda görevli ve veri sağlayacak kişiler proje ekibimizde yer alıyor.

Raporun hazırlanma sürecinde danışmanınızdan ne ölçüde destek aldınız? Raporlama sürecinde sizi en çok rahatlatan aşamalar ne oldu?

Sürdürülebilirlik raporumuzu danışmanımızın katkıları ile hazırladık. Elif Hanım tüm süreçlerde bizi sabırla ve titizlikle yönlendirdi. Raporun her aşamasında çalışma ekibimize tam ve güvenilir bilgileri vererek çok büyük katkı sundu. Rapora ilişkin verilerin toplanması, raporun yazılması, tercümesi ve tasarımına kadar tüm süreçlerde danışmanlık hizmeti aldık. Raporlama sürecinde, üst yönetiminizin desteği çalışmalarımızı en çok rahatlatan aşama oldu. Süreçle ilgili sayısız veriyi şirketimiz içinden toplamamız için yönetim desteği şarttı. Bunun yanı sıra, çalışma ekibindeki tüm arkadaşlarımızın özverili çalışmaları ve işinin uzmanı bir danışmanımızın olması süreci başarıyla ve zaman planına uygun olarak tamamlamamızı sağladı.

Önümüzdeki dönem için planlarınız neler?

Çevrenin korunması ve sosyal sorumluluk alanındaki çalışmalarımız uzun yıllardır devam ediyor. Her geçen gün mevcut sistemi daha sürdürülebilir kılmaya devam ediyor, yeni yatırımlarımızı temiz üretim teknolojileri üzerine kuruyoruz.

Tesislerimizi merkezine alan ekosistemin bir bütün olarak korunması ve gelecek kuşaklara daha da güçlendirilmiş olarak aktarılması için performansımızı daha da artırarak çalışmaya devam etmeyi planlıyoruz.

2020 yılına kadar ulaşmak istediğimiz **"sıfır atık"** hedefimiz var. Bu tarihe kadar tüm atıklarımızı geri kazanmayı ve düzenli depolamaya gi-

Elif Özkuş Gökmen, Sercom Consulting

"İyi Bir Materiality Analizi ve Samimi Bir Dil"

LACP'tan ikincilik Ödülü alan İçdaş sürdürülebilirlik raporu sizin imzanızı taşıyor. Biraz anlatır mısınız çalışmayı? Öncelikle belirtmeliyim ki İçdaş ekibiyle çalışmak çok keyifliydi. Tanışma ve oryantasyon için Çanakkale'deki Değirmencik tesisine ilk ziyaretimde şirketin etki alanının genişliğine şahit oldum. Yer gök İçdaş'tı ☺. Henüz tanıtım sırasında aktarılan uygulamalarla dolu dolu bir rapor çıkarabileceğimiz belli oldu. Proje ekibinin kurulması, GRI temelli raporlama eğitimi, stratejik sürdürülebilirlik konularını masaya yatırdığımız yönetici çalıştayı, çalışan sürdürülebilirlik anketi, paydaş görüş toplantıları süreçlerinden sonra veri ve bilgi toplama aşamalarını gerçekleştirdik. Raporun içeriğini benim sorularım çerçevesinde proje ekibiyle birlikte oluşturduk. İçeriğin stratejik konular etrafında düzenlemesini ben yaptım. Tasarım, tercüme ve GRI onay ve ödül başvuru sürecini de ben yönettim.

Peki, bu raporu öne çıkaran özellikler neler?

Bu raporu, küresel düzeyde kabul görmüş GRI Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative) G3.1 Sürdürülebilirlik Raporlaması Rehberi'ni, **Dünya Çelik Birliği'nin** (World Steel Association) **Sürdürülebilir Çelik Üretimi Performans**

Göstergelerini ve Uluslararası Finans Kurumu'nun (IFC) Sürdürülebilirlik Performans Standartları'nı temel alarak hazırladım. Paydaş katılımı süreçlerinde de **AA1000SEES** standardını temel aldım. Türkiye'nin GRI A Seviyesinde hazırlanan 5. Sürdürülebilirlik Raporu olmakla beraber Türkiye çelik üretim sektörünün ilk, enerji sektörünün de 2. GRI A Seviye raporudur. A Seviyesi'nin şeffaflık ölçütü olduğunu da bu vesileyle belirtiyim. Bu raporu diğerlerinden ayıran en önemli özellikleri, detaylı bir materiality (önceliklendirme) analizi sürecinde tespit edilmiş stratejik konuların tamamını ilgilendiren uygulamaların, hem kurumsal, hem de ekonomik-sosyal-çevresel etkilerinin/sonuçlarının ayrı ayrı irdelenmesi ve okuyuculara samimi bir dille aktarılmasıdır.

den atık miktarımızı sifıra düşürmeyi planlıyoruz. Bu kapsamda üniversitelerimiz ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız ile bir **SanTez** projesine başladık.

2014 yılında ise iki yeni projeye daha başlamayı planlıyoruz. Yenilenebilir enerji yatırımlarımız da devam ediyor. 60 MW'lık RES projemiz inşa aşamasına geldi. 2015 yılına kadar RES projemizi faaliyete geçirmeyi planlıyoruz.

Sürdürülebilir büyüme, kurumsallığımızın önde gelen ilkelerinden biri

haline geldi. Önümüzdeki dönemde de geçmişte elde ettiğimiz başarıları da aşmak için çalışmaya devam edeceğiz. Gelecek kuşaklara bırakabileceğimiz en büyük mirasın temiz bir çevre olduğuna, organizasyonumuzun her aşamasındaki tüm çalışanlarımızla inaniyoruz.

Sosyal sorumluluk alanında yürüttüğümüz çalışmalarını da büyüterek devam edeceğiz. **2016 Rio Olimpiyat oyunlarında** yüzme kulvarında ve yelken dalında Çanakkale'den sporcular görmek istiyoruz. ○

En Zayıf Halka Neresi

Pakistan'da izbe ve havasız bir atölyede çalışanlar; İstanbul Merter'de tüm yasal haklarından yoksun işçiler; okyanus ortasında patlamaya ve milyonlarca litre deniz suyunu kirletmeye hazır dev bir petrol platformu; at etinden gıda üreten küçük bir işletme; Çin'de çok çalışmaktan intiharın eşiğinde yaşayan dünya yurttaşlarının sizce ortak yanı nedir? Evet, bildiniz hepsi devasa küresel şirketlerin ucu bucağı belirsiz tedarik zincirlerinin gizli parçaları. Peki, bu çağda bunlar daha ne kadar gizli kalabilir? daha da ötesi, sürdürülebilir olmak isteyen küresel bir kuruluş bu yapıya ne kadar zaman Daha göz yumabilir, katlanabilir? Kestirmeden söyleyelim, tedarik zinciri sürdürülebilirliği, hem sürdürülebilirliğin gerçek anlamda uygulanabilmesi, hem de pratiğinin değer zincirinin her bir ucuna, yeryüzünün en uzak köşelerine kadar ulaşması için, gerçek bir fırsat. Ama söylemden eyleme geçmenin zamanı da çoktan geldi...

 Barış DOĞRU

Bir zincirin en kritik yeri, en zayıf halkasıdır, yaygın bir özdeyişte söylendiği üzere. Yani siz ne kadar sağlam halkalar yaparsanız yapın, o küçük zayıf halka, tüm zincirin dağılmasına neden olabilir. Şirketlerin sürdürülebilirlik çalışmalarında giderek ön plana almaya başladığı tedarik zinciri için de aynı durum geçerli: Yapılan sıkı çalışmalar, yıllar süren hazırlıklar ve emekler, tedarik zincirindeki ani bir kırılmayla heba olur gider. Şirketler tarihine atılan hızlı bir bakış, bahsettiğimiz ani çöküşlerin tarihini de gözler önüne seriveriyor. Hem de küresel ölçekte iş yapan, devasa şirketler için bile...

Tedarik zinciri sürdürülebilirliğinin bu muazzam önemi de giderek daha fazla konuşulur, anlaşılır hale geliyor. Geçtiğimiz aylarda arka arkaya gerçekleştirilen konferans ve toplantılar da konunun kritik önemini ulusal ve uluslararası ölçekteki önemini gösterdi aslında. İlki 2 Ekim'de Köprü Sürdürülebilirlik Danışmanlığı ve ZED Etkinlik Yönetimi & Danışmanlığı tarafından düzenlenen Sustainable Business Summit 2013 **Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği Konferansı** idi. Açılış konuşmasını, Carbon Disclosure Project'in (CDP) Tedarik Zinciri Direktörü Sonya Bhonsle'nin de katıldığı bu önemli toplantıya, BASF'den Coca-Cola'ya, Nike'dan İkea'ya, Unilever'den Mer-

cedes Benz ve Marks&Spencer'e küresel devlerin yanı sıra, Türkiye'den de Akçansa ve Yeşim Tekstil gibi küresel firmaların önemli Türkiye tedarikçileri firmaların katılması, konunun kapsadığı ve etki altına aldığı alanın genişliğini göstermesi açısından önemli bir göstergedydi. Toplantının düzenleyicilerinden İdil Ander Dede'nin, Sustainable Business Summit'in ilk yıl organizasyonunu neden tedarik zinciri üzerine kurduğuna dair sorumuza verdiği yanıt da, aynı yere işaret ediyor: "Tedarik zinciri konusuna odaklanmak pek zor bir karar olmadı, çünkü gerçek dönüşümü sağlayacak olan ve sürdürülebilirliğin tabana yayılabilmesinin kritik rol oynadığı yer; tedarik zinciri".

Yine TÜSİAD, Sürdürülebilir Kalınma Derneği (SKD) ve Global Compact Türkiye'nin 8 Kasım'da

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi Tedarik Zinciri Danışma Kurulu'na 2013 yılında Türkiye'den de bir kurum ve temsilcisi dahil oldu: Boyner Holding Kurumsal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü Aysun Sayın.

düzenledikleri "Vizyon 2050 Türkiye: Sürdürülebilir Tedarik Zinciri" etkinliği de, bu önemli işaretlerden biri olarak okunabilir: Hem katılımcıların çeşitliliği, hem sürdürülen tartışmaların derinliği, hem de şimdiye kadar görülen en büyük katılımcı yoğunluğu anlamında (büyük firmaların tedarikçilerinin katılımını da gözleyebildik).

Bu iki önemli organizasyonla, tedarik zincirinin, Türkiye'nin sürdürülebilirlik ajandasına da yoğun bir biçimde girdiğini söylemek yanlış olmaz. Peki, şirketler için tedarik zinciri yönetiminde sürdürülebilirlik ne anlama geliyor, neden bu kadar dikkat ve ilgiyle konu mercek altına alınıyor? Ve tabii tedarik zinciri sürdürülebilirliği tam olarak ne anlama geliyor?

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (Global Compact) metinlerinde, "Tedarik zinciri sürdürülebilirliği, ürün ve hizmetlerin yaşam döngüsü boyunca çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerin yönetimi ve iyi yönetim uygulamalarının teşvik edilmesi" olarak tanımlanıyor. Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi tarafından **BSR** (Business for Social Responsibility) desteği ile hazırlanan "Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği: Sürekli İyileştirme için Pratik Rehber", önemli miktarda satın alma faaliyetinde bulunan şirketlere sürdürülebilirliği tedarik yö-

netimlerine dahil edebilmeleri için pratik adımlar öneriyor. Bu adımlar: Taahhüt et, Değerlendir, Tanımla ve Uygula, Ölç ve Bildir.

Uçsuz Bucaksız Bir Zincir

Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği'nde uluslararası planda da önemli gelişmeler yaşanıyor. Bu konuda en önemli çalışmaların sahibi ise, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi Tedarik Zinciri Danışma Kurulu. Türkiye için iyi bir haber: Danışma Kurulu'na 2013 yılında Türkiye'den de bir kurum girdi: Boyner Holding. Kurumu temsilen danışma kurulu üyesi olan **Boyner Holding Kurumsal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü Aysun Sayın** görev aldı. Görüşlerine başvurduğumuz Sayın, "Küresel İlkeler Sözleşmesi tarafları dediğimizde, 130 ülkede 10 binden fazla imzacısı olan çok geniş bir ağdan bahsediyoruz ve bu ağın sözleşmenin 10 temel ilkesine uyum taahhüdünü konuşuyoruz aslında" diyerek, çalışmanın inanılmaz genişliğine dikkat çekiyor.

Peki, bu Danışma Kurulu, şirketlerin sürdürülebilirlik ajandalarına nasıl bir yönlendirme ve katkı sunuyor? Elinde her şeyi değiştirebilecek sihirli bir değnek olmadığını biliyoruz ama nelere kadar olduğu, hangi

araçları kullanarak etkiye bulanabileceği önemli.

"Şu anda 23 kurum temsilcisi olarak, Küresel İlkeler Sözleşmesinin temel ilkelerinin imzacılar tarafından tedarik zinciri yöntemine taşınması ve sürdürülebilir tedarik zinciri için atılması gereken adımlar konusunda imzacı firmalara yol gösterici araçların hazırlanması üzerine çalışıyoruz" diyor Aysun Sayın ve ekliyor: "Elbette en önemli fonksiyonumuz gündem oluşturmak". Gündem oluşturmak, ucu bucağı zor görülen, yerkürenin dört bir yanına dağılmış bu ağın içindeki şirketleri dönüştürmek için gerçekten önemli, çünkü her bir kurumu tek tek mercek altına almak yerine, üzerine çalışabilecekleri gündemleri ve yol haritalarını belirlemek çok daha anlamlı. Ayrıca, kurumun ve bireyin özgülüne ve içselleştirmesine vurgu yapması dolayısıyla sürdürülebilirliğin ruhuna da çok daha uygun. Bu izlek üzerinden hareket eden

2014 yılına Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği konusunda damga vuracak iki temel başlık var. Bunlardan birincisi, "İzlenebilirlik". İkincisi ise, örneklemeler yoluyla durumu ortaya koyan bir rapor.

Danışma Kurulu, 2013 yılı boyunca bu gündemin ve alt başlıklarının belirlenmesi üzerine çalıştı. 2014 yılına bu konuda damga vuracak iki temel başlık var. Bunlardan birincisi, "İzlenebilirlik". Şirketler tedarik zincirleri süresince ürün ve hizmetlerin kontrolünü yapabiliyorlar mı? Bunu ne kadar hayata geçirebildikleri bu gündem başlığı altında ele alınıyor.

Diğer gündem başlığı ise, 2013 yılında imzacı şirketlerden seçilen örneklerle yapılan tedarik zincirinde insan hakları konusunun şirketler tarafından nasıl ele alındığı, nasıl takip edildiği ve ne tür mekanizmalarla tesis edilmesi için çalışıldığı üzerine bir araştırma raporunun hazırlanması. Raporun tamamlanmasının ardından, Kurul bu konuda şirketlere tavsiyeler sunmaya hazırlanıyor.

Türkiye Ağı Ne Yapıyor?

Peki, konuların belirlenmesi nasıl oluyor? Bu çalışmaların çıktıları, imzacı şirketlere nasıl taşınacak? Aysun Sayın bu sorumuzu şöyle yanıtlıyor: "Konular, Küresel İlkeler Sözleşmesi temel ilkelerini destekleyecek şekilde belirleniyor. Bizim alanımızda hem ilkelerin desteklenmesi, hem de tekrar eden ortak sıkıntıların ele alınması üzerinden oldu. Amacımız şirketlere tedarikçi-

ler ile çalışırken yol gösterici kılavuzları hazırlamak, uygulama adımlarını tanımlamak”.

2013 yılında yayınlanan “Global Corporate Sustainability Report”, 113 ülkeden 1712 imzacının katılımıyla hazırlandı. Bu da tüm imzacıların yüzde 25’ine tekabül ediyor ve çalışmaya katılanların beyanları analiz edildiğinde yüzde 83’ü Küresel İlkeler Sözleşmesi ilkelerini tedarikçileri ile paylaştıklarını ve buna uyum beklediklerini ifade ederken, bu oranın yalnızca yüzde 18’i tedarikçilerine bu uyum sürecinde destek veriyor; yüzde 9’u uyumlaştırma sürecini izliyor.

Bu rakamlar da açık bir şekilde gösteriyor ki, Küresel İlkeler Sözleşmesi kapsamında aksiyon alma motivasyonu olan şirketler için bile, ilkelerin hayata geçirilmesinde -tedarikçiler nezdinde bunu talep etmenin dışında- aksiyona geçen çok az. “Bizim çalışmalarımız şirketlere nasıl aksiyon alacaklarını belirlemede kılavuzluk etmek oluyor” diyor Sayın ve ekliyor: “Her yıl ele aldığımız konularda hem politika dokümanı hem de uygulama adımlarını içeren el kitaplarını

hazırlıyoruz”.

Ancak bu kapsamlı eforun bile çalışmanın yaygınlaştırılması ve tedarik zincirinin en uzak halkalarına doğru nüfuz etmesi için daha başka mekanizmalara ihtiyaç olduğu açık. Bunların başında ise, ülke bazındaki imzacı kurumların yerel örgütlenmelerinin kurulması geliyor. Bu konuda Global Compact Türkiye ağı çalışmalara başlamış bile. Türkiye’de imzacı kurumlara Ağustos sonunda bir çağrı yapılmış ve tedarik zinciri sürdürülebilirliği çalışma grubu kurulmuş. Sayın, “Gruba katılımı artırmaya çalışıyoruz. Geçtiğimiz iki ayda yapılan toplantılara Küresel İlkeler Sözleşmesi olarak etkinlik ortağı olduk ve bu etkinliklerde ALTINYILDIZ sponsorluğunda Türkçeye çevrilen ‘**Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği: Sürekli İyileştirme için Pratik Rehberi**’ni katılanlara dağıttık; ilgili tüm toplantılarda rehberin paylaşımını yapıyoruz” diyor.

Söylemek Kolay, Ya Yapmak?

“Global Corporate Sustainability Report” çalışmasını daha dikkatli incelediğimizde, genelde şirketlerin

insan hakları, çalışan hakları, çevre koruma, yolsuzlukla mücadele alanlarında sözleşmeye referans veren taahhütlerinin ve buna yönelik politikalarının yüzde 60-70 aralığında olduğunu ama iş uygulamada izlemeye ve özellikle tedarikçisinden bu konularda aksiyon bekleyecek adımları tanımlamaya geldiğinde bu oranların yüzde 30’lara indiğini görüyoruz. Bu da, maalesef özellikle insan hakları, çalışan hakları, yolsuzlukla mücadele ve çevresel etki gibi konularda Küresel İlkeler Sözleşmesi’ne taraf olan şirketlerin hâlâ söylemden eyleme tam olarak geçemediğini gösteriyor. Aysun Sayın bu veriler üzerine, “Galiba önmüzdü şöyle bir ödev var: Söylemde dahi bu temel alanlarda politika ve yönetim taahhütü olmayanları taahhüt noktasına getirmek. Taahhüt edenleri de, peki bu taahhüt karşılığında ne yapıyorsun noktasına getirmek. Zira; en kolay olan bugün bir şeye taraf olmak ve yazılı dokümanlarda bunu en iyi şekilde anlatmak. Bu konuda en büyük sorumluluk elbette şirketlerin ancak ben şuna inanıyorum, konuyla ilgili medya ve sivil toplum kuruluşlarının bu süreçleri izlemesi ve akabinde ‘sırada ne var’, ‘Söylüyorsun ama ne yapıyorsun’ soruları ile kurumlara baskı gücü oluşturması gerekiyor” diyor. EKOIQ’nun bir önceki, Kasım sayısında, bildiğiniz gibi insan hakları ve sürdürülebilirlik ilişkisini geniş bir biçimde ele aldık. Yakın zamana kadar tamamen devletlerin sorumluluğunda kabul edilen, dolayısıyla özel şirketlerin, konuya fazla ilgi göstermediği bu konunun, nasıl iş yapma biçimlerinin temel meselelerinden biri haline nasıl geldiğini aktarmaya çalıştık. Her insanın doğuştan gelen, devredilemez, vazgeçilemez haklarından bahsediyoruz ancak hâlâ bu kadar temel hakların bile iş dünyasında ihlaline tanıklık edebiliyoruz. Ve bu ihlaller, yine şirketlerin ana merkezlerinden uzak-

2013 yılında yayınlanan “Global Corporate Sustainability Report”, 113 ülkeden 1712 imzacının katılımıyla hazırlandı.

Bu da tüm imzacıların yüzde 25’ine tekabül ediyor. Ancak çok az şirket tedarikçilerine uyum sürecinde destek veriyor: Sadece yüzde 18’i.

ta, değer zincirinin gözden irak köşelerinde çok daha yoğun bir biçimde gerçekleşiyor. 8 Kasım'da TUSIAD tarafından gerçekleştirilen toplantıda, bir önceki **TUSIAD başkan Ümit Boyner** sunumunda şöyle diyordu: "Eşitlik evet ama kimin için olduğu da net mi? Herkes için eşitliği tesis edebiliyor muyuz? Çalışanlarımızın yaşam haklarını, örgütlenme özgürlüklerini, dinlenme haklarını, insan onuruna yakışan çalışma ortamlarında çalışma haklarını sağlayabiliyor muyuz? Demokratik katılımı ve katılımı işyerlerimizde de önemsiyor muyuz?"

Aksiyon Belirleyen Çok Az

Son derece önemli saptamalar içeren "Global Corporate Sustainability Report"a baktığımızda soruların ne kadar da isabetli sorulduğunu görebiliyoruz. Yine aynı raporda, tedarik zincirleri için bu konuların tesisinde araştırmaya katılan imzacıların yüzde 53'ü insan haklarını tanımlamışken, sadece yüzde 26'sı bu konuda aksiyon adımı belirlemiş durumda. İşgücünde bu oran yüzde 49'a karşılık yüzde 28; çevre konusunda yüzde 61'e karşılık yüzde 31 ve yolsuzlukla mücadelede yüzde

7 Adımda Sürdürülebilir Tedarik Zinciri

TUSIAD'ın Global Compact Türkiye ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ile birlikte organize ettiği "Vizyon 2050 Türkiye: Sürdürülebilir Tedarik Zinciri" toplantısında kamuoyuyla paylaştığı "7 Adımda Sürdürülebilir Tedarik Zinciri" kitapçığı, sürdürülebilirliği tedarik zinciri yönetim ve uygulamaları ile bütünleştirmeyi planlayan şirketlere yol gösterebilecek önemli bir belge. İşte kısa kısa bu yedi adım:

1. Kararlılığı Göster

Şirketin vizyon, misyon ve stratejik hedefleri, sürdürülebilirliğin tedarikten tüketiciye şirketin tüm iş süreçleri ile bütünleştirileceği taahhüdünü kapsayacak şekilde gözden geçirilmeli ve bu ilkelere bağlılık şirketin en üst seviyedeki yöneticileri tarafından her platformda dile getirilmelidir. İlkelerin herkesin temel sorumluluğu olduğu ve ancak tüm çalışanların sahiplenmesi ile sürdürülebilir tedarik zincirinin sağlanabileceği vurgulanmalıdır.

2. Politikayı Oluştur

Tedarik zincirinin sürdürülebilir olarak yeniden yapılandırılması için verilen taahhütlerin departmanların hedef ve stratejilerine entegre edilmesi gerekmektedir. Hedeflere ulaşmada politikaların bütüncül bir yaklaşımla hazırlanması esas olmalıdır.

3. Süreçlerini Tanımla

Sürdürülebilir tedarik zincirine ilişkin kararlılığın en üst seviyede ortaya konmasının ve ilkelerin tüm yöneticiler ve çalışanlar tarafından benimsenmesinin ardından, atılacak adımlara ilişkin politika ve süreçler hazırlanmalıdır. Şirket satın alma sözleşmeleri yeni ilkeler doğrultusunda revize edilmeli, tedarikçi değerlendirme kriterleri belirlenmeli, şirket içi işbölümü ve görev tanımları gözden geçirilmelidir.

4. Tedarikçileri Sınıflandır

Tedarikçiler buldukları sektör, alım yapılan miktar ve tutar, kritik malzemeler veya sundukları hizmetler vb. kriterlere

göre sınıflandırılmalıdır. Özellikle çok sayıda tedarikçinin bulunduğu sektörlerde zaman ve kaynak kısıtlılığı sebebi ile stratejik önem ve riski en yüksek olan tedarikçiler üzerinde yoğunlaşılmalıdır.

5. Denetle

Sürdürülebilir tedarik zinciri hedefleri doğrultusunda tedarikçilerin performanslarının takibi ve değerlendirilmesi tedarik zincirinin sağlıklı işleme için önemli bir kriterdir. Tedarikçilerin çevresel ve sosyal alanlardaki performansını ayrı bir denetimle takip etmek bir seçenek olmakla birlikte, mevcut denetim süreçlerine sürdürülebilirlik kriterlerinin dahil edilmesi de mümkündür.

6. İyileştir

Denetim sonucu yapılan değerlendirmelerde tedarikçilerin mevcut durumları belirlenerek sonuçlar kendileri ile açık bir şekilde paylaşılmalıdır. Tedarikçi ile iyileştirme gerektiren alanlar görüşülerek iyileştirme için aksiyon planı belirlenmelidir. Tedarik zinciri sürdürülebilirliğine yapılacak önemli katkının tedarikçiyi iyileştirme programına dahil etmek olduğu unutulmamalıdır.

7. Performansını Değerlendir ve İletişimini Yap

Atılan adımların başarısını görebilmek, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ve hedeflerin gerçekleşme oranını tespit edebilmek için performansın düzenli olarak takip edilmesi gerekmektedir. Yapılacak değerlendirmenin, tedarik zinciri sürdürülebilirliği ölçütlerini yansıtan ve performansın devamlı olarak izlendiği ve kaydedildiği bir sistem üzerinden yapılması önerilir. Belirlenen hedeflerle mevcut durum arasındaki fark karşılaştırılarak "tedarik zincirini daha etkin ve sürdürülebilir kılmak için neler yapabiliriz?" sorusu sorulmalı, gerekiyorsa hedefler ve stratejiler tekrar gözden geçirilmeli, iyileştirilmeye açık alanlar belirlenmelidir. Performans değerlendirmesinin sonuçları tüm paydaşlarla açık ve şeffaf biçimde paylaşılmalıdır.

59'a yüzde 28.

Sayın'a bu konuda danışma kurulunun çalışmaları kapsamında şirketlere ne önereceğini soruyoruz: "İnsan hakları söz konusu olduğunda karşımıza çıkan en temel eksiklik -ki bu yalnızca şirketlerin değil ülkelerin de sorunu- sistematik ve ayırt edilmiş analizlerinin olmaması, çalışan haklarını sanki insan haklarından bağımsız bir yerde görmeleri. Oysaki çalışan hakları insan haklarının bir alt kümesidir ve şirketlerin kendi yapılarında ve tedarikçilerinde kurum politika ve uygulamaların insan haklarına olan etkisine çalışma alanının ötesinde bakmaları gerekir. İnsan haklarını ihlal eden veya edebilme potansiyeli olan risklerin tanımlanması ve risklere bağlı önceliklere odaklanmaları gereklidir".

Söylemek ile eylemek arasında hemen hemen her konuda aynı aralık, boşluk açık bir şekilde görülüyor ancak "Çevre ve yolsuzlukla mücadele" konusunda aradaki boşluk diğerlerinden bir tık daha yukarda. "Neden böyle?" sorusunu Sayın şu şekilde yanıtlıyor: "Çevresel performans konusunda bence yanıt 'izlenebilirlik'. Bu da sadece kendi performansınıza bakmakla olmuyor; tedarikçilerinizin performanslarına da bakmanız gerekiyor ki bu konuda eğer bir mekanizmanız yok ise güvenilir bilgiye erişim mümkün olmuyor. Kendi çalıştığım sektörden daha kolay somutlayabilirim. Konuyu tekstil ve tedarik zinciri olarak özelleştirerek gidelim isterseniz. Çevresel performansta önce materyal analizi yapmanız gerekiyor: Yani

hammadde nereden geliyor, örneğin pamuk ise üretim koşulu, yün ise temin koşulları nasıl? Hammadde girişinden itibaren tops, boya, iplik ve apre gibi pek çok proses var ve bunların her birinde 'su, enerji ve kimyasal' kullanımı var. Bu kullanımların ölçülmesi, kullanılan kimyasalın insan ve çevreye olan etkisinin belirlenmesi, atık suyun ne olduğu gibi bir sürü konuda politika ölçme ve izleme yapılmalı. Yani biz çevreye duyarlıyız, çevreye olan etkimizi minimize ediyoruz demek kolay da, bu etkinin ne olduğunu açıklamak ve nasıl minimize edildiğini anlatmak o kadar kolay değil. Hele ki bunun için tedarik zincirinin tüm haklarına bakmak ciddi bir çalışma demek". Yani iyiniyet ve arzuyla kolayca halledilecek bir şeyden bahsetmiyoruz. Tüm istek, arzu ve kararlılığına karşın, çevresel ve sosyal etkinin tedarik zinciri boyunca izlenmesi, önemli bir bilgi, tecrübe, uzmanlık ve sistematik yaklaşım gerektiriyor.

STK'larsız Bu İş Olmaz

Peki, bu konuda nasıl yol alınabilir? Bu noktalarda şirketlerin yol alabilmesi için kimlere, hangi kurum ve kuruluşlara ihtiyacı var? Bu noktada şirketlerin yine sadece kendi bilgi, güç ve tecrübeleriyle ilerlemesi imkânsız görünüyor. Ve ilginçtir, bugüne kadar, şirketlerin başının belası olarak kabul ettikleri ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları çok önemli işlevler görüyor.

Zaten Aysun Sayın da, "Şirketlerden bağımsız yapıların, hangi statüde olursa olsun şirketlerin çalışmalarını değerlendirmek konusunda çok olumlu rolleri var, zaten bu yapılar sayesinde eylem noktasına geçilebiliyor. Sivil toplum örgütlenmeleri veya kâr amacı gütmeyen yapılar ayrıca gündem oluşturma konusunda da çok önemliler" diyerek STK'lara özel bir vurgu yapıyor. Gerçekten de şirketlerin tedarik zincirlerinde sosyal uygunluğu sağlama konusunda sorumluluk almaları, hangi alanları dahil edecekleri, hangi göstergelere bakacakları ve nasıl bakacakları konusunda veya iyileştirme gerektiren alanlarda nasıl aksiyonlar alınması gerektiği konusunda yol gösteren birçok kuruluş var. Sayın, kendi çalıştığı alan açısından **Fair Labour Association (FLA)** ve **Adil Giyim Vakfı'nın (FWF)** altını çiziyor ama her alan ve sektör

"Şirketlerden bağımsız yapıların, hangi statüde olursa olsun şirketlerin çalışmalarını değerlendirmek konusunda çok olumlu rolleri var, zaten bu yapılar sayesinde eylem noktasına geçilebiliyor"

Evre Kaynak*

“Asıl Zoru, Zincirde Aksayan Yeri Bulmak”

Siz uluslararası bir markanın tedarikçileri için yürüttüğü sosyal uygunluk çalışmalarını yönetiyorsunuz. Tam olarak göreviniz nedir?

Görevim aslında “Tedarik Zinciri Yönetimi”nin bir parçası ve görünür o ki, günden güne önemi daha da artan bir parçası. Uluslararası markaların önemli bir çoğunluğu, neredeyse tüm dünyaya yayılan bir tedarik zincirine sahip. Örneğin tekstil sektöründe; üzerinize giydiğiniz montun kumaşı Türkiye’de, düğmeleri Hindistan’da, etiketi İtalya’da üretilmiş, montun kendisi ise Bosna-Hersek’te dikilmiş olabilir. Tabii ki uluslararası firmalar kalite, lojistik ve benzeri birçok konuda bu tedarikçileri kontrol ediyorlar. 15 yıl öncesinden başlayarak söz konusu kontrolün kapsamı yaygın tabiriyle “sosyal uygunluk” olarak ifade ettiğimiz bir seri konuyu da kapsayacak şekilde genişlemeye başladı.

Ne yazık ki “sosyal uygunluk” çalışmalarının öyküsünün olumsuz bir tarihçesi var. Zira konu ilk olarak 1996 yılında uluslararası bir spor giyim markasının Endonezya’da çocuk işçilerin çalıştığı bir fabrikada üretim yaptığı haberinin uluslararası medyaya yansmasıyla gündeme geldi. Bu tarihten itibaren başta Avrupa ve Amerika olmak üzere birçok ülkede tüketiciler, giydikleri kıyafetlerin “insanca çalışma koşullarında” üretildiğine emin olmak istediklerini haykırmaya başladılar. Kampanyaların yürütüldüğü ülkelerde söz konusu spor markasının satışları bir süreliğine büyük oranda düştü. Bunun üzerine markalar, tedarik zinciri yönetimine “sosyal unsurları”, diğer bir deyişle “insan” unsurunu katma gereğini fark etmeye başladılar. En

basit tabirle, kendileri için çalışan işçilerin “hak”ları, tüketicilerin ise “vicdan”ları olduğunu fark ettirebiliriz. Dolayısıyla insanlara karşı kaliteli ve sık ürünler üretmekten daha fazla sorumlulukları olduğunu.

Ben kendi bölgemde Esprit için üretim yapan işçilerin işverenleriyle yasalara uygun bir çalışma ilişkilerinin ve iş sözleşmelerinin olduğunu, 15 yaş altındaki çocukların bizim için üretim yapan fabrikalarda çalışmadığını ve okulda olduklarını, işçilerin en az asgari ücret kadar maaş aldığını ve sosyal sigorta, yıllık izin gibi özlük haklarına sahip olduklarını, fazla mesai ücretlerinin yasaların belirlediği şekilde ödendiğini, yasal çalışma süresi sınırlarına uygun olarak çalıştıklarını ve haftada en az bir gün dinlenme süresine sahip olduklarını güvence altına almakla sorumluyum. Esprit’in işyerinde ayrımcılık yasağı ve “her türlü kötü muamelenin önlenmesi” politikasının tüm tedarikçilerimizde de aynı şekilde uygulandığını garanti etmekle sorumluyum. Görev tanımım özetle, tüm bu **Esprit Davranış Kuralları**’nın Avrupa ve Ortadoğu Asya’da bulunan tüm tedarikçilerimizde uygulanmasını sağlamak.

Türkiye’de bu konuda öncelikli sorunlar neler?

Yukarıda belirttiğim tüm davranış kurallarının bütün tedarik zincirinde uygulandığını güvence altına alabilmek için öncelikle tüm tedarikçilerinizi biliyor olmanız gerekir. Ne yazık ki Türkiye’de temel sorun, onaylanmamış taşeron ve fason kullanımı. Türkiye’de fason kullanımı son derece yaygın. Markalar siparişlerini bazen fabrikalara, bazen de acentelere veriyorlar. Söz konusu siparişler ana

fabrikadan ya da acenteden başka bir taşeron firmaya, oradan bir başkasına gidebiliyor kolaylıkla. Diğer yandan her ne kadar çabalasak da, firma ve fabrikalar çoğu zaman bunu ya takip edemiyorlar ya da takip edebilseler bile bize bildirmek istemiyorlar. Tabii ki bunun belli nedenleri var. Aracı firma ya çok yoğun bir sipariş döneminde olduğundan ya da maliyetleri düşürmek için siparişleri başka firmalara kaydırıyor. Söz konusu firma bazen yine aynı nedenlerle siparişi birkaç farklı tedarikçiye dağıtıp, kendisi yapmış gibi gösteriyor. Zincirin en sonunda yer alan tedarikçiler ise çoğunlukla “merdiven altı atölye” diye tabir ettiğimiz; işçilerin sigortasız çalıştığı, iş sağlığı güvenliği kurallarından habersiz, asgari ücretin altında maaş alan işçilerin (bazı durumlarda çocukların) çalıştırıldığı atölyeler. Şu anda Türkiye’deki en büyük çabamız, “**habersiz taşeron / fason kullanımının önlenmesi**” çabası. Biz her düzeydeki tedarikçilerimizde sorunlarla, diğer bir deyişle “davranış kurallarımız ya da yerel yasalar çerçevesindeki ihlallerle” karşılaşmaktan endişe duymuyoruz, zira karşılaştığımız takdirde bunları nasıl düzelteceğimizi biliyoruz. Bizim endişemiz, ihlalin olduğu yerden ve ihlalin ne olduğundan haberdar olmamak.

***Esprit Kıdemli Sosyal Uygunluk Sorumlusu - Avrupa ve Ortadoğu Asya**

in bu tür başka kurumlar önemli roller oynayabiliyorlar. Önemli olan şirketlerin bu konuda kararlı ve tedarik zincirlerindeki herhangi bir aksaklığı gidermek için işbirliği yapmaya açık olmaları. İşin gerisi, doğru çalışma ve yol arkadaşlarını (hep sizi övenler gerçek dostlarımız değildir, unutmayın) bulmak ve süreci doğru bir şekilde işletmekten ibaret aslında.

Tabii bu konuda çalışan son derece önemli danışmanlık şirketleri de mevcut. Uluslararası deneyimleriyle hem tedarik denetim araçlarını doğru bir şekilde tanımlayan, bunun yöntem ve altyapısını kuran ve denetimleri markalar adına yapan, kâr amacı gütmeyen şirketler ve danışmanlık şirketleri, süreçte hızlı ve doğru yol almak isteyen şirketlere önemli katkılar sağlayabiliyor. Dünyayı bazen yeniden keşfetmek gerekemeyebiliyor ve geriden gelmenin avantajı bazen büyük sıçramalar yapabilmek için işe yarayabiliyor. Dünyanın dört bir yanında farklı tecrübelerden damıtılmış aklın ışığını kullanmak, karanlıkta el yordamıyla ilerlemekten çok daha faydalı olabiliyor.

Saatli Bombayla Yaşamak

Peki, Türkiye için bir durum tespiti yapmaya kalksak, neredeyiz? Aysun

Sayın sorumluyu “Açıkça söyleyelim, bu işin Türkiye’de taşıyıcıları ve öncülerini uluslararası markalar oldu. Üretim yaptıkları alanlarda tedarikçilerini bir dizi etik kod ve standartta önce sözleşme eki olarak kontrol etmeye; akabinde bunun yetersiz kalmasıyla denetlemeye başladılar. Denetim ve iyileştirme adımları paralel gidiyor. Bu iyi bir gelişme bizim için, yaygınlaşmasına Türkiyeli firmalar tarafından da yapılan uygulama olmasına çalışıyoruz” şeklinde yanıtıyor.

Türkiye’de tedarik zincirinde sosyal uygunluk çalışmalarının hayata geçirilmesinin o kadar kolay olmayacağını söylemekte sakınca yok. Sayın da, “Bu kolay bir iş değil, öncelikle bunun şirketler tarafından yapılması gerekliliği konusunda farkındalıklarının artırılması gerekiyor” diyor. Açıkçası belli ki, biz bu işi yaparsak, bu çalışmalara kaynak ayırırsak nasıl bir kazancımız olacak, sorununun çok net ve açık bir şekilde açıklanması gerekiyor. Tabii bu konuda yan çizdiğinizde başınıza gelebileceklerin, aslında hiçbir şey yapmayarak, gözlerinizi kapatarak aldığınız risklerin de. Nihayetinde denetlenmeyen, izlenmeyen, iyi yönetilmeyen tedarik zincirleri aslında şirketler için, ne zaman

patlayacağı bilinmeyen bir saatli bombayla yaşamaya benziyor.

Halkaları Yerden Toplamak

Aslında duyarlıları açık olanlar için çok fazla uyarıcı da var. Çok alametler belirmiş durumda. Yasal mevzuat, ulusal ve uluslararası katılımı gönüllülük esasına dayanan platformlar, sivil toplum kuruluşlarının lobi ve savunu faaliyetleri, ürettikleri raporlar, kampanyalar ve giderek artan sayıda, tercih ettiği markaları sorgulayan müşteriler, bu alametleri hissetmek için yeterli değil mi?

Sayın bu noktada bir başka yere de dikkat çekmekten geri durmuyor: “Bugün için belki daha sınırlı bir tüketici topluluğu, şirketlerin performanslarına bu bağlamda bakıyor. Belki bugün bu alanda sorumlu uygulamaları olan şirketlerin faaliyetlerini daha sınırlı bir kesim duyuyor ve bundan dolayı takdir ediyor ama yarın bunu müşteriler talep edecek. Bugün özellikle gençlerin çalışma tercihlerinde bile firmaları bu bağlamda sorguladığımızı görüyoruz; çevreye, insan haklarına duyarlılar ve bunu çalışacakları şirketlerden de bekliyorlar. Yarının büyük satın alma gücünü bu gençlerin oluşturacağını düşünürseniz bugünden sorumlu uygulamalara başlamak gerektiğini görebilirsiniz”.

Tarihsel olarak baktığımızda insanoğlu ve kızının yanlış seçimlerinin büyük bölümünün bilgisizlikten kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ancak bilginin neredeyse her yerde hazır ve nazır, elimizdeki akıllı telefonlar kadar bize yakın olduğunu, birçok düşünür tarafından “bilgi” sıfatıyla tanımlanan bir küresel toplumda yaşadığımızı biliyoruz artık. Gözlerimizi kapatmamız, kulaklarımızı tıkamamız, ya da daha kötü niyetli olarak geleneksel medya kanallarını ehliyleştirmemiz, susturmamız hiçbir işe yaramayacak; akıllı telefonlarımıza, tabletlerimize, sosyal medyadan düşürececek bir haber veya mesaj gerçekleri tüm çıplaklığıyla (belki de daha da abartıyla) ortaya koyulacaktır. Dolayısıyla şirketlerin, kurumların, tam tersine gözlerini kulaklarını sonuna kadar açmasında kendi bekaları açısından da sonsuz fayda var. Hem de bütün bu dosya boyunca anlatmaya çalıştığımız gibi, sadece kendi ofislerine, fabrikalarına değil, değer zincirinin bir parçası kıldıkları her halkaya da benzer bir ilgiyi göstermek zorundalar. Yoksa o zayıf halka kopacak ve zincir dağılacak ve zayıf halkayı tamir etmek, tüm zincirin parçalarını yerlerden toplamaktan inanılmaz çok daha kolay... ○

Aysun Sayın: “Bu İşin Ötesi, Inclusive Business”

Sizce bu çalışmaların paydaşları kimlerdir ve yaygınlaşması için kimlere ne tür sorumluluklar düşüyor?

Pek çok tedarikçide ortak markalar var, her birimiz kendi ilkelerimiz ve etik kodlarımız uyarınca tedarikçilerimizle farklı çalışmalar yapıyor ve onların iyileştirmesi gereken alanları tespit ediyor ve bu konuda müzakerelerde bulunuyoruz.

Türkiye pazarındaki markaları düşündüğümüzde o kadar azız ki, birlikte çalışmaya, ortak tedarikçilerimizi birlikte güçlendirmeye ihtiyacımız var. Bu işbirliği diğer markaların da bizim ajandamıza katılmasına fırsat verecek; böylece, bize rekabet açısından dezavantaj yaratan bu durumun bizler açısından da **adil rekabete** dönüşmesini sağlayacak.

Aksi halde, bizler fiyat, kalite ve teslimat yanında sosyal uygunluk da talep ederek ticari olarak rakiplerimizle aynı pazarlık seviyesinde olamayacağız. Elbette burada biz kamudan da destek bekliyoruz. Yasalara uyum konusunda uyan ve uymayan arasındaki farkı koymasını

istiyoruz. Bu da, kamu, sivil toplum ve özel sektörün birlikte çalışarak piyasanın koşullarına müdahale edeceği ve standartları belirleyeceği bir işbirliğini zorunlu kılıyor.

Peki, sürdürülebilir tedarik zinciri kapsamında yürütülen çalışmaların gelecek vizyonunda başka neler var? Şirketlerden tedarik zincirlerini iyileştirmeleri ve geliştirmeleri dışında başka ne bekleniyor?

Hemen her çalışma ve mücadele alanı gibi bunun da ötesi var elbet: **“Inclusive Business”** yani tedarikçi seçiminde ekonomik olarak dışlanmış grupları tedarik zincirine katmak, onların ekonomik değer üretmelerini desteklemek, tam anlamıyla sosyoekonomik kalkınmayı insan odaklı yapmak. Örneğin ülkemizde kadınların üretim süreçleri içine girmelerini, ekonomik faaliyette olmalarını ve bundan sürekli gelir edinmelerini sağlamak amacıyla tedarik zincirinde kadınlara yer vermek. Pek çok kadın kooperatifi ve vakfı var. Bunlar yoksul kadınların gelir elde etmelerini sağlamak üzere örgütlenmiş durumdadır ve pekâlâ şirketlerin tedarikçisi olabilirler. Bu elbette güvenceli istihdam ve diğer tüm sürdürülebilirlik çalışmalarının içerilmesi ile olmalı...

Barış Güngören*: “Değer Zincirimizin Tüm Karbon Emisyonunu Raporluyoruz”

Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği, özellikle büyük, küresel firmalar için giderek daha büyük önem kazanıyor. BASF olarak nasıl yaklaşıyorsunuz bu konuya?

Sürdürülebilirlik anlayışı, -olması da gerektiği gibi- küresel ölçekte giderek daha büyük önem kazanıyor. BASF olarak, sürdürülebilirlik konusuna her zaman öncülük eden küresel şirketlerden biriyiz. ‘Sürdürülebilir bir gelecek için kimya yaratma’ felsefesini ekonomik, çevresel ve sosyal sorumluluk alanlarında bir misyon olarak benimsedik. BASF çalışanları olarak öncü bir şirkette çalışmanın verdiği gururu yaşarken, bunun sorumluluğunu küresel, bölgesel ve lokal arenada her zaman omuzlarımızda hissediyoruz.

Dünyanın en büyük 800 şirketi içerisinde, **değer zincirinin tamamından kaynaklı emisyonu raporlayan tek şirketiz.** Bu sorumluluk sayesinde sürdürülebilirlik felsefesi, BASF’de her çalışanın günlük işlerine kadar etki etmiş durumda.

Bizim için bir kültür haline gelmiş olan sürdürülebilirlik anlayışı, hammadde aşamasından son kullanıcıya ulaşıncaya kadarki tüm süreci kapsıyor. Bu süreç içerisinde üretimi ve dolayısıyla ürünü çevresel etki ve maliyet etkinliği açısından mercek altına almak için patentli metotlar geliştirdik. BASF olarak, tüm değer zinciri boyunca da sorumlu davranmayı ilke edindik. Değer zincirimizin içerisindeki tüm paydaşlarımızın da aynı sorumluluğu hissetmesi ve aynı hassasiyete sahip olması en büyük hedeflerimiz arasında yer alıyor.

Tedarik konusunda ise; her ne kadar yıllık karbon emisyonumuzun

büyük bölümü, üretimimiz ve son ürünümüzün kullanımından kaynaklı olsa da, tedarik zincirinden kaynaklı karbon emisyonu, raporladığımız yıllık toplam karbon emisyonunun yüzde 2,5-3’ünü oluşturuyor. Bu oran 2012 yılında 4 milyon ton CO₂ emisyonuna karşılık geldi. Bu rakam, 2,2 milyon ağacın ömürleri boyunca absorbe ettiği CO₂ miktarına veya dünyadaki en küçük 30 ülkenin yıllık CO₂ emisyonu miktarına eşit. Rakamlar, tedarik zinciri sürdürülebilirliğine verdiğimiz önemin ne kadar doğru olduğunu bize net bir şekilde gösteriyor.

BASF olarak tedarikçi, nakliye firması ve servis sağlayıcı seçim kriterlerimiz ve standartlarımız, tüm dünya genelinde lokal yasa ve yönetmeliklere uyumludur ve değişiklik göstermez. Lokal anlamda, özellikle Türkiye özelinde, tedarik zincirinin çevresel ve sosyal etkileri, küresel ölçekteki etkilerle genele kıyasla, hemen hemen diğer bölge-

lerle aynı yüzdelere sahip.

Ayrıca, merkezimiz **Ludwigshafen**’de bulunan fabrikalarımıza gelen hammaddenin çevresel etkileri her açıdan inceleniyor. Aynı şekilde, merkezimizden Türkiye’ye gelen hammaddenin lojistik operasyonunun **‘Yeşil Lojistik’** projesi kapsamında çevreye duyarlı şekilde yapılması sağlanıyor.

Zincirde yapılan düzeltmelerin etkilerini ölçüyor musunuz? Elinizde hangi somut veriler var?

Dünya genelinde kurumsal karbon ayakizini 2008 yılından bu yana kapsamlı raporlayan tek endüstri firmasıyız. Değer zinciri boyunca oluşan tüm emisyonlarımız raporlanıyor. Bu sayede kurumsal karbon ayakizimize istinaden iklim koruma aktivitelerimizi planlamayı amaçlıyoruz. Bu doğrultuda da Tedarik Zinciri kaynaklı CO₂ emisyonumuz, 2011 yılına kıyasla 2012 yılında 5,2 milyon tondan 4 milyon tona dü-

şürmeyi başardık. Ludwigshafen'deki üretim tesislerimizde 2012 yılında yapımına başlanan **intermodal taşıma terminalinin** devreye girmesi, ürünlerimizi tren yoluyla taşımaya geçişi hızlandıracak. Böylece taşımadan kaynaklı oluşan karbon emisyonunda, yılda 100 bin metrik tona kadar tasarruf sağlayacağız.

Dünya genelindeki enerji verimliliğini artırmak hedefi çerçevesinde 2020 yılı itibarıyla satılan ürünlerin tonu başına global sera gazı emisyonlarını 2002 yılına oranla yüzde 40 oranında azaltmayı planlıyoruz. Bu planın gerçekleşebilmesi için tedarik zincirinde oluşan emisyonun önemli oranda azaltılması gerektiğinin farkındayız. Bunu yapabilmek için, tedarik zinciri sürdürülebilirliği konseptini oluşturmanın unsurları olan çalıştığımız tedarikçilerde sürdürülebilirlik bilincini oluşturmayı, bu konuda şeffaflığı artırmayı, seçtiğimiz ortaklarla stratejik girişimlerde bulunmayı ve **tedarik zinciri ortaklarımızla işbirliği** yapmayı amaç edindik.

Küresel ölçekte ve Türkiye'de konu sürdürülebilirlik olduğu zaman, kendi ürünlerimizi ve süreçlerimizi takip ettiğimiz kadar, değer zincirimizi oluşturan tedarikçilerimizi, nakliyelerimizi de takip ederek,

çevresel ve sosyal etkileri iyileştiriyoruz. İş ortaklarımızla bu iyileşmeler sayesinde daha istikrarlı ve sürdürülebilir ilişkiler kuruyoruz. Tüm tedarik zinciri boyunca sorumlu davranmak, sadece fiyat esasına göre nakliye firması, servis sağlayıcı veya tedarikçi seçmekle değil, karar verirken onların çevresel ve sosyal sorumluluk alanlarındaki performanslarını da göz önünde bulundurmadan geçiyor.

Bu konuda bir ölçüleme ve denetim sistemimiz bulunuyor. Hem yeni tedarikçi seçerken hem de mevcut tedarikçilerle çalışırken, bu şirketleri **Tedarikçi Davranış Kurallarımızda** belirttiğimiz çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim ilkelerine göre, yerinde tedarikçi denetimleriyle değerlendirip bu konularda gelişime açık yönlerini, risk potansiyellerini belirliyoruz.

“Ludwigshafen'deki fabrikalarımıza gelen tüm hammaddenin çevresel etkileri her açıdan inceleniyor. Aynı şekilde, merkezimizden Türkiye'ye gelen hammaddenin lojistik operasyonunun da 'Yeşil Lojistik' projesi kapsamında yapılması sağlanıyor”

Risk matrislerimiz, yüksek riske sahip tedarikçileri ülke ve ürün bazında tespit etmemize yardımcı oluyor. 2012 yılında, risk analizine dayanarak küresel olarak çevresel, sağlık ve güvenlik kriterlerini denetlemek için toplam 210 hammadde tedarikçimizi tesislerinde ziyaret ettik. Gelişime açık bir nokta bulduklarımıza, düzeltici faaliyet talebinde bulduk; birkaç ay sonrasında da takip denetimleri gerçekleştirdik. Bu takip denetimleri sonrası, belirlenen konularda gelişim kaydedemediğini gördüğümüz altı hammadde tedarikçisiyle iş ilişkilerimizi iptal etmek durumunda kaldık.

BASF için tedarik zincirimizdeki riski minimize etme konusunda bir diğer önemli adım da **Tedarikçi Günleri**. Bu etkinliklerde tedarikçilerimize, lojistik firmalarımıza, servis sağlayıcılarımıza, uluslararası kabul görmüş çalışma ve sosyal standartların BASF için önemini gösteriyoruz ve bu standartların onların daha rekabetçi olabilmesi için ne kadar önemli birer avantaj olduğunu anlatıyoruz.

Belirtmek istediğim bir diğer nokta, BASF olarak değer zincirinde oluşan kurumsal karbon ayakizini kapsamlı bir şekilde raporlarken aynı zamanda kendi iklim koruma ürünlerimizin kullanılması sayesinde engellenmiş olan emisyon miktarlarını da raporluyor olmamız. Burada, tedarik zinciri açısından ilgi çekici olan nokta, ürünlerimizin kullanılmasıyla taşımacılık sektöründe 2012 yılında 8 milyon metrik ton CO₂ emisyonunun engellenmesine de yardımcı olmamız. Ayrıca, otomotiv sektörüne sattığımız araçları daha hafif hale getiren ürünlerimizle enerji tüketimlerinin azaltılmasını sağlayarak, tedarik zincirlerinin sürdürülebilirliğine bir katkı daha sağlıyoruz. ○

*** BASF Türkiye Tedarik Zinciri Müdürü**

İdil Ander Dede: “Sorunlar Hep Tedarik Zincirinden Çıkıyor”

Sustainable Business Summit’in ilkinin düzenlediniz ve ilk senenin gündem başlığı olarak da Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği’ni ele aldınız. Neden tedarik zinciri bu kadar önemli?

Sürdürülebilirlik günümüzde artık farklı platformlarda işlemeye başladı. Pek çok formatta, genel hatlarıyla konuşuluyor, tartışılıyor. Biz kavramsal boyutundan ziyade somut uygulamaların paylaşıldığı, tartışıldığı ve sektörler arası karşılaştırıldığı bir platform oluşturmak istedik. Günün sonunda Sustainable Business Summit’ten katılımcıların akıllarında bir yol haritası oluşturmuş, ilham verici fikirler ve uygulamalar not etmiş olarak ayrılmamızı hedefledik.

Tedarik zinciri konusuna odaklanmak ise pek zor bir karar olmadı. Çünkü gerçek dönüşümü sağlayacak olan ve sürdürülebilirliğin tabana yayılabilmesinin kritik rol oynadığı yer; tedarik zinciri. Bu açıdan sürdürülebilirliğin önemli değişim noktalarından birinin KOBİ’ler olduğunu da söyleyebiliriz.

Türkiye gibi büyüyen ekonomilerin sürdürülebilirlik alanında gelişme şansı çok daha fazla. Ve ülke olarak büyümeye devam etmek istiyorsak da sürdürülebilirliği nasıl ele aldığımız geleceğimizi belirleyici olacak. Aslında bu anlamda sürdürülebilir tedarik zinciri, Türkiye’nin ekonomik büyümesinin devamlılığının araçlarından biri. Aynı zamanda bu ekonomik büyümenin sürdürülebilir kalkınmaya hizmet edebilmesinin de kilit noktalarından diyebiliriz.

Bugün pek çok markanın karşı karşıya kaldığı krizler aslında hep tedarik zinciri ile ilgili. **At eti skandalından Tesco** yara alıyor; baktığımızda

at etini kullanan Tesco’nun kendisi değil Tesco’nun bir tedarikçisi. Hepimizin bildiği BP’nin Meksika körfezindeki petrol sızıntısı gerçek bir faciaydı. Ve **Deepwater Horizon platformu**, BP’nin kendisine değil, aslında **Transocean** adında bir yüklenicisine ait bir platformdu. Benzer şekilde Çin’de yaşanan hem zehirli atık, hem de işçilerin toplu intihar eylemi skandalları, **Apple**’ın tedarikçilerinde meydana gelen sorunlardı. Ama biz bu skandallarda tedarikçilerin isimlerini pek duymadık, hep markaları konuştuk.

Bu örneklerle aslında şunu demek istiyorum: Biz zaten itibar, marka değeri vb. başlıklar altında aslında sıklıkla tedarik zinciri risklerini konuşuyorduk. Bu riskleri en aza indirebilmek ve konunun barındırdığı

fırsatları da vurgulayabilmek adına “sürdürülebilir tedarik zinciri”ni mercek altına alalım ve farklı sektörlerden iyi uygulamaları ve uzmanların deneyimlerini izleyicilere taşıyalım istedik.

Oldukça kapsamlı ve nokta atışı bir konferans izledik. Konferansın çıkardığınız en önemli sonuçlar nelerdir, Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliği bağlamında?

Sürdürülebilir tedarik zincirinin gerçekleşebilmesi için sürdürülebilirliğin şirket içinde bir birim, bir yönetici veya departmandan ziyade tüm iş süreçlerinde yer alan, işi yapış şekli, yani “işin kendisi” olma haline evrilmesi gerekiyor. Sürdürülebilir tedarik zinciri için tedarik zinciri, lojistik, satın alma, üretim

vb. departmanların da sürdürülebilirliği içselleştirmiş olmaları gerekiyor ve aynı sistem içerisinde, aynı hedefe doğru ilerlemeleri anlamına geliyor.

Bu yüzden tedarik zinciri temasının bizim için önemli çıktılarında biri olarak, şirketlerde sürdürülebilirliği bu departmanların da gündemine taşımış olmamız diyebilirim. Konferansa özel sektörden katılan katılımcıların üçte biri şirketlerin tedarik zinciri, satınalma, üretim, lojistik vb. yöneticileriydi.

Bir diğer önemli çıktı ise tedarik zinciri sürdürülebilirliğinin iş değerinin ortaya konmuş olması. Eğer harekete geçmezlerse, hem şirketleri bekleyen riskleri, hem de barındırdığı fırsatları iş dünyasının gündemine taşıdık. Sürdürülebilir tedarik zincirinin küresel rekabet edebilirlik ve büyüme açısından önemini aktardık. Bu konuda iyi uygulamalarla başarılı olmuş markaların kazanımlarını hep birlikte izledik.

Hem bir danışman hem de konferansın düzenleyicisi olduğunuz için soruyorum, sizce Tedarik Zinciri Sürdürülebilirliğinde zayıf halkalar hangileri?

Tedarik zinciri hem her zaman denetime ihtiyaç duyan, hem de sadece denetim mekanizmasının yeterli olmadığı bir alan. Elbette sektörel olarak farklılıklar olabilir ama genel olarak alıcı firmaların tedarik zincirlerine tepeden inme bir yaklaşımla, denetleyici ve zaman zaman **kötü polis** rolünde yaklaşmaları tedarikçileri denetim mekanizmalarını aldatmaya teşvik edebiliyor. Bunun önlenmesinde **diyalog en önemli araçlardan** biri olabilir.

Firmaların bir yandan tedarikçilerinden sosyal uygunluk ya da çevresel performans beklentileri varken, diğer yandan bu beklentilerin gerçekleşmesini zorlaştıran ya da tedarikçilerin bu hedeflere ulaşmasını

engelleyebilecek üretim, fiyat, operasyon, teslim süresi vb. talepleri olabiliyor. Bu çok iyi dengelenmesi ve iyi yönetilmesi gereken bir süreç çünkü kendi içinde çelişkili bir durum oluşturabiliyor.

Bir diğer sıkıntı ise, bazı durumlarda sorunların sadece şirketlerin sürdürülebilir tedarik zinciri yaklaşımlarıyla çözülemeyecek boyutta olması olabilir. Yani iyileştirme için devletin de aktif rol alması ve politika üretmesi gereken sektörler, iş kolları, coğrafyalar olabilir. Bu tür durumlarda zaten şirketlerin proaktif olmadıklarını, daha ziyade reaktif davrandıklarını gözlemleyebiliyoruz.

Tedarikçilerin “tedarik zinciri sürdürülebilirliği” için işbirliğini benimsemesi ve bu hedefe ortak olması başarıyı getirecek önemli noktalardan biri. İncelediğimiz iyi uygulamalarda da aslında önemli ortak özelliklerden biri tedarikçinin bu vizyonu paylaşması, bir iş stratejisi olarak sürdürülebilirliğe yaklaşması ve fırsatları keşfetmesi. Kısacası aslında bu bir takım çalışması...

Son olarak, Summit'i sadece karbon-nötr düzenlemekle kalmadınız, bir de başından beri bir yeşil iş planı çerçevesinde planladınız bildiğimiz kadarıyla. Nasıl çalıştınız?

Köprü Sürdürülebilirlik Danışmanlığı olarak 2012 yılında IAAF'nin İstanbul'da gerçekleşen **Uluslararası**

sı Salon Atletizm Şampiyonası'nın sürdürülebilirlik danışmanlığını yapmıştık. Bu uluslararası organizasyonun sürdürülebilir etkinlik yönetim planını ve Green Project'i hazırlarken **ISO20121**'den (ISO'nun geçen yıl yayınladığı Sürdürülebilir Etkinlik Standardı) yararlandık. Bizim için önemli bir deneyim oldu.

Sustainable Business Summit'te de sürdürülebilir etkinlik yönetim planımızı hazırlarken bu deneyimden ve sürdürülebilir etkinlik rehberi ISO20121'den faydalandık. Tüm iş süreçlerinde sürdürülebilir etkinlik yönetim planımıza uygun hareket etmeye çalıştık. Pazarlama faaliyetlerinden konaklamaya, yiyecek içecekten etkinlik yönetimine, operasyondan tedarik zincirine pek çok başlıkta çalışmalarımız oldu.

Sustainable Business Summit geri dönüşümlü sahnesi (ve karşılama standıyla) hem konuşmacılardan hem katılımcılardan büyük beğeni topladı. Sahne tasarımı ve fikri, organizasyon ortağımız **Zed Etkinlik Yönetimi ve Danışmanlığı Genel Müdürü Mark Deichmann**'ın buluşu ve katılımcıların geribildirimleri, bu yaratıcı sahneyle gerçek anlamda fark yarattığımızı işaret ediyor. Elbette 2014 için çalışmalarımıza başladık ve hedeflerimizi büyüttük, Sustainable Business Summit'in hem kendisi hem de sürdürülebilir etkinlik yönetim planı daha kapsamlı ve daha etkili olacak. <http://sbs2013.org/surdurulebilir-etkinlik> ○

Peter Senge: “Ticarete Değil, İlişkilerin Doğasına Odaklanmalısınız”

The Fifth Discipline (Beşinci Disiplin) ve The Necessary Revolution (Gerekli Devrim) kitaplarıyla yönetim alanında efsaneye dönüşen Peter Senge, bugün şirketlerin herhangi bir ilerleme kaydedebilmeleri için, daha büyük bir sistemin parçası olduklarını anlamak zorunda olduklarını söylüyor. Senge'nin HBR kıdemli editörü Steve Prokesch ile yaptığı mülakatta, “Değer zincirinde çok az güven ve çok az beraber yenilik yaratma becerisi var. Bu değişmek zorunda ve değişmeye başladı da” diyor.

Başak GÜNDÜZ

Bir şirketin, tedarik zincirindeki su, enerji ve atık gibi konuları ciddiye alması için ne yapması gereklidir?

İnsanlar bunların stratejik konular olduğuna ve iş dünyasının geleceğini şekillendireceklerine inandığında durum da gerçekçi bir hale gelmeye başlıyor. “Sürdürülebilirlik” kelimesini mümkün olduğunca az kullanıyorum, çünkü çok genel bir kavram ve insanların odağını dağıtabiliyor. Bu konuları pratik bir şekilde ele almak için, ürünleri, süreçleri ve iş

modellerini yeniden tasarlayacak yeteneğe ve vizyona sahip, iş dünyasının ortamını anlayan, inovatif çalışanlara ihtiyacınız vardır. En önemlisi de, bunun neden anlamlı bir yolculuk olduğu hakkında söyleyecek bir şeyleri olması gerekir.

Bir şirketin, yatırım kârlılığını maksimuma çıkarmak için var olduğu şeklindeki zihniyetin içinde takılıp kalmış (iş okullarında ne yazık ki çok yaygın) ve kısa vadeli mali performansa odaklanmışlarsa, fazla ileri gidemezler.

Pek çok şirket için büyük bir perspektif değişimini tarif ediyorsunuz.

Bana göre bu, “Liderlik 101” dersidir. “Biz kimiz?” ve “Neden buradayız?” sorularıyla başlar. *The Living Company* (Yaşayan Şirket) adlı önemli bir kitapta Arie de Geus 1980’lerin başında Shell tarafından gerçekleştirilen, 200 yıldan uzun

süredir hayatta kalmış şirketlerle ilgili bir çalışmayı anlatır. Bu şirketlerin ortak noktası şuydu: **Kendilerini öncelikle bir insan topluluğu ve ikinci olarak da para kazanan bir makine olarak görüyorlardı.**

Şirketin, bir topluluk olduğu duygusunu kaybetti. Ama aslında bir şirket, beraber çalışan bir insan grubudur. Güçlü, topluluk odaklı bir kültür olmadan -ki, buna nadir olarak rastlanır- yeni bir vizyon yaratamazsınız. Kulağa doğru geliyor, herkes kafasını sallayıp onaylıyor ama bu fikir ile pek çok yöneticinin yönetme şekli arasında büyük bir uçurum bulunuyor.

Pekâlâ, toplum odaklı bir kültür düşünelim. Bir şirketi başından sonuna daha bütüncül yapmak için hangi zorlukların üstesinden gelmek gerekiyor?

İlk zorluk, içinde bulunduğunuz

daha büyük sistemi anlamaktır. İkincisi, daha önce çalışmadığımız insanlarla birlikte çalışmayı öğrenmek zorundasınız. Bu iki beceri birbirinden ayrı görünebilir ama pratikte birbiriyle iç içe geçmiştir. Sistem bir insanın kavraması için fazla karmaşık. Hem içerde hem dışarda, çok fazla sınırı aşiyor.

Üçüncü zorluk, sürdürülebilirliği nasıl algıladığımızla ilgilidir. Böyle söylemiyor olabilirler ama pek çok şirket, **sürdürülebilirlik daha az kötü olmakla ilgiliymiş gibi davranıyor**. Elbette karbon ayak izinizi azaltmanız gerekiyor. Ama insanlar, gittikçe artan, bunun gibi değişimler karşısında heyecanlanmıyor. Daha iddialı bir vizyona ihtiyaçları var.

Çevre hareketinin bunda suçu çok büyük. İş dünyasının kötü olduğu hakkında öyle çok söylev verildi ki, şirketlerdeki insanlar kendilerini suçlu hissediyorlar ve suçlu insanlar cesur şeyler yapamazlar. Ama bu delice! İnovasyon, iyi şirketlerin en iyi yaptığı şeydir. Her şey, yeni değer kaynakları yaratmakla ilgilidir. STK'lar ve hükümetler bu sorunları tek başına çözemezler; iş dünyasının inovasyonu vazgeçilmezdir.

Sürdürülebilirlik konuları genelde tedarik zinciriyle ilgili konulardır. Bir tedarik zinciri boyunca değişimi nasıl etkilersiniz?

Önce, ilişkilerin doğasına odaklanırsınız. Pek çok tedarik zincirinde, ilişkilerin yüzde 90'ı hâlâ doğrudan ticaretle ilgili. Ben büyük bir üretici veya perakendeciysen, yukarı yöndeki tedarikçilerime maliyetlerini aşağı çekmeleri için baskı yaparım. Çok az güven ve çok az beraber yenilik yaratma becerisi var. Bu değişmek zorunda ve değişmeye başladı da.

İkinci olarak, STK'lar ve iş dünyasının dışındaki diğer oluşumlarla birlikte çalışmayı öğrenirsiniz. Onlar, içeride hızlı bir gelişim göstereme-

yeğiniz bir uzmanlığa erişmenizi sağlarlar. Su, klasik bir örnektir. Birkaç yıl önce, Coca-Cola bir litre kola yapmak için kullanılan su miktarını, 3 litreden 2,5 litreye düşürmeye karar verdi. Ancak, o kolanın içine giren şekeri yetiştirmek için harcanan 200+ litreyi göz ardı ediyordu. Şirket bunu, değer zincirinin su ayak izini nasıl analiz edeceğini bilen **Dünya Vahşi Yaşam Fonu** (World Wildlife Fund) ile işbirliği yaptığı için fark etti. Coca-Cola artık damlama yöntemiyle sulanan şeker kamışı ile taşıma yöntemiyle sulanan şeker kamışı arasındaki farkı biliyor.

Şirketlerin neden STK'lara ihtiyacı var?

Güvenilirlik için, özellikle de Avrupa'da. İnsanlar, alışılmış zihniyete sahip şirketlere güvenmiyorlar ve bunun için de haklı nedenleri var. ABD'de de çok farklı olduğunu sanmıyorum. Güvenilir bir STK ürününüzü onaylarsa, şayet uygulamalarınızı değiştirmeye istekliyseniz markanız bundan çok büyük fayda görebilir. STK'lar ayrıca bilgi de sağlarlar. Hiçbir şirket, çiftçilerin içinde bulunduğu zor durumu **Oxfam** kadar iyi bilmiyor veya **WWF**'in biyoçeşitlilik ve havzalar hakkındaki bilgisine sahip değil. İyi şirketler sadece en zeki insanları işe almazlar; daha derin ve daha kapsamlı bilgilere sahip olan STK'larla işbirliği yaparak uzmanlıklarını genişletirler.

Tedarik zinciriyle ilgili zorlukları ele alırken liderler nasıl bir role sahiptir?

Bunların hepsi bir liderlik konusudur. Ama ben "lider" derken, ille de CEO ve hatta genel olarak patronlardan bahsetmiyorum. **Unilever**'in 2020 hedeflerinde açıkladığı gibi, dünyanın dört bir yanından binlerce kişiyi işin içine katmadan, her şeyi sürdürülebilir şekilde tedarik

etmeniz imkânsızdır. Teknik inovasyonlara, yönetim inovasyonlarına, süreç inovasyonlarına ve kültürel inovasyonlara ihtiyacımız olacak. Bunları çözümlen kişiler, tanımı gereği liderlerdir ve pek çoğu da üst düzey idareci değildir. "**Liderlik etmek**" kelimesi, Latince kökenine baktığımızda, **bir eşiği geçmek** anlamına gelir.

Liderlik, bir kurumun dışından gelebilir mi?

Elbette. Yeni bir çalışan veya hatta yeni bir tedarikçi bir kuruma geldiğinde, "Bunu neden böyle yapıyoruz?" diye soracaktır. Cevap genellikle, "öyle işte" şeklinde oluyor. Bu alışkanlıkların yüzde 90'ı uygun olabilir. Ama yüzde 10'u tamamen işlevsizdir, özellikle de etrafınızdaki dünya değişirken. Sürdürülebilirlik çalışmasının güzel yanı, insanları şirketin büyük gerçekliğiyle bağlantı kurmadan bir şeyler yapmaya yönelten varsayımları ortaya çıkarmasıdır.

Şirketlerin içinde sürdürülebilirliği nasıl başlatırsınız?

Bazı durumlarda CEO'nun bir adım geri çekilip şirketin dünyayla ilişkisini yeniden düşünmesiyle başlar. Veya işin derinine inmiş kişiler bazı sorunlar keşfettiğinde, veriler topladığında ve ardından bir şeyler yapacak beceriye sahip kişiler bulmaya çalıştığında başlar. Kademeli olarak, sorundan etkilenen ve bir çözüm bulmak için heyecan duyan kişilerin oluşturduğu bir ağ meydana getirirler. Tasarımcıları en çok heyecanlandıran şey, bir şeyin imkânsız olduğunun söylenmesidir, örneğin bir ürünün veya sürecin her zaman bir parçası olmuş olan bir toksinin ortadan kaldırılması gibi. Bu yaklaşım, Nike'in 10 yıldan uzun bir süre önce ürünleri ve tedarik zinciri için yaptığı ilk toksikoloji çalışmasıyla başlamış oldu. ○

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği Genel
Sekreteri

Sürdürülebilir Kalkınmada Yeni Dönem: Vizyon 2050'den, Aksiyon 2020'ye!

Dünya 2050'de nasıl gözükecek? Bu tarihte 9 milyara ulaşacak olan nüfus nasıl bir dünyada yaşayacak? Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD), 2010'da açıkladığı ve 29 uluslararası şirketle hazırladığı Vizyon 2050 projesinde bu soruların yanıtını aradı.

Vizyon 2050, kurumlara iş yapma anlayışlarını değiştirmeleri konusunda uyarılarda bulunuyordu. 2050'de sınırlı kaynaklarla rekabet içinde yaşamak, daha doğrusu **"iyi yaşamak"** şu anlama geliyordu: "Tüm insanların eğitim, ulaşım ve en basit ihtiyaçlar olan su, enerji, barınma ve tüketim maddelerine ulaşım imkânı olması. Başka bir deyişle, **gezegenin sahip olduğu limitler içinde kalmayı başarmak!**"

Bir haftaya yakın çalışmalar sonunda "Aksiyon 2020" planının temelleri atıldı. "Aksiyon 2020" sürdürülebilir kalkınma için yapılan "acil çağrılara" cevap verecek.

Tarih Revize Edildi

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği üç yıldır çalışmalarını Vizyon 2050 çerçevesinde sürdürüyordu. WBCSD, yedi yıl sonrası, yani 2020 için de yapılan çalışmaların etkilerinin daha kolay ortaya çıkarılacağı bir aksiyon planı oluşturdu.

SKD olarak "Aksiyon 2020"nin ayrıntılarını Ocak ayı içinde kamuoyu ile paylaşacağız. Ancak öncesinde dünyanın farklı ülkelerinden iş liderlerinin katılımı ile İstanbul'da yapılan "Aksiyon 2020"nin oluşturulduğu WBCSD Konsey Toplantısı'ndan söz etmek istiyorum.

İş Dünyasının Liderleri İstanbul'daydı

WBCSD yıllık toplantısı 4-7 Kasım arasında İstanbul'da yapıldı. 50 ülkeden gelen 60 bölgesel ağın üyeleri, CEO'lar ve üst düzey yöneticilerden oluşan 500'ü aşkın kişi Konsey Toplantısı'na katıldı. Katılımcılar küresel sürdürülebilir kalkınma konusunda gündemde olan sorunları

ve iş dünyasının bu sorulara bulabileceği çözümleri tartıştı.

Genel Kurul'da Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli Başkanı ve Nobel Ödülü Sahibi **Rajendra Pachauri** (IPCC), Dünya Araştırma Enstitüsü (WRI) CEO'su ve Başkanı **Andrew Steer** ve Stockholm Resilience Centre Direktörü **Johan Rockstrom** da birer konuşma yaptı.

Toplantıda ayrıca Türkiye'den iyi uygulama örnekleri olarak Borusan Holding'in **"Annemin İş Benim Geleceğim"**, Eczacıbaşı Holding'in **"VitrA Blue Life - Bütünsel Sürdürülebilirlik Anlayışı"**, Unilever'in **"Lipton Sürdürülebilir Çay Tarımı"** katılımcılara özel bir oturumla sunuldu.

Bir haftaya yakın çalışmalar sonunda "Aksiyon 2020" planının temelleri atıldı. "Aksiyon 2020" sürdürülebilir kalkınma için yapılan "acil çağrılara" cevap verecek. Küresel anlamda iş dünyasını harekete geçirecek özellikleri ile gündeme oturacak olan çalışmanın faydalı tartışmalar yaratacağını düşünüyoruz.

Sokağın Müziği

–“Açık Radyo.”
949

Beslenebilirim, Beslenebilirsin, Beslenebilirler

Dünyanın en büyük gıda firmalarından biri olan Nestlé'nin Türkiye Pazarlama ve Kurumsal İletişim Direktörü Yüce Kaner Atalay, kırsal kalkınmadan su güvenliği ve verimliliğine, "Fıstığın Bol Olsun" projelerinden "Sağlıklı Çocuklar" girişimlerine kadar, küresel ve yerel ölçekte çalışmalarını, EKOIQ'ya anlattı.

Nestlé olarak sürdürülebilirliğe en genel anlamda nasıl bakıyorsunuz?

Dünyanın lider beslenme, sağlık ve iyi yaşam şirketi olarak çevrenin ve doğal kaynakların korunması gerektiğine inanıyoruz. Bugünün ve yarının nesilleri için değer zincirinin her aşamasında ürünlerimizin çevresel performansını sürekli olarak iyileştirmek üzere faaliyetlerde

bulunuyoruz. Şirket kültürümüz gereği bir firmanın sorumluluğunun sadece “Kurumsal Sosyal Sorumluluk” projeleri ile sınırlı kalmaması gerektiğine inanıyoruz. Bu anlayış çerçevesinde üretim ve çevre, tarım ve kırsal kalkınma alanlarında yaptığımız çalışmalarla içinde bulunduğumuz toplumlara değer katmaya çalışıyoruz. Faaliyet gösterdiğimiz tüm ülkelerde tüketicilerimize katma değerli ürünler sunmayı, onları beslenme konusunda bilinçlendirmeyi, fabrikalarımızın çevresel etkilerini en aza indirmeyi ve kırsal kalkınmaya destek olmayı amaçlıyoruz.

Bir gıda firması olarak su sizin için oldukça önemli olmalı. Bu konuda ne gibi çalışmalarınız var?

Temiz su kaynaklarının korunmasına çok büyük önem veriyoruz. Bunun için “2030 Su Kaynakları Grubu”, “BM Küresel İlkeler Sözleşmesi”, “UNGC CEO Water Mandate”, “Su Ayak İzi Ağı” ve “**Su Koruma Birliği**”nin de aralarında bulunduğu kurumlarla işbirliği içerisindeyiz. Tüm üretim alanlarında sürdürülebilir su yönetimini entegre ediyoruz, su tasarruf programları uyguluyoruz ve ürünlerindeki su kullanımını daha verimli hale getirmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Yine 2002 yılından bu yana 1 ton ürün başına su kullanımımızı yüzde 53, su atıklarımızı ise yüzde 64 azalttık.

Sürdürülebilir Tarım Girişimi (SAIN) ile de, doğru su yönetimini teşvik etmek amacıyla tedarikçilerimizle birlikte çalışmalarımıza devam ediyoruz. “**Sorumlu Kaynak Kullanımı Kılavuzu**” içerisine su ile ilgili yönergeler ekledik. Bu yıl 6,9 milyon metreküp suyu geri dönüştürdük. Doğal afetlerden sonra su sorunlarına çözüm bulmak üzere de, dünya çapında yapılan yardımlara katkıda bulunduk. Birden çok ülkedeki 100 binden fazla okul

öğrencisinin erişim ve temizliğinin iyileştirilmesine yardımcı olmak üzere Güney Asya bölgesinde 184 temiz içme suyu projesi başlattık.

Hammadde tedarik ederken biyolojik çeşitliliğin ve doğal sermayenin korunması konusunda neler yapıyorsunuz?

Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem dahil olmak üzere dünyanın tüm kaynaklarının, yani doğal sermayemizin değerinin korunmasına katkıda bulunmak bizim için son derece önemli. Faaliyet gösterdiğimiz 194 ülkenin yerel pazarına öncelik veriyor ve yerel üretimi destekliyoruz. Her ülke insanının damak tadına uygun reçetelerde üretim yapıyoruz. Türkiye’ye bakacak olursak 100 yılı aşkındır bu topraklardayız ve bu kadar köklü bir firma olmanın getirdiği sorumluluk bilinciyle hareket ediyoruz. Türkiye’deki hammaddenin kalitesi üretimimizde çok önemli bir yer ediyor. Ürünlerimizin hammadde ve ambalajının yüzde 92’sini Türkiye’den sağlıyoruz.

Yine tedarik zinciri düşünüldüğünde kırsal alanla birebir ilişki içerisindesiniz. Kırsal alana yönelik faaliyetleriniz neler?

Dünya nüfusu ve şehirlere olan göç arttıkça, yeterli miktarda tarımsal hammaddenin üretilmesi gün geçtikçe daha da zor hale geliyor. Bu nedenle, hammaddelerimizi sorumlu ve sürdürülebilir bir şekilde elde etmeyi amaçlıyoruz.

2012’de tüm dünyada 44 binin üzerinde çiftçiye toplamda 37,8 milyon dolar değerinde finansal yardımda bulunduk. Bunun yanı sıra tedarik zincirlerimizde yer alan çiftlik ve fabrika işçilerinin adil çalışma koşullarında çalışmalarını sağlamanın sorumluluğunu üstlendik. Ayrıca çiftçilere danışmanlık, eğitim ve teknik destek sağlayacak 1180’den fazla agronomistten ve

12 bin destek elemanından oluşan bir ekip kurduk. Kapasite büyütme programlarımız ile 273.808 çiftçiye eğitim verdik.

Nestlé global anlamda sürdürülebilirliği bir yol olarak belirlemiş durumda. Peki, Türkiye’de sürdürülebilirlik üzerine özgün projeleriniz var mı?

Türkiye’de “Kırsal Kalkınma” ve “Beslenme” alanlarında iki proje uyguluyoruz. Bunlardan bir tanesi Türkiye’nin ilk antepfıstıklı çikolata markası **Nestlé Damak** için TEMA Vakfı ile birlikte yürüttüğümüz **“Fıstığımız Bol Olsun”** Projesi. Bu proje antepfıstığı üretimine dönük uzun soluklu ve kapsamlı bir çalışma. Uygulama alanı olarak Gaziantep’te Yavuzeli ve Araban ilçeleri; Şanlıurfa’da Birecik ilçesi; Adıyaman’da ise Besni ilçesinin bulunduğu bölgeler belirlendi. Bu bölgede ikamet eden çiftçilere verilen uygulama tabanlı eğitim programıyla; antepfıstığı yetiştiriciliğinde doğru ve uygun tarım teknikleri bölgede yaygınlaştırılarak bölgesel anlamda istihdam sağlanması amaçlanıyor. Üç yıl boyunca devam edecek uygulama, akabinde de beş yıllık bir izleme sürecinin dahil edileceği “Fıstığımız Bol Olsun” projesi ile antepfıstığının meyve kalitesini artırmak ve yılda ortalama 3 kg

“Fıstığımız Bol Olsun” Projesi, antepfıstığı üretimine dönük uzun soluklu ve kapsamlı bir çalışma. Uygulama alanı olarak Gaziantep’te Yavuzeli ve Araban ilçeleri; Şanlıurfa’da Birecik ilçesi; Adıyaman’da ise Besni ilçesinin bulunduğu bölgeler belirlendi.

olan ağaç başına düşen verimliliği üç katına çıkartmayı hedefliyoruz. 2012 yılında yüzde 23 oranında verimlilik artışı sağlamayı başardık.

Diğer projemiz ise Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte yürüttüğümüz

“Beslenebilirim” projesi. Bu proje Nestlé’nin dünyada genelinde 70’e varan ülkede yürüttüğü **“Healthy Kids- Sağlıklı Çocuklar”** programının bir parçası. “Beslenebilirim” projesiyle Türkiye genelinde 10 ilde 50 okulda 9000 3. sınıf öğren-

cisine, ailelerine ve öğretmenlerine ulaştık. Yeterli ve dengeli beslenme konusunda eğitimler verdik. Projenin zaman içerisinde Türkiye'nin tüm illerine yaygınlaştırılmasını ve bütün ilköğretim öğrencilerine ulaşmasını amaçlıyoruz.

Özellikle çocukların ilgisini çekebilecek bir hayli ürününüz var. Ancak dünyada da obezite ve sağlıklı beslenme üzerine de önemli bir tartışma sürüyor. Sağlıklı beslenme ve ürünlerinizin bu yönde üretilmesi üzerine çalışmalarınız var mı?

Bu kapsamlı sorunun çözümünün bir parçası olmak amacıyla tüketicilerimize sağlıklı ve besleyici ürünler sunuyoruz. Her yıl AR-GE'ye 2 milyar İsviçre Frangı değerinde yatırım yapıyoruz; bu çalışmalarla ürünlerimizin lezzetinden ödün vermeden besin değerini artırıyoruz, ürünlerimizdeki şeker, yağ ve tuz seviyesi her geçen yıl biraz daha düşürülüyor, tam tahıl içerikleri artırılıyor ve katma değerli mikrobeyinler ekleniyor.

Uzun vadede taahhüdümüz ise tüketicilerimizin beslenme ve yaşam tarzları konusunda bilinçli kararlar vermesini sağlayarak onların kendilerine ve ailelerine iyi bakmalarına yardımcı olmak. Bu kapsamda dünya genelinde çeşitli kuruluşlarla ortaklaşa programlar yürütüyoruz. Bu programlarla genç nesillerin beslenme, sağlık ve fiziksel aktivite konusunda bilinçlendirilerek; sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmeleri için doğru seçimler yapmalarını öğretmeyi amaçlıyoruz.

Yukarıda bahsettiğim Beslenebilirlik programı aslında "Healthy Kids - Sağlıklı Çocuklar" ismini verdiğimiz küresel programımızın bir parçası. Bu program ile dünya genelinde 6 milyon çocuğu yeterli ve dengeli beslenme ile fiziksel aktivite konularında bilinçlendiriyoruz. Programımız hayata geçtikten

Nescafé Plan: 220 Milyon Yeni Kahve Fidesi

Geçtiğimiz yıl Ağustos ayında tüm dünyaya duyurduğumuz Nescafé Plan devam edecek. Bu kapsamda 2020 yılına kadar kahve projelerine dönük 500 milyon İsviçre frangı yeni yatırım öngörüyoruz. Nescafé Plan'ın çiftçilere, kahve yetiştiren kesimlere dönük belirlediği hedefler, uluslararası bir sivil toplum kuruluşu olan Yağmur Ormanları İttifakı (Rainforest Alliance) ve onun dışında Sürdürülebilir Tarım Ağı (Sustainable Agriculture Network - SAN) ve 4C gibi örgütler tarafından da destekleniyor.

Nescafé Plan'ın üreticileri ve tedarikçileri destekleyen, maddi ve sosyal sıkıntıları ortadan kaldırmayı amaçlayan birçok hedefi ve çalışması var. Örneğin; 2020 yılına kadar 220 milyon adet yüksek verimli ve hastalıklara karşı dirençli kahve fidesini çiftçilere dağıtmış olacağız ve bu yardımıyla üreticiler kendi ekim alanlarını (plantasyonlarını) yenilemiş, verimliliklerini ve gelirlerini artırmış olacaklar. Yine bir diğer örnek, gelecek beş yıl içerisinde, Nestlé, Nescafé için doğrudan çiftçilerden ve onların üretici birliklerinden aldığı kahve miktarını iki katına çıkaracak; nihai olarak da, her yıl 170 bin civarı üreticiden 180 bin ton kahve satın alıyor olacak. Nestlé 2010 yılından bu yana The Forest Trust (TFT) ile ortaklığını sürdürüyor.

Sonuçta tüm bu çalışmalar, kahve tedarik zinciri içerisindeki tüm unsurlar için yeni değerler yaratmamızı sağlayacak. Paylaşılan Değerler Yaratmak felsefesi bizim iş stratejilerimizin ayrılmaz bir parçası olmayı her zaman sürdüreceğiz.

sonra gerek öğrencilerden gerekse öğretmenleri ile ailelerinden gelen olumlu geri bildirimler ve bilgi düzeyinde elde ettiğimiz artış; bu konudaki hedeflerimizi daha da büyütmemiz için ve projemizi uzun yıllar boyunca Türkiye genelinde sürdürmemiz için bize cesaret veriyor.

İki yılda bir "Paylaşılan Değer Yaratma Ödülü" verdiğiniz biliyoruz. Ödül kriterleri neler ve bu ödülle neyi amaçlıyorsunuz?

Ödüle "Beslenme, su ve kırsal kalkınma" alanlarında projeleri olan tüm sivil toplum kuruluşları, birey ve işletmeler katılım gösterebiliyor. Her iki yılda bir bu üç alanda girişimleri desteklemek üzere bir birey, sivil toplum örgütü veya KOBİ 500.000 CHF para ödülü almaya hak kazanıyor. Paylaşılan Değer Yaratma Ödülü, sağladığı finansmanla yenilikçi ve ticari olarak uygulanabilir girişimlerin büyümesine ve mali sürdürülebilirliklerini elde etmesine yardımcı oluyor. Dünyanın tüm ülkelerinden bu ödüle başvuran girişimciler arıyoruz; 2014 ödülü için başvurular 2013 yılının sonunda alınacak. Türkiye'den de girişimci kişi ve kuruluşların başvurularını bekliyoruz. ○

Avrasya Tüneli Yapılmamalıdır

Marmaray'ın açılışıyla beraber Marmaray'ın "kardeşi" gündeme geldi: Avrasya Tüneli. Anlaşılan, Proje'yi "kardeş" ilan ederek sevimlileştirmek istiyorlar. Ancak Projenin "Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi"nden konuyla ilgili bölümlere bir göz atıldığında dahi, bu projenin, trafiğe çözüm değil, bizatihi bir trafik sorunu olduğu görülebilir.

 Sibel BÜLAY, sibel.bulay@gmail.com

29 Ekim'de Marmaray'ın açılışı yapıldı. Açılışa hazır mıydı? Açılış acele mi getirildi? Şu bir gerçek: Büyük projelerin açılışı her yerde, her zaman bir siyasi gösteriye dönüşmeye mahkum. Hazır olsa da, olmasa da. Benim üzerinde durmak istediğim konu farklı.

Marmaray'ın açılışıyla beraber Marmaray'ın "kardeşi" gündeme geldi: Avrasya Tüneli. Anlaşılan, Proje'yi "kardeş" ilan ederek sevimlileştirmek istiyorlar. Ama gerçek şu ki: Bu proje **YAPILMAMALIDIR**.

İşin ilginç yanı, yapılmamasının nedenlerini "**Avrasya Tüneli Projesi Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi**"ni okuyarak çok net olarak görmek mümkün.

Yeşile Hasret Bir Kent

Yandaki resmi Eminönü'nde çektim. Halkımız yeşil alan özlemi içinde. Bunu daha önce yazmıştım: Dünya Sağlık Örgütü, kentlerde kamu sağlığı için kişi başına en az

9 m² yeşil alan gerektiğini söylüyor. İstanbul şehir merkezinde kişi başına 1m² düşüyor ve bu projeler sayesinde her gün bu miktar azalıyor. Fatih İlçesi halkı, Yarımada'da denizden kopuk bir yaşama mahkum ediliyor. Avrasya Tüneli'nin yapımı Tarihi Yarımada'da yaşayanları yeşilden, doğadan, denizden biraz daha kopartacak.

Çünkü bu tüneli kullanacak olan 100.000 araç için **Kennedy Caddesi**, Kazlıçeşme'den Sarayburnu'na kadar otoyola dönüştürülecek ve bu yol genişletilerek 2x3 şeritten 2x4 şeride çıkartılacak.

İşte "Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi"nden konuyla ilgili bölümler:

"Arazi kullanımında ve araziye kullanılan kişiler üzerindeki en önemli kalıcı etki, özellikle Avrupa yakası kıyıları boyunca olmak üzere kamuya açık alanlardaki kayıptır... Toplam olarak, kıyı parkının yaklaşık %20 alan kaybedeceği tahmin edilmektedir...

Kıyı parkı, sahil balıkçılığı, yürüyüş, antrenman ve bisiklet sürme gibi faaliyetler dahil olmak üzere, resmi ve gayriresmi eğlence faaliyetleri için yoğun olarak kullanılmakta ve şehir için değerli bir kaynak sunmaktadır." (4. Bölüm, Sayfa 22)

"Proje için ihtiyaç duyulan arazinin büyük kısmı Kennedy Caddesi boyunca uzanan sahil parkının bulunduğu kamu arazisidir... Yol kullanımına açıldığında buraya ulaşım olanağında meydana gelecek değişikliklerin önemli etkiler yaratacağı kabul edilmektedir."

(ÇSED Cilt III: Ekler, Sayfa D2-2)

Dünyada gelişmiş kentlerde yerel yönetimler üst ve alt geçitleri yok ederek hemzemin geçitlere dönüş yaparken; kişi başına düşen yeşil alanları artırmak için büyük yatırımlar gerçekleştirirken, İstanbul Büyükşehir Belediyesi yönetimi sahil boyunca 5,4 km uzanan "otoyol" genişletildiğinde sahil parkının EN AZ %20'sinin yok edilmesini kabul ediyor. Bu mesafede ancak yedi

adet yaya köprüsü yapılacağından, kalan parka erişimin yaşlılar, çoluk çocuk, bebekli anneler için imkânsız hale gelmesini kabulleniyor. Yoğun trafik akışından kaynaklanan hava ve gürültü kirliliğinden dolayı parkın kullanılmaz hale gelmesini kabulleniyor.

Tarihi Dokuya Zarar

“Proje, yapılar üzerindeki doğrudan (örneğin kaza ve titreşim kaynaklı yapısal hasarlar) ve dolaylı (örneğin havaya karışan emisyonlar sonucu bina cephelerinde meydana gelen toprak erozyonu) potansiyel etkiler ve **Dünya Miras Alanı** dahil olmak üzere şehrin tarihi alanlarının yerleşimi ve bütünlüğü üzerindeki daha geniş çaplı etkiler sonucu, Boğaz’ın her iki yakasında trafiğin girip çıktığı tarihsel alanlardaki trafik hacminde çeşitli değişikliklere yol açabilir.”

(ÇSED Cilt III: Ekler, Sayfa F-12)

Sosyal Adalet(sizlik)

İstanbul’da halkın %41’i toplu taşıma kullanıyor. %14’ü özel arabayla yolculuk yapıyor. 600.000 yolcu taşıyan metrobüs hattına 240 milyon lira harcanmışken, 100.000 araba için 2-2,5 milyar liralık bir yatırım toplu taşıma kullanan halka nasıl anlatılır? Araba altyapısına yapılan ulaşım yatırımlarında ciddi bir sosyal adaletsizlik söz konusu.

Trafik Tıkanıklığı

“Tünele yaklaşım trafiğinin diğer yolcular üzerinde olumsuz etkilere

yalı açarak mevcut yollarda tıkanmaya neden olma riski mevcuttur.”

(ÇSED Cilt III: Ekler, Sayfa F-14)

“Projenin bir sonucu olarak, genel trafikte meydana gelen bir artışın, bölgesel sera gazı emisyonlarında bir artışa neden olması ve sonuçta iklimsel değişikliklere yol açma potansiyeli mevcuttur.”

(ÇSED Cilt III: Ekler,” Sayfa F-8)

Yani bu tünel Göztepe ve Kennedy Caddesi üzerinde trafiğin ve hava kirliliğinin artmasına neden olacak.

600.000 yolcu taşıyan metrobüs hattına 240 milyon lira harcanmışken, 100.000 araba için 2-2,5 milyar liralık bir yatırım toplu taşıma kullanan halka nasıl anlatılır?

Sonuç

Aslında bu projenin yapılmamasını gerektirecek daha çok konu var ama yazıyı fazla uzatmamak gerek. Günde 24 milyon yolculuğun yapıldığı, Avrupa-Asya arası yolcu sayısı 1,1 milyon olan bu kentte; günlük kapasitesi 1,5 milyon olan Marmaray sisteminin bulunduğu koridor üzerinde **100.000 otomobil** için ikinci bir koridor açarak;

• Tarihi Yarımada’da yaşayanların yaşam kalitesini olumsuz etkilenmesine,

• Sahil parkının yok edilmesine,

• Tarihi dokunun bozulmasına,

• Trafik sıkışıklığı ve hava kirliliğinin artmasına,

• İstanbul Büyükşehir Belediyesi “**(D)urmak yok. (Y)ola devam**” diyerek sosyal ve çevresel adaletsizliğe yeni boyutlar kazandırmış oluyor.

Ben, aksine, Unkapanı-Yenikapı ekseninden Sarayburnu’na inen alanın transit trafiğinden tümüyle arındırılması gerektiğine inanıyorum. Ve bu konuda güzel alternatifler var. ○

	Marmaray	Avrasya Tüneli	Metrobüs**
Maliyet	5,8 milyar TL	2,5-3 milyar TL	240 milyon TL
Yolculuk Kapasitesi	1,5 milyon	150.000	600.000
Yolculuk %	%6,25*	%0.625	%2,5

* Yük ve şehirlerarası taşımacılık da yapılacak.

**Beylikdüzü-Avcılar hattı açılışı öncesi veriler.

Ekolojik Zekâmızı Gıdıklamaya Çalışan Bir Dergi

Gelin görün bir dergi nelere kadar; neleri yapabilir ve dönüştürebilir! Tam 28 yıl önce Almanya'da yayın hayatına başlayan ÖKO-TEST, bunun canlı bir kanıtı gibi. 25 yılda 100 binin üzerinde ürünü test eden ve sonuçlarını büyük bir cesaret ve bağımsızlıkla açıklayan ÖKO-TEST'in hikâyesini, sevgili dostumuz Hulusi Barlas, EKOIQ için yazdı.

 Hulusi BARLAS,
hbarlas@epeaturkey.com

Tam 28 yıldır Almanya'da yayınlanmakta olan aylık ÖKO-TEST dergisi akla ziyan işlere imza atmayı sürdürüyor... Adı üstünde "ekolojik test" dergisi. Almanya'da yayınlanmasına rağmen sadece Almanca konuşulan ülkelerde değil, tüm dünyada ekolojik bilincin artmasında giderek daha önemli bir rol üstleniyor ve etki alanını genişletiyor, ekolojik zekâmızı harekete geçiriyor. Bugüne kadar binlerce ürünü ve hizmeti ekolojik açıdan mercek altına almış, sonuçları değerlendirip tüketicilere duyurmuş ve bu yüzden yüzlerce defa dava edilmiş ama sadece bir defa mahkûm olmuş; o da ilk başlarda, 1988 yılında.

ÖKO-TEST, 1985 yılında 1000 kadar bilinçli insanın ve ağırlıklı olarak da bağımsız gazetecilerin bir araya gelerek 500 ila 10.000 mark

arasında değişen bağışlarını birleştirerek oluşturdukları bir yapı. 80'li yılların ortalarında Almanya, Avrupa'da çevre bilincinin en yüksek olduğu ülke: Yeşiller Partisi en parlak zamanlarını yaşıyor, çevre bilimi ve araştırmaları bu bölgede yoğunlaşmış ve çevreci hareketler, gösteriler son derece etkin.

O sırada Almanya'da piyasadan topladıkları ürünleri bağımsız bir anlayışla test edip sonuçlarını bir dergide yayınlamaya tüketiciyi bi-

linçli tüketime yönlendiren başka yayımlar zaten var ama ekolojik bakış açısını esas alan ve bu gözlükten ürün ve hizmetlere bakan bir test dergisi yok. İşte ÖKO-TEST bu misyonu üstleniyor. Okuyucularına "gerçekten iyi yaşama" çerçevesini sunmak için yaşamımız sırasında gerek duyduğumuz her şeyi ekolojik açıdan test edip değerlendirmeye başlıyor: Kozmetikler, **bebek besinleri**, temizlik ürünleri, her türlü boyalar, ağrı giderici ilaçlar, dizüstü

1985 yılında yayınlanan
ÖKO-TEST'in ilk sayısı

bilgisayarlar, patates kızartmaları, çim biçme makineleri... Ayrıca sigortacılık hizmetleri, hisse senetleri, finansal hizmetler, emeklilik...

25 Yılda 100 Bin Ürün Testi

Öncelikle bir test konusu yani bir ürün grubu seçiliyor. Bu konu inceleyip sık dokuyarak inceleniyor. O ürün grubuna giren ürünler ve üreticileri belirleniyor. Söz konusu ürün grubunda pazar payı önemli olan yani o ürün grubunu ağırlıklı olarak temsil eden 20-30 ürün seçiliyor. Sonra hiç kimsenin ruhu duymadan -gayet anonim bir şekilde- piyasadan tek tek ürünler satın alınıyor. Bağımsız laboratuvarlarda ürünler, ÖKO-TEST ekibi tarafından kırk kırk yarararak belirlenmiş ekolojik parametreler açısından analiz ettiriliyor. Elde edilen sonuçlar uzman kişilerce yorumlanarak yazılar hazırlanıyor. Test edilen ürünler sonuçlara göre ekolojik açıdan “yetersiz”, “kusurlu”, “yeter derecede”, “tatmin edici”, “iyi” ve “çok iyi” olarak sınıflandırılıyor. Yazı yayınlanmadan önce analiz edilen ürünlerin üreticilerine ürünlerinin laboratuvar analiz sonuçları gönderiliyor ve daha sonra yazı dergide yayınlanıyor.

Bu çalışma biçimi 28 yıldır aralıksız sürüyor. İlk 25 yılda tam 3000 test yazısı yayınlanmış ve bu yazılarda 100.000 civarında ürün ele alınmış. Her sayıda en az 12 ürün grubu ile ilgili testler yayınlandığından yola çıkarsak yılda en az 140-150 ve 28 yılda yukarıdaki test sayılarına ulaşırız.

Yayın hayatı boyunca karşı karşıya kaldığı yüzlerce mahkeme süreci yanında ekonomik sıkıntılar da yaşamış ÖKO-TEST. 2001 yılındaki kriz sırasında iflas etmek üzereyken Almanya’da SPD Partisi’ne bağlı bir yayın şirketi tarafından yüzde 65’i satın alınmış, yüzde 35’i ise yine 900 kişiye ait. Bu yapı bazen eleştirilse de, ÖKO-TEST bağımsızlığını

korumadaki özeni sayesinde etkinliğini artırarak sürdürüyor.

Bağımsızlığını Nasıl Garanti Altına Alıyor?

Ürünleri değerlendirmelerden olumsuz sonuçlarla çıkan üretici firmalar testin ÖKO-TEST’te yayınlanmaması için mahkemeye başvuruyorlar; testlerin yanlış olduğunu, bağımsız davranılmadığını öne sürüyorlar. Ama bugüne kadar bu gerekçelerle yayınlanmayan test yok. ÖKO-

ÖKO-TEST, okuyucularına “gerçekten iyi yaşama” çerçevesini sunmak için yaşamımız sırasında gerek duyduğumuz her şeyi ekolojik açıdan test edip değerlendiriyor.

TEST’in kendisini çok iyi savunup bağımsızlığını ve test sonuçlarının doğruluğunu kanıtlaması sayesinde olumsuz bir mahkeme kararı alınmamış.

Bir defa dergiye verilen reklamlar değerlendirmeleri etkilemiyor. Ürünleri “kusurlu” ve “yetersiz” olarak sınıflandırılan birçok büyük klasik ürün üreticisi, zaten dergiye reklam vermiyorlar. Özellikle kozmetik sektöründe birçok büyük markanın ürünleri ÖKO-TEST tarafından ekolojik açıdan kötü notlarla değerlendiriliyor. Reklam gücüyle ÖKO-TEST yorumları etkilenbilseydi dergi bu markaların reklamlarıyla dolardı. Ama bu markaların reklamlarını dergide göremiyorsunuz. Sık sık da bazı reklamlarla reklamı veren aynı markanın bazı ürünlerinin kötü not aldığı test sonuçlarının aynı ÖKO-TEST dergisin-

de yayınlandığına şahit olabiliyorsunuz.

Testlerden sonra üreticiye değerlendirmeler değil sadece laboratuvar sonuçları bildirilmesine rağmen; ürünleri olumlu değerlendirilen üreticiler kendilerine gönderilen sonuçlardan değerlendirmeleri tahmin ederek yazının yayınlanacağı sayıya reklam vermeye çalışıyorlar. ÖKO-TEST, ürünleri sebepsiz yere “iyi” veya “yetersiz” olarak sınıflandırmıyor. Testlerin baştan sona uygulanmış ve değerlendiriliş biçimi ÖKO-TEST’e bağımsızlığı kolaylaştıran bir zemin sağlıyor. Mahkemelerdeki dava sonuçları da bunu sürekli onaylıyor zaten.

Ölçütler Yasal Düzenlemelerden Daha Sıkı

ÖKO-TEST, ürünleri değerlendirirken yasal düzenlemelerden daha sıkı ölçütleri esas alıyor. Birçok ürün yasal düzenlemelere tam uygun olduğu halde ÖKO-TEST değerlendirmelerinde “yetersiz” olarak sınıflandırılabilir. Yasal düzenlemelerin yapılması maalesef çok uzun zamanlar içinde gerçekleşebiliyor. Ürünlerdeki birçok madde ve bileşen sağlığa ve çevreye zararı açısından yıllarca tartışılabilir, çünkü gerekli bilimsel veriler ancak yıllar içinde birikiyor. Yasa koyucunun harekete geçebilmesi için bu birikimin belli bir boyuta ulaşması gerekiyor. Bu noktaya gelinceye kadar da söz konusu maddenin sağlığa ve çevreye zararı yıllarca enine boyuna tartışılıp duruyor.

Peki, tüketici o zamana kadar kendisini nasıl koruyacak? Başka bir ifadeyle riski nasıl en aza indirebilecek? Burada **kanser yapıcı aromatik aminleri** oluşturan boyaları örnek olarak anlatmak konunun karışıklığını daha açık bir şekilde ortaya koyacaktır.

Azo boyarmaddelerini oluşturan ve kanser yapma ihtimali yüksek olan 22 aromatik amin uzun yıllar

Derginin Yayın Yönetmeni Jürgen Stellpflug ve tüm yayın ekibi, editoryal bağımsızlıklarına büyük önem veriyorlar. Bu da, derginin saygınlığını ve güvenilirliğini hep yukarıda tutuyor.

süren tartışmalardan sonra 1995 yılında tekstil sektöründe yasaklandı. Bu maddelerin saç boyalarında yasaklanması içinse daha dokuz yıl geçmesi ve 2004 yılına ulaşılması gerekti. Ürünlerin ekolojik değerlendirmesiyle uğraşanlar bu aromatik aminlerin tehlikelerini 90’lı yılların başından beri gündeme getirdiler. Ekolojik sertifikasyon firmaları 2004 yılından çok önceleri bu aminleri içeren saç boyalarını eleştirdiler ve tüketiciyi uyarmaya çalıştılar. Yine ÖKO-TEST dergisi de daha 90’lı yılların başında aro-

matik aminlerin riskli olduğunu hep gündemde tuttu; saç boyaları testlerinde öncelikle bu maddeleri öne çıkardı. İçermeyenleri “çok iyi”, içerenleri “yetersiz” olarak sınıflayıp duyurdu. Ama saç boyaları için yasal düzenleme ancak 2004 yılında, tekstilden tam dokuz yıl sonra yapılabildi.

Peki bu ara yıllarda, henüz yasal olarak yasak olmadığı için, uyarılara ve tartışmalara kulak asmadan bu aminleri içeren saç boyalarını kullananlar ne oldu? Elbette risk üstlendiler. İşte risk üstlenmek istemeyen (daha iyi bir ifadeyle “riski minimize etmek” isteyen) ve tartışmalı maddelerden uzak durmaya çalışanlar, yasal düzenlemeler yapıncaya kadar bilerek ve isteyerek ÖKO-TEST gibi dergilere ve güvenilir ekolojik sertifikalara kulak verdiler. Kulak verenlerin sayıları da yıllar içinde bir çığ misali artıyor. Yukarıdaki nedenlerle ÖKO-TEST’in değerlendirme ölçütleri doğal olarak yasal düzenlemelerden çok daha sıkı bir çerçeve oluşturuyor.

Ya Üretici Tepkileri?

Yayınlanan testler sonucunda bazı ürünler “iyi” ve “çok iyi” olarak sınıflandırıldığı gibi birçok ürün de “yetersiz” ve “kusurlu” olarak afişe edilmiş oluyor. “İyi” ve “çok iyi” değerlendirmelerini alan ürünlerin üreticileri tanıtım çalışmalarında

ÖKO-TEST amblemi ve olumlu değerlendirmeyi bir ekolojik etiket gibi kullanmaya başlıyorlar, çünkü tüketici nezdinde ÖKO-TEST değerlendirmelerinin ekolojik açıdan önemli bir geçerliliği var.

Olumsuz değerlendirilen ürünlerin üreticilerinin bir kısmı hemen

ÖKO-TEST'in son sayısında yine yüzden fazla ürün ekolojik açıdan değerlendirilip notlandırılmış. Tüm bu çalışmaların merkezi ise Frankfurt am Main'daki Öko-Haus, yani Eko-Ev.

mahkemeye koşarak ÖKO-TEST'i dava ediyorlar. Hatta şirketlerinin bu yüzden iflas ettiğini öne sürüp milyon Euro'luk tazminat davaları açanlar bile var. Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu davaların kazanan tarafı bugüne kadar hep ÖKO-TEST. Belki de bu yüzden, ürünleri olumsuz değerlendirilen üreticilerin önemli bir kısmı ise ÖKO-TEST değerlendirmesinde kötü not almalarına neden olan faktörleri iyileştirmek için harekete geçiyorlar. Ürünlerini iyileştirip piyasaya verdiklerinde ÖKO-TEST'i de haberdar ediyorlar. ÖKO-TEST ürünü tekrar analiz ettiriyor ve olumsuz faktörlerin değişip değişmediğine göre değerlendirme notunu iyileştiriyor ya da aynı bırakıyor. Derginin en ilginç bölümlerinden birini oluşturan "**Reaksiyonlar**" sayfalarında bu yeni değerlendirme sonuçları -eskiyiyle karşılaştırılarak- yayınlanıyor. Bu sayfalar ÖKO-TEST'in yıllar içinde, mevcut yasal düzenlemelere uyduğu halde ekolojik açıdan kusurlu olan birçok ürünün iyileştirilmesin-

de nasıl etkin bir rol üstlendiğini de açıkça ortaya koyuyor.

Ekolojik Sertifikasyonlar ve ÖKO-TEST

Günümüzde özellikle gıda dışı ekolojik ürünler için yeterli yasal düzenlemeler hem dünyada hem de ülkemizde henüz hayata geçirilememiş durumda. Bu boşluğu bugün için güvenilir ekolojik sertifikalar doldurmaya çalışıyorlar. Tüketici bu güvenilir sertifika etiketlerini görerek ekolojik bir ürün aldığından emin olabiliyor. ÖKO-TEST test değerlendirmeleri sonunda "iyi" ve "çok iyi" notunu alan ürünler de bu sonucu bir ekolojik kanıt olarak sunma hakkına sahip oluyorlar. Tüketici nezdindeki ÖKO-TEST itibarına paralel bir ekolojik etkinlik derecesi ortaya çıkıyor. Ancak ÖKO-TEST, testlerinde sadece ekolojik bir değerlendirme yapmıyor. Elbette ki bunu ekolojik sertifikaları destekleyen bir çalışma olarak görmek daha doğru olacaktır.

Tüm bu çalışmalar sonunda aro-

Analizler Bağımsız Yeminli Akredite Laboratuvarlarda Yapıtırılıyor

ÖKO-TEST'in kendi laboratuvarları yok. Piyasadan anonim bir şekilde toplanan ürün numuneleri Avrupa çapında isim sahibi bağımsız, akredite ve yeminli uzmanlara sahip laboratuvarlarda en modern test yöntemleri uygulanarak analiz ediliyor. Testler dergide yayınlanırken analizlerin hangi yöntemlere göre yapıldığı, ne için, nereden not kırıldığı da ayrıntılı şekilde dipnot olarak belirtiliyor.

matik aminlerden ftalatlara kadar birçok zararlı madde yasal düzenlemelerle yasaklanabildi. 90'lı yılların başında kozmetiklerin raf ömrünü uzatmaya yarayan parabenlerin zararlarını ülkemizde de -mesela İstanbul'un Ataköy'ünde- anlatmaya çabalayanların nasıl alaylı bakışlarla karşılaştıklarını, bugün ise her marka kozmetiğin tüketiciye ulaşabilmek için "**parabensizim**" diye çabalayıp durmak zorunda olduğunu hatırlarsak zaman içinde alınan mesafeyi daha iyi anlamış oluruz. ÖKO-TEST'in son sayısında yine yüzden fazla ürün ekolojik açıdan değerlendirilip notlandırılmış. Derginin son sayfalarında -yıllardan beri olduğu gibi- bir de o sayıda adı geçen zararlı maddelerin sözlüğü var... Yani gelecekte yasaklanacak maddelerin isimleri ve açıklamaları da diyebilirsiniz. ○

Sürdürülebilir Kentleşme ve Enerji Planlamanın Entegrasyonu Türkiye’de Yerel Yönetimler İçin Fırsatlar - I

Yerel yönetimlerin, dünyanın birçok bölgesinde iklim değişikliğiyle mücadele sahnesine sağlam bir giriş yaptıklarını biliyoruz. Bu ‘militan’ tavır, bugün bu alanda çalışan, kafa patlatan herkese büyük bir umut verdiği gibi, büyük halk kitlelerinin kentin geleceğine ilişkin planlara ortak olmalarının da yolunu açıyor. Zira iklim dostu, sürdürülebilir kent mücadelesi, bugün kent-hakkı ve kentsel adalet arayışları ile birleşiyor.

 Dr. Baha KUBAN, Esra DEMİR, Caner DEMİR

Türkiye'nin büyük kentlerinin, gelişmiş ülkelerdekinden daha çok Brezilya, Meksika ya da Asya'daki kardeşlerine daha çok benzedikleri rahatlıkla söylenebilir. Çözülemedi sorun yumakları; trafik, hava kirliliği, mimari karmaşa, altyapı sorunları, büyük bölgesel eşitsizlikler, afetler karşısında hazırlıksızlık vs. saymakla tükenmez. Belki de en önemlisi, nüfus artışları ve getirdiği sayısal büyüklüklerin 'idare edilememesi' olgusu, bir yönetim kâbusu.

Bütün bu yaşamsal sorunlarla boğuşan 'gelişmekte olan ülke' kentlerinin iklim değişikliğiyle mücadelede yer almalarını beklemek 'lüks' bir talep mi olur? Durumun pek çok ülke ve kent yönetimi tarafından bu şekilde algılandığına kuşku olmasa da, bu durumun hızla değiştiğini, yalnızca AB ve ABD kentlerinin değil, Latin Amerika'dan Asya'ya, kent ve iklim değişikliği denkleminde taze sokular üflendiğini görmek mümkün.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin yaptırım anlaşması olan Kyoto Protokolü'nün son 20 yılına bakıldığında, ağırlığın başta hükümetler olmak üzere, büyük uluslararası şirketlere ve esas olarak da piyasa mekanizmalarına verildiği rahatlıkla görülebilir.

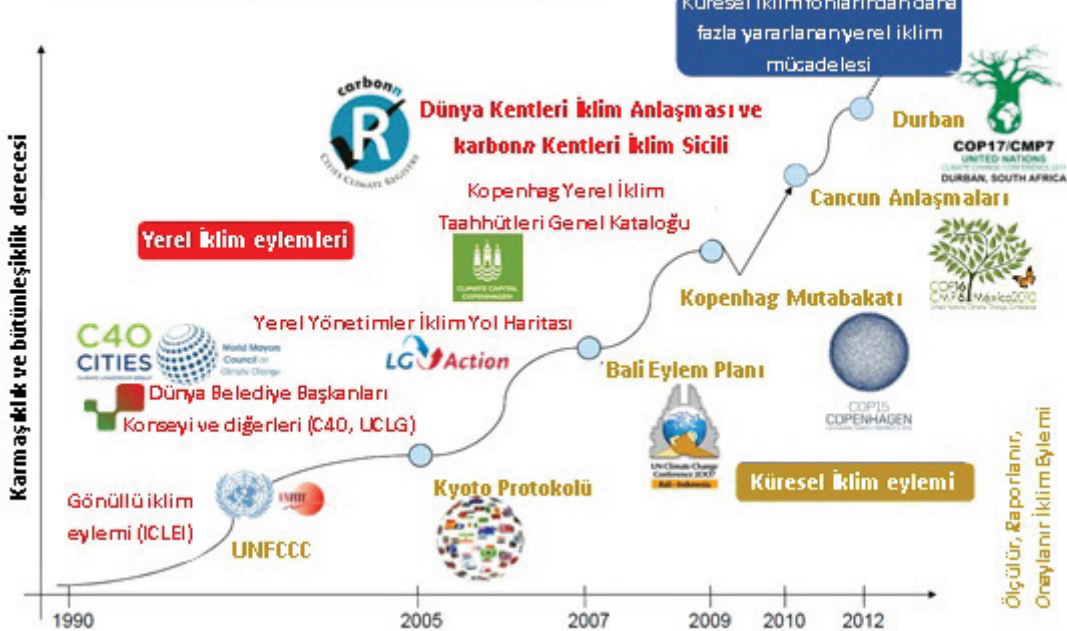
Birbirini izleyen sayısız uluslararası toplantılar boyunca, ulusal ekonomik çıkar çatışmalarının aşılması nedeniyle iklim değişikliği müzakerelerinin kilitlendiği yaygın olarak kabul edilen bir görüş. Hayal kırıklığı yaratan bu durum, yerel idarelerin ve kent yönetimlerinin,

Yerel yönetimlerin oluşturdukları şemsiye kurumlar, iklim değişikliği ile mücadele bakımından, içinde buldukları merkezi yönetimlerden çok daha ileri hedef ve stratejileri yaşama geçirebildiler.

görüşmelere ağırlıklarını koyacak şekilde örgütlenmeye başlamaları sonucunu doğurdu. Yerel yönetimlerin oluşturdukları şemsiye kurum ve kuruluşlar, iklim değişikliği ile mücadele bakımından, içinde buldukları merkezi yönetimlerden çok daha ileri hedef ve stratejileri yaşama geçirebildiler. **ICLEI'nin dünya çapında, Dünya Belediye Başkanları ve Yerel Yönetimler İklim Koruma Anlaşması (World Mayors and Local Governments Climate Protection Agreement)**, ABD'de **Belediye Başkanları İklim Koruma Anlaşması (U.S. Conference of Mayors Climate Protection Agreement)** ve **Yerel Hükümetler İklim Yol Haritası (Local Government Climate Roadmap)**, AB ülkelerindeki **Belediye Başkanları Sözleşmesi (Covenant of Mayors)** bu alandaki başlıca örneklerdir.

Aşağıdaki gösterim uluslararası alanda, hükümetler arasında yürütülen iklim müzakerelerine paralel şekilde

Küresel çabayı yansıtan yerel eylem

ilerleyen ve güçlenen yerel yönetim örgütlenmesini göstermektedir.

AB'nin Belediye Başkanları Sözleşmesi esas olarak AB'nin 2008 yılında tek taraflı olarak kabul ettiği **AB İklim ve Enerji Paketi**'ne dayanır. **20-20-20** planı olarak da bilinen bu program AB çapında seragazi salımlarını 2020 yılına kadar %20 düşürmeyi, verimlilik artışı ile %20 enerji tasarrufu gerçekleştirmeyi ve enerji sepetindeki yenilenebilir payını %20'ye çıkarmayı ve taşıt tüketimlerinde %10 biyoyakıt payını hedefliyor. AB'nin **Enerji Verimliliği Eylem Planı**, yerel ve bölgesel ölçekte yerel yönetimlerin liderliğinde bir Belediyeler Sözleşmesi de öneriyordu. Belediye başkanlarının gösterdiği ve AB'nin **Leipzig Şartı, Aalborg +10 Taahhütleri** ve **Gündem 21** ile çerçevesini çizdiği kentsel sürdürülebilirlik konusunda öngörülen kapsamları da aşan bu politik kararlılık, hükümetlerarası görüşmelerde hayal kırıklığı yaşayan dünya kamuoyuna umut verdi. ICLEI, küresel iklim müzakerelerinde etkin tüm tarafları, Aralık 2010'da Meksika'nın Cancún kentinde yapılan 16. Taraflar Toplantısı sonunda karara bağlanmış olan, **Cancún Çıktıları**'nı yaşama geçirecek adımları atmaya davet etti. Cancún Çıktıları kapsamında yerel yönetimlerin, iklim müzakerelerinde merkez yönetimler kadar etkili olmaları ve eş-paydaşlar olarak yer almaları kabul edildi.

İklim Değişikliği, Kentler İçin Fırsatlar

Enerji tüketiminin ve seragazi salımlarının odağında yer almaları nedeniyle kentler iklim değişikliği ile mücadelenin de odağındadırlar. Kentlerin ve kentsel bölgelerin yapısal yoğunlukları ve mekânsal örgütlenmeleri, enerji tüketimi eğilimlerinin ve seragazi salım yoğunluklarının asıl nedenidir. Yaşam, çalışma ve ulaşım alışkanlıkları,

kentsel mekânın örgütlenmesi ile birebir ilişkilidir. Örneğin nüfus yoğunluğu Kanada kentlerinden beş kez daha fazla olan Japon kentlerindeki birim enerji tüketimleri, Kanada'dakilerin ancak %40'ı kadardır. Kentin gereksindiği enerjinin tedarikinde kullanılacak olan teknolojilerin seçimi de ayrıca son derece kritik bir rol oynamaktadır.

Yoğunluklar ve ölçek nedeniyle kentsel düşük-karbon politikalarının ekonomik fizibiliteleri son derece yüksektir.

İklim değişikliğiyle mücadelede kentsel enerji eğilimlerine yönelik seçenekler, başta enerjinin verimli kullanımı olmak üzere, tümüyle uygun maliyetli önlemlerdir. Kentlerin çekiciliğini artırmak için devreye alınması gerekli olan hava kirliliği tedbirleri, yeşil alan artırımları, daha az otomobil-daha çok toplu taşıma programları gibi faaliyetler, doğrudan kent halkının sağlığına olumlu katkılarının yanı sıra seragazi azaltım politikalarına da doğrudan olumlu katkı sağlarlar.

20-20-20 planı olarak da bilinen AB İklim ve Enerji Paketi, AB çapında seragazi salımlarını 2020 yılına kadar %20 düşürmeyi, verimlilik artışı ile %20 enerji tasarrufu gerçekleştirmeyi ve enerji sepetindeki yenilenebilir payını %20'ye çıkarmayı hedefliyor. Cancún Zirvesi, yerel yönetimlerin iklim müzakerelerindeki inisiyatifleri el almalarıyla da hatırlanacak.

Yüksek maliyet gerekçeleriyle iklim değişikliğiyle mücadele ve düşük-karbon politikalarının ertelenmesinin bedelinin, orta vade için değerlendirme yapıldığında çok daha yüksek olması beklenmelidir.

Buna ek olarak kentlerin yeşil ekonomik yenilenme kapsamında enerji tedariginden ulaşım yöntem ve yaklaşımlarına, yeni enerji etkin yapı stokundan kentsel altyapı inşasına, ekonominin çok büyük bir bölümünü yakından etkileyecek sayısız alanda yeniliklere dayalı ekonomik büyüme eksenlerinin, yine iklim önlemleri ile yaratabileceği görülebiliyor.

Kentler ulusal politikalara yardımcı, hatta başı çeken yenilikçi iklim politikalarını yaşama geçirerek, adeta bir laboratuvar görevi görebilirler. Uluslararası iklim görüşmelerinin beklenen düzeyde çözümler

elde edememesi ve hayal kırıklığı yaratması, kentsel ölçekli çözümlerin ve kent örgütlenmelerinin yavaş yavaş öne çıkmalarına yol açmıştır. Bugün uluslararası iklim görüşmelerinde **kent yönetimleri, ulusal hükümetlerle eşdeğer ağırlıklı katılımcılardır**. Çoğunlukla ulusal hükümetlerin çok daha ilerisinde iklim hedeflerini kent idarelerinin koydukları ve gerçekleştirdikleri görülüyor. Bu alanda pek çok uluslararası örgüt, birliktelik ve eylem hayata geçirilmiş durumda. Yerel idarelerin daha aktif rol alarak, mevcut iklim politikalarına yön ve hayat vermelerini sağlayacak uluslararası örgütlenme yapıları kuruldu. Bu yerel yönetim örgütlenmeleri hükümetlerden, bir dizi politik tutum ve değişiklik talep ediyorlar:

Ulusal iklim hedeflerinin yerel yönetim hedeflerini içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi,

Salım dökümlerinin hazırlanmasında yerel yönetimlerin birikimlerinden daha fazla yararlanılması, "Yeşil İklim Fonu" olarak bilinen iklim değişikliği finansman programının iddialı yerel yönetim hedeflerine kaydırılması,

*Uluslararası sözleşmelerde tanımlanan **Temiz Gelişim Mekanizması (CDM), Ülkeye Özgü Azaltım Eylemi (NAMA) ve Düşük-Karbonlu Gelişim Stratejileri'nin (LCDS)** yerel yönetimlerin iddialı iklim hedefleri için kullanılabilir hale getirilmesi,*

*BM'nin **Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin (Convention on Biological Diversity)** oluşumunda olduğu gibi, yerel yönetimlerin BMİDÇS görüşmelerine ve sürece daha etkin şekilde dâhil edilmeleri, **Rio+20** süreci belgesindeki **'hükümet paydaşları'** ifadesi ve görevlerinin yerel yönetim paydaşlarını içerecek şekilde güncelleştirilmesi.* Yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadele sahnesine bu 'mili-

Bugün uluslararası iklim görüşmelerinde kent yönetimleri, ulusal hükümetlerle eşdeğer ağırlıklı katılımcılardır. Çoğunlukla ulusal hükümetlerin çok daha ilerisinde iklim hedeflerini kent idarelerinin koydukları ve gerçekleştirdikleri görülüyor.

tan' girişleri, bugün bu alanda çalışan, kafa patlatan herkese büyük bir umut verdiği gibi, büyük halk kitlelerinin kentin geleceğine ilişkin planlara ortak olmalarının da yolunu açıyor. Zira iklim dostu, sürdürülebilir kent mücadelesi, bugün **kent-hakkı ve kentsel adalet arayışları** ile birleşiyor. Bu mücadelenin en ileri örneklerini veren ve anayasasına kent hakkını yazdırmış olan Brezilya'da, kent yoksullarının kent hakkı mücadeleleri, iklim değişikliği ve sürdürülebilir kentleşme gündeminin merkezinde yer alıyor. Her ülke kendi tarihsel, kültürel birikimi, siyasi örgütlenme ve mücadele deneyiminin elverdiği rotalarda gelişme gösteriyor. Peki, Türkiye'nin bu bağlamda yeri neresi? Bu sorunun yanıtı, geleceğimizi de belirleyecek... ○

Daha Fazla Bilgi İçin Linkler

🌐 AB İklim ve Enerji Paketi 20-20-20 Planı, (European Union Climate and Energy Package)
http://en.wikipedia.org/wiki/European_Union_climate_and_energy_package

🌐 Leipzig Şartı (Leipzig Charter on Sustainable European Cities)
http://www.eukn.org/E_library/Urban_Policy/Leipzig_Charter_on_Sustainable_European_Cities

🌐 Aalborg +10 Taahhütleri (Aalborgplus10)
<http://www.aalborgplus10.dk/>

🌐 Gündem 21 (Agenda 21)
http://en.wikipedia.org/wiki/Agenda_21

🌐 Cancún Çıktıları (Cancún Agreement)
http://en.wikipedia.org/wiki/Cancún_Agreement

🌐 Temiz Teknoloji Mekanizmaları (Clean Development Mechanism, CDM)
http://en.wikipedia.org/wiki/Clean_Development_Mechanism

🌐 Ülkeye Özgü Azaltım Eylemi (Nationally Appropriate Mitigation Action, NAMA)
http://en.wikipedia.org/wiki/Nationally_Appropriate_Mitigation_Action

🌐 Düşük-Karbonlu Gelişim Stratejileri (Low Carbon Development Strategies, LCDS)
http://namapipeline.org/Publications/LowCarbonDevelopmentStrategies_NAMAprimer.pdf

🌐 Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Convention on Biological Diversity)
<http://www.cbd.int/>

🌐 Rio+20 (UN Conference on Sustainable Development)
<http://www.uncsd2012.org/rio20/>

Son İklim Felaketi: Süper Tayfun Haiyan

Geçen ay Brüksel'deki Bölgesel İklim Değişikliği Konferansı'na katılan **Munich Re İklim Riskleri Sorumlusu Ernst Rauch** "İklim riskleri artık geçmiş meteorolojik verilerle belirlenemeyecek duruma geldi" demişti. Bu cümleyi Twitter'dan paylaştığımda Amerikalı bir iklim değişikliği inkarcısı "Ama bu sene son 40 yılın en sakin kasırga sezonunu geçiriyoruz, siz ne dediğinizi bilmiyorsunuz" diyerek üzerime saldırmıştı. Daha bu cümlelerin üzerinden bir hafta geçmeden Pasifik Okyanusu'nda karaya ulaşan şimdiki kadarki en kötü tayfun Filipinler'i vurdu. Dolayısıyla ısrarla "küresel ısınma" yerine "küresel iklim değişikliği" demeye çalışmamızın arkasındaki ana neden de bu: Atlantik Okyanusu son yıllardaki en sakin kasırga sezonunu geçirirken Pasifik Okyanusu tarihindeki en kötü tayfunla boğuşuyor olabilir. Ama genele baktığımız gördüğümüz manzara bize iklimle ilgili felaketlerin tüm dünyada artmakta olduğunu söylüyor.

Yanlış anlamaya sebep olmamak için konumuzu anlatmaya en temelden başlamakta fayda var. Bizim konuşma dilimizde serbestçe kullandığımız kelimelerin meteoroloji açısından çok farklı anlamları olabiliyor. Bunları baştan tanımlamamız gerekirse, **hortum, kasırga, tayfun ve siklon birer fırtınadır**; ancak büyüklük açısından hortum; kasırga, tayfun ve siklondan ayrılır. Genelde ülkemizde güney sahillerinde gördüğümüz, büyüklüğü 20-100 m arasında olan yerden buluta doğru uzanan, huni şeklinde ve hızla dö-

Çince de bir tür deniz kuşu anlamına gelen Haiyan, 6 Kasım'da bizim fazla haberimiz olmasa da Mikronezya'nın Kayangel Adası üzerinden geçti ve tamamını deniz altında bıraktı.

nen fırtınaya hortum deriz. Kasırga, tayfun ve siklon da aynı hortum gibi dönen fırtınalardır, ancak bunların büyüklüğü yüzler, hatta binlerce kilometre ile ifade edilir. Mesela geçen sene ABD'nin doğu sahilini etkileyen **Sandy Kasırgası'nın** büyüklüğü 1800 km idi. Ayrıca, bir fırtınaya kasırga diyebilmemiz için rüzgâr hızının saatte en az 119 km olması lazım gelir. Ancak rüzgâr hızını da daha iyi tarif etmemiz gerekir. Burada söz edilen, arada bir esen ve ortalığı dağıtıp sonra sakinleşen bir rüzgâr değildir; bir fırtınanın kasırga olarak nitelendirilebilmesi için rüzgârın 10 dakika boyunca saatte en az 119 km hızla

esmesi gerekir. Kasırga, tayfun ve siklon bu tanıma uyan fırtınalardır. Ancak bu fırtınalar Atlantik veya Pasifik Okyanusu'nda Amerika kıtası çevresinde görülürse kasırga, Pasifik Okyanusu'nun batısında, yani Asya kıyısında görülürse tayfun, Avustralya'nın batısında ve Hint Okyanusu'nda görülürse siklon adını alır, ama sonuçta fiziksel olarak üçü de aynı tür fırtınadır.

Bu fırtınalar sadece okyanuslar üzerinde oluşurlar ve oluşmaları için okyanusun yüzey sıcaklığının en az 28°C olması gerekir. Oluştuktan sonra da okyanus yüzeyindeki nemli ve sıcak hava ile beslenirler. Okyanus yüzeyi ne derece sıcak olursa oluşan fırtına da o denli güçlü olur. Fırtına ne denli güçlü ise yolunun üzerine çıkacak kara parçalarına vereceği zarar da o denli büyük olur. Dünyada okyanus yüzeyinin en sıcak olduğu bölge Endonezya ve Filipinler çevresidir. Dolayısıyla da dünyanın şiddetli fırtınalardan en fazla etkilenen bölgelerinin başında da Filipinler gelir.

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv.
Fizik Böl. ve Mercator/IPM
Araştırmacısı
mlkurnaz@gmail.com

Rüzgârın Hızı 315 km'yi Buldu
Birleşik Tayfun Uyarı Merkezi (JTWC) 2 Kasım'da **Mikronezya Adaları**'nın doğusunda bir alçak basınç sisteminin oluşmakta olduğunu bildirdi (Tüm büyük fırtınalar bu tür alçak basınç sistemlerinin dönerek güçlenmesi ile oluşur). 5 Kasım'da **Japon Meteoroloji Ajansı (JMA)** tarafından batıya doğru ilerlemekte olan bu alçak basınç sistemi tayfun kategorisine yükseltildi (Yani sürekli rüzgâr hızının saatte 119 km'yi aştığı belirlendi) ve Haiyan adı verildi (**Çince**de bir tür deniz kuşu). 6 Kasım'da bizim fazla haberimiz olmasa da Haiyan, Mikronezya'nın Kayangel Adası üzerinden geçti. Tayfunun deniz seviyesinde meydana getirdiği yükselmeden dolayı Kayangel Adası'nın tamamı denizin altında kaldı, adadaki tüm binalar yok oldu ve tüm yaşayanlar tahliye edilmek zorunda kaldı.
Haiyan 7 Kasım'da Filipinler'in Samar Adası'nda kıyıya ulaştığında 10 dakikalık sürekli rüzgârın hızı saatte 245 km, bir dakikalık sürekli rüzgârın hızı da saatte 315 km olarak ölçülmekteydi. Bunu şöyle anlamamız gerekiyor: Arada aşırı sert estiğinde saatte 315 km hıza ulaşıyor, sakinleştiği zamansa hızı saatte 245 km. Saatte 245 km hızla esen bir rüzgâr hiçbir çatıda kiremit bırakmaz. Siz isterseniz o çatıdan kopan kiremidin saatte 245 km hızla size doğru geldiğini bir hayal edin. Samar Adası'nın doğu kıyısındaki insanlar da bunu hayal etmek istemedikleri için sığınaklara doluştular. Kıyıda Tacloban kenti 220.000 nüfuslu ve tamamı deniz kıyısında bir

Fırtınalar, hortumlar, şiddetli yağışlar gibi hava olaylarının oluşması için enerji gereklidir. Atmosfer için bu enerji ısı enerjisidir. Yani atmosfer ne derece ısınrsa o derece fazla enerjiye sahip olur.

şehirdir. Haiyan şehri güneyinden geçerken deniz seviyesinde neden olduğu yükselme neredeyse 5 metreyi bulduğu için şehrin tamamı 2004 depremi ardından yaşanan tsunami de olduğu gibi dev dalgaların altında kaldı. Hem de bu sefer gelen sadece bir deprem dalgası değil, saatlerce süren bir fırtınaydı. Haiyan bölgeyi terk ettiğinde sadece Tacloban şehrindeki ölü sayısı 10.000'i aşıyordu, bunun önemli bir kısmı da sığınaklarda boğularak ölen insanlardan oluşuyor. Bölgenin bu önemli şehrinin ana havaalanı da enkaz haline geldiği için bölgeye yardım ulaştırmakta güçlük çekiliyor. Bölgede ölümler toplanmadığı için can kaybının ne kadar olduğu tam olarak bilinmesede de ölü sayısının 20.000'e yakın olabileceği söyleniyor.
Peki, böylesi önemli bir hasar nasıl oluştu? İklimi sona bırakacak olursak, Endonezya ve Filipinler dünyanın en fakir ülkelerinden. Dolayısıyla da Haiyan gibi bir süper tayfunu ya da 2004 Sumatra depremini haber alsalar bile buna karşı önlem alabilecek kapasiteden yoksunlar. Tacloban'daki ölümlerin çoğunun tayfuna karşı kurulan derme çatma sığınaklarda olduğunu söylemekte fayda var.

Filipinler volkanik adalar ve atoller topluluğu olduğu için nüfusun büyük çoğunluğu deniz kıyısında yaşıyor, bu da tayfun sırasında yükselen denizin büyük hasar vermesine yol açıyor. Fakirlikle birlikte tepelerdeki ormanlar da kesildiği için dağlara yağın yağmur çamur olup kıyılara akıyor, bu da fırtınanın etkisini artıran etkenlerden biri oluyor. Ama bunların yanında unutmamamız gereken en önemli nokta, geçtiğimiz 13 ay içerisinde dünyamızın, hem çapı en büyük kasırgayı hem de rüzgâr hızı en yüksek tayfunu gördüğü ve bunların hiçbirinin tesadüf olmadığıdır. Kesin olarak söyleyebileceğimiz bir bilimsel gerçeklik var: Fırtınalar, hortumlar, şiddetli yağışlar gibi hava olaylarının oluşması için enerji gereklidir. Atmosfer için bu enerji ısı enerjisidir. Yani **atmosfer ne derece ısınrsa o derece fazla enerjiye sahip olur**, bu da oluşacak hava olaylarının daha şiddetlenmesi anlamına gelir. Atmosfer ısındıkça kasırgalar daha büyüyecek, tayfunlar daha şiddetlenecek, hortumlar daha önce görülmedikleri yerlerde de görülmeye başlanacak, kuraklıkların ardından gelen sel felaketlerini daha sık duymaya başlayacağız. Bunların hepsinin ardında aynı gerçek yatıyor. Biz atmosfere başta karbondioksit olmak üzere sera gazlarını salıyoruz, bu sera gazları atmosferin ısınmasına sebep oluyor, ısınan atmosfer de şiddetli hava olaylarını artırıyor. Bu felaketlerin ilerde yaşamımıza daha fazla girmemesi için yapmamız gereken şey insanlık olarak acilen sera gazı salımlarımızı azaltmaktır.

Almanya'da Eko Alla Turka

7 yıl önce atılan küçük bir adım şimdi bir toplum hareketi oluyor. Almanya'da, Türkiye kökenlilere yönelik Almanya çapında çevre çalışmaları yapan tek kuruluş olan Yeşil Çember'in kurucusu sevgili dostumuz Gülcan Nitsch, EKOIQ için yazdı: "Ümidimiz, Yeşil Çember'in bir ucundan tutmak niyetiyle, çemberimizi karınca kararınca da olsa genişletmeniz. Hayattaki seçimlerinizin doğadan yana olması dileğiyle, her an daha yeşil bir dünya için çarpsın yüreğiniz..."

 Gülcan Nitsch, info@yesilcember.eu

Türkiye ile Almanya arasında 1961 yılında yürürlüğe giren işgücü göçü anlaşmasının üzerinden elli yıldan fazla zaman geçti. Almanya’da elli yıldır yaşayan 3 milyon Türkiye kökenli, artık bu ülkenin ve toplumun vazgeçilmez bir parçası haline geldiler: Misafirlikten çoktan çıkıp şimdi ev sahibi (kelimenin tam anlamıyla) oldular. Türkiye kökenliler, Alman ekonomisine milyonlarca Euro katkı sağlayan 90 bini aşkın girişimcisiyle, yüzlerce sivil toplum örgütüyle ve sosyal yaşamın her alanında karşılaştığımız doktoru, avukatı, politikacısı, sanatçısı, yazarı, gazetecisi, müzisyeni, sporcusu ile Almanya’nın en büyük göçmen kitlesini oluşturuyor. 50 yıl sonra dördüncü nesle gelmiş “macera”, tarihe izlerini bırakmaya ve Almanya’yı şekillendirmeye daha onlarca yıl devam edecek...

Çevre Korumada Öncü Ülke, Almanya

Almanya’da 70’lerde başlayan Çevre Hareketi günümüzde çok önemli bir güç haline gelmeyi başardı. Örneğin halk oylamasıyla ya da mahkeme kararı yoluyla hükümetin yanlış politikalarına karşı gelip şimdiye kadar birçok doğal alanın korunması sağlanabildi. Çevre alanında çalışan 100’e yakın STK, Çatı Derneği DNR’ye (**German Nature Conservation Ring/** Almanya Doğayı Koruma Birliği) üye; bunların toplam üye sayısı ise 5 milyon civarında. Fakat işin aslı şu ki, Alman Çevre Kurumları genelde entelektüel kesime hitap ediyorlar; Alman toplumuna bile kısmen ulaşabilen çevre kurumları, göçmen kökenli insanlara nasıl ulaşacakları konusunda çözüm arayışı içindeler.

7 Yıl önce Berlin’de Başlayan Hikâye: YEŞİL ÇEMBER

Aralık 2006 Almanya’nın başkenti Berlin’de soğuk ve karlı bir kış akşamı. Birkaç Türkiye kökenli bir araya gelip, Alman çevre kuruluşu **BUND** (Almanya Çevre ve Doğa Koruma Birliği / **Friends of the Earth**) çatısı altında Yeşil Çember Çevre Grubu’nu kurduk. O zamanlar Türkçe olarak ne bir broşür ne de başka bir bilgilendirme imkânı vardı. İlerleyen ay-

Yeşil Çember, şimdiye kadar Almanya çapında 500’den fazla bilgilendirme toplantısı gerçekleştirip, onbinlerce insana birebir ulaşmayı başardı. Almanya Çevre Bakanı Peter Altmaier, Yeşil Çember’in bir etkinliğini ziyareti sırasında...

larda Türkçe olarak önce **“Mahmut Bey Enerji Tasarruf Ediyor”** broşürünü hazırladık; gönüllülerden kimileri yazdı, kimileri çizdi ve kimileri tasarımı üstlendi. Bu ilk broşürümüz Almanya’da binlerce insanın eline geçti, bize bir sürü motive edici e-mailler geldi. Bizi tebrik edenler, daha başka konular hakkında da Türkçe bilgiler istediklerini yazdılar.

Bir Adım - Bin Adım

Ve o ilkin ardından diğer yayınlarımız geldi; şimdiye kadar **50 binin üstünde** broşür dağıttığımız! Hatta inanılmaz ilgi gören Almanca-Türkçe bir Çevre Sözlüğü bile hazırladık. Derken 2007’de Berlin Doğayı Koruma Vakfı’nın (**Stiftung Naturschutz Berlin**) verdiği destekle 200’e yakın kişiyle **1. Çevre Günü**’nü gerçekleştirdik, basının ilgisi inanılmaz büyük, herkes mutlu ve heyecanlı. Bundan sonra her yıl olsun bu etkinlik dedik... (2013’te Berlin’de **7. kez Çevre Günü**’nü düzenledik ve daha birçok şehirde Çevre Günleri düzenledik.) Sonra birkaç hanım gelip, “Bugün bize

yetmedi, en kısa zamanda daha çok bilgi isteriz” dediler ve o an ayda bir çevre sohbetleri başlatmaya karar verdik. Ve böylece çevre eğitimlerimizin temelini atmış olduk. Şimdiye kadar Almanya’da 500’den fazla bilgilendirme toplantısı gerçekleştirip, onbinlerce insana birebir ulaştığımız durumdayız! Alman Çevre Vakfı’nın (Deutsche Bundesstiftung Umwelt) vermiş olduğu destekle 2010 itibariyle çalışmalarımızı Berlin dışına yaymaya başladık. Şu an Almanya’nın yedi ayrı bölgesindeyiz.

Çember’in Etkisi: Kültürler Arası Köprü

Daha yeşil ve güzel bir dünya için yola çıkan Yeşil Çember, bir tarafta Türkiye kökenlileri dünyaya zarar vermeden, doğa dostu ve sürdürülebilir bir yaşama davet ediyor ve öteki taraftan Alman Çevre Organizasyonları’nın kültürler arası açılımını sağlayıp onlara danışmanlık sunuyoruz. Medya, ekonomi, politika ve STK’larla ortaklaşa yaptığımız çalışmalar-

la kültürler arası bir çevre ağı oluşturup Alman ve Türk toplumu arasında önemli bir köprü fonksiyonu görüyoruz. Sunduğumuz çalışmalarımızın ilk meyvesini 2008 senesinde Berlin Uyum Senatörlüğü tarafından verilen **Berlin Lalesi Ödülü** ile aldık, ödüllerimizin sayısı bu sene yediye ulaştı.

Çözüme Yönelik Bakış: Sosyal Girişimcilik

Daha bağımsız çalışabilmek ve etkimizi daha fazla genişletebilmek için BUND’un çatısından çıkıp, çalışmalarımızı bir yıldır artık bağımsız bir sosyal şirket (Yeşil Çember - ökologisch. interkulturell. gemeinnützige GmbH) olarak sürdürmeye başladık. Benimle birlikte üç arkadaşım (**Burcu Tunçer, Rana Aydın-Kandler ve Gökçen Demirağlı**) daha sosyal şirketimizin ortakları. Bağımsız olduktan sonra da Berlin ve birkaç diğer şehirde BUND’un ofislerini kullanmaya devam ediyoruz. Ayrıca diğer Alman kurumlarıyla da işbirliğimiz var, örneğin Düsseldorf’deki ofisimiz NABU (Naturschutzbund/ **Doğayı Koruma Birliği**) Derneği’nde, Hamburg’da Greenpeace ile çalışmalarımız sürüyor. Sosyal girişimciliğe giden uzun yolda **As-hoka Almanya**’nın verdiği maddi ve manevi destek de çok değerli ve büyük...

İnsanların Yüreğine Giden Yol: Mutlu ve İyi Yaşam

Çevreyi ve doğayı korumak, bu bilinci Almanya’da Türkçe konuşan insanlara aktarmak ve onları harekete geçirmek için yıllardır sokak sokak ve şehir şehir geziyoruz. İnsanları daha çabuk bir şekilde

Yeşil Çember, kültürel etkenleri de detaylı bir şekilde göz önünde bulundurup, iletişim şeklini insanların ihtiyacı ve motivasyonuna göre seçiyor. Örneğin ikna yöntemi olarak konuya uygun atasözleri veya deyimleri ya da Kuran surelerini de kullanıyor. Böylece sadece beyinlere bilgi yüklemeye değil, aynı zamanda yüreklere giden yolu bulmaya çalışıyor.

işin içine çekmek için yenilikçi ve katılımcı yöntemler geliştirdik ve bu profesyonel stratejileri tüm eğitimlerimizde kullanıyoruz. Örneğin eğitimlerin **interaktif** olması çok çok önemli, bütün **duyularla** yaşayarak öğrenme, yeni bilgileri katılımcıların zaten hayatında var olan **değerler** üzerine kurma gibi birçok etkili metodumuz var. Ayrıca kültürel etkenleri de detaylı bir şekilde göz önünde bulundurup, iletişim şeklini insanların ihtiyacı ve motivasyonuna göre seçiyoruz ki, bilgileri daha kolay benimseyip uygulansınlar. Örneğin ikna yöntemi olarak konuya uygun **atasözleri** veya **deyimleri** de kullanıyoruz, ya da **Kuran surelerini**. Yani hedefimiz sadece beyinlere bilgi yüklemek değil, aynı zamanda yüreklere giden yolu bulmak, insanların kendisini mutlu hissetmesini sağlamak, evet, insanları kazanmak aslında bu kadar kolay!

Kelebek Etkisi:

Dünyayı Küçük Adımlar Kurtarır

“Boş zamanında hem kendin hem doğamız için faydalı bir şey yapmak ister misin?” sorusuna çoğu kişi “Evet!” cevabı veriyor, yani insanlar sorumluluk üstlenmeye hazır aslında. En önemli sorun, çoğu kişi nereden ve nasıl başlayacağını bilmiyor. İşte biz tam burada çözüm önerileri getiriyor, günlük hayatta kolaylıkla uygulanabilecek **somut adımlar** sunuyoruz. Herkesin attığı her küçük adımın ne kadar önemli olduğunu vurguluyor, Dünyada milyonlarca insanın küçük adımlar atmasıyla ne kadar büyük bir etki yaratabileceğimizi savunuyoruz.

Çevre Elçilerimiz:

“Öğren-Sorgula-Uygula-Anlat”

En çok, bilgi düzeyi düşük kişilere ulaştırıyoruz, hatta okuma-yazma bilmeyen kişileri bile eğittik, gittiğimiz her şehirde ilgi gösterenler arasında kadınlar hep çoğunlukta. Çevre elçileri arasında, ev hanımları da var, üniversite mezunları da, yaşları 20 ila 70 arasında değişiyor. Çevre elçilerinin görevi, seminerden sonra, öğrendiklerini yaşadıkları yerde insanlara aktarmak, çemberi genişletmek. Almanya çapında 100 civarında Çevre Elçimiz dernek dernek geziyor, sokağa çıkıp broşür, bez torba vs. dağıtıyor, sokakta stant açıyorlar. Sokaktaki vatandaşın, Türkiye Başkonsolosluğu personeli, STK ve girişimcilere kadar Almanya'nın dört bir yanındaki Türkiye kökenliler, iklim değişikliğinden çevre dostu ürünlere ve sürdürülebilir yaşam tarzı-

Almanya'da önemli çalışmalara imza atan Yeşil Çember, Türkiye'den de konunun yetkin isimlerinden destek görüyor. Buğday Derneği'nin kurucusu Victor Ananias, change.org Direktörü Dr. Uygur Özemesi, Nuran Talu ve Ediz Hun, Yeşil Çember'in etkinliklerine katılan önemli isimler...

“Çevre elçilerimiz, 30 saat süren seminerden sonra hayatlarını değiştiriyorlar. Tüm öğrendiklerini sorgulayarak uygulamaya geçiriyorlar. Ancak ondan sonra etrafındakilere anlatıp başkalarını da hareke geçiriyorlar. Eğer insan kendisi tüketimine dikkat etmiyorsa, çevre dostu enerji şirketinden enerjisini almıyorsa, hiç kimseyi ikna edemez”

na kadar çok şey öğrenip uyguluyorlar. Çevre elçilerimiz, 30 saat süren seminerden sonra hayatlarını değiştiriyorlar. Tüm öğrendiklerini sorgulayarak uygulamaya geçiriyorlar. Ancak ondan sonra etrafındakilere anlatıp başkalarını da hareke geçiriyorlar. Eğer insan kendisi tüketimine dikkat etmiyorsa, çevre dostu enerji şirketinden enerjisini almıyorsa, hiç kimseyi ikna edemez. Önce kendilerinden başlıyorlar, çünkü kendisi yapmıyorsa başkasını asla ikna edemez. Çevre gönüllülerimiz ikna yöntemi olarak **kendi hikâyelerini** anlatıyorlar, hayatlarında neleri, nasıl ve niçin değiştirdiklerini...

Gelenekler Sürdürülebilirliğin Göstergesi: Çevre Günleri

2007'deki ilk çevre günü etkinliğine, üç yıl önce kaybettiğimiz, Buğday Hareketi'nin kurucusu, sevgili dostumuz **Victor Ananias'**ı davet etmiştik. Ondan sonraki senelerde **Dr. Uygur Özesmi, Nuran Talu** ve **Ediz Hun** gibi Türkiye'den değerli Çevre Uzmanlarını Berlin'de misafir ettik. Geçtiğimiz ay Berlin'de 7. Çevre Günü'nü düzenledik. Türk-Alman-Avrupa Okulunda olan etkinlikte okul bahçesine ilk defa bir elma ağacı diktik, sürdürülebilir yaşam başlığı altında hem öğrencileri hem öğretmenleri hem de velileri organizasyona kattık ve herkesin mutlu olduğu ve birçok ilham aldığı harika bir gündü... Ayrıca yeni gönüllüler de kazandık!

Vizyon 2020: 1 Milyon İnsan; “Dünyada Görmek İstedğin Değişim Ol!”(M. Gandhi)

Yeşil Çember olarak 2020 senesine kadar **20 şehirde 2 bin Çevre Elçisi** eğitip, **1 Milyon Türkiye kökenli** insanın çevreci olmasını ve karbon ayakizlerini ölçülebilir bir şekilde küçültmelerini hedefliyoruz. Aynı hedef için farklı insanların bir arada olabileceği, herkesin bir ucundan tutup genişletebileceği, yeşilin her tonundan çemberler her geçen gün artmaya ve büyümeye devam edecek. Almanya'da “**Çevre Dostu Türkiye Kökenliler**” imajı dillerde dolaşmaya çoktan başladı bile. Kim bilir, Yeşil Çember'in halkalarından bazıları bir gün diğer AB ülkelerindeki Türkiye kökenlilerin kucağına da düşüverir... ○

**SÜRDÜRÜLEBİLİR GELECEK İÇİN
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK AKADEMİSİ ARAŞTIRMALARI**

**Enerji Verimliliği ve
Isı Yalıtım Algısı Araştırması
2013**

- Isı yalıtımının önemi biliniyor mu?
- Bireyler, enerji verimliliği ve binalarda ısı yalıtımı ilişkisini nasıl algılıyor, davranıyor ve beklentileri nelerdir?
- Yapılan çalışmalar hedefine ulaşıyor mu?
- Konut satın alımında belirleyici en önemli etken nedir?

**ARAŞTIRMA SONUÇLARI
AÇIKLANDI.**

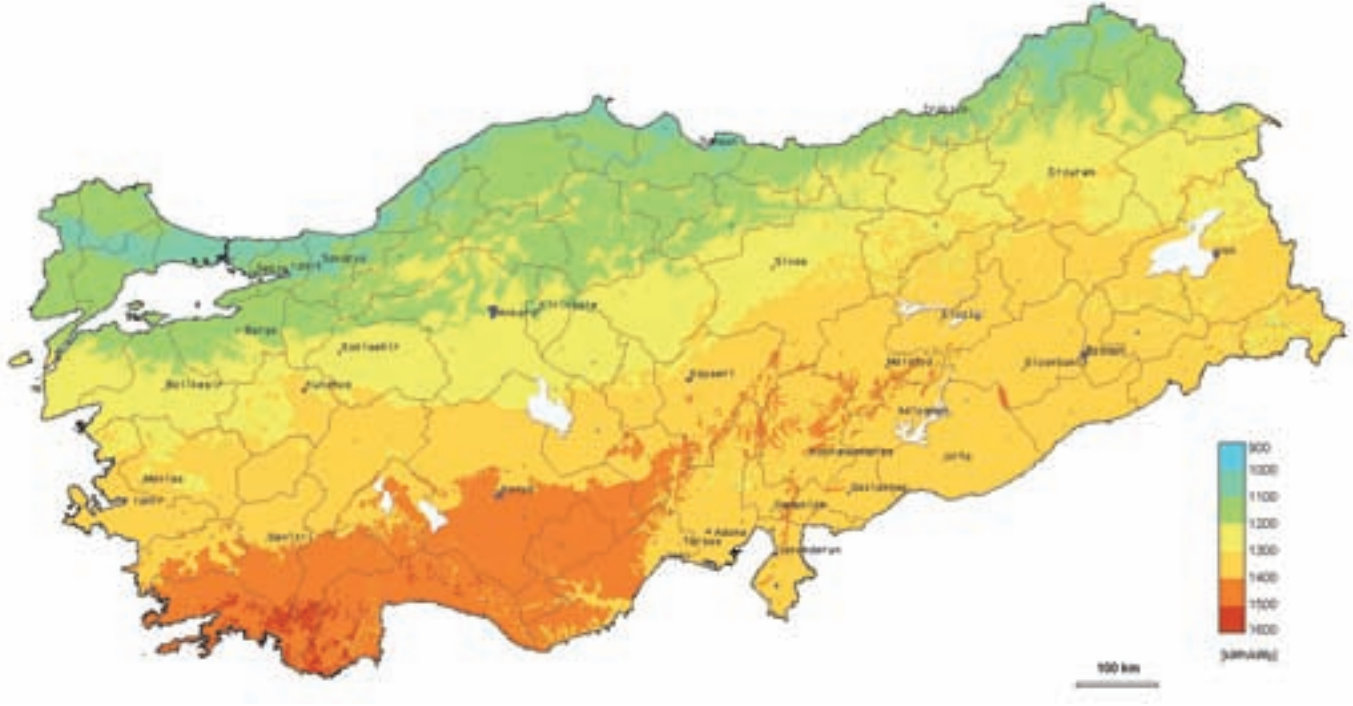
Detaylı bilgi için:
www.surdurulebilirlikakademisi.com

Capatect
ISI YALITIM SİSTEMİ

Desteği ile

“Türkiye’nin İstiklâli ve İstikbâli Güneş Enerjisindedir”

Plastik güneş pilleri konusunda 1992 tarihli dünyadaki ilk patenti alan kişi Prof. Dr. Serdar Sarıçiftçi. Ağustos ayında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün açılışını yaptığı “Dünya Barışı için Güneş Enerjisi” toplantısında, dünyanın dört bir tarafından 300’den fazla bilim insanını bir araya getiren Sarıçiftçi’nin aldığı ödüllerini bir çırpıda sayıvermek de kolay değil. “Eğer ışınları bir enerji şekli olarak kullanırsanız güneş size bir fatura yollamaz. Benim işim ucuz güneş pilleri yapmak” diyen Sarıçiftçi gibi bir bilim insanının sözlerine kulak vermekte sonsuz fayda var diye düşünüyoruz.

 Prof. Dr. Serdar SARIÇİFTÇİ

Sayın **Cumhurbaşkanımız Abdullah Gül**’ün açılışını yaptığı “Dünya Barışı için Güneş Enerjisi” toplantısı için, dünyanın dört bir tarafından gelmiş olan 300’den fazla bilim insanı 17-19 Ağustos 2013 tarihlerinde İstanbul’da toplandı. Böyle bir toplantıyı düzenlemek fikri benimle beraber **Nobel ödüllü Prof. Walter Kohn** ve **Prof. Alan Heeger** tarafından geliştirilmişti. Bu iki Nobel ödüllü hocamız bu toplantıya bizzat katılmışlar ve akşamüstü Sayın Cumhurbaşkanımızın verdiği davette kendisine de bu konuyu anlatmışlardır. Amaç, dünyanın bu konuda çalışan uzmanlarını, özellikle üçüncü dünya ülkelerinden gelen bilim insanları ile bir araya getirmek ve bilgi transferini sağlamaktır. Bu konferansa katılan delegeler bir de “açık mektup” (petition) imzalayıp tüm dünya kamuoyuna ve Sayın Cumhurbaşkanımıza bizzat ilettiler. Konferansın internet sitesinde (www.solar4peace.org) bu mektup, tüm dünyadan imzalara açık olarak yayınlandı.

Bu toplantının Türkiye için önemi bu satırlara sığmaz. Memleketimizin en büyük nimeti olan güneş enerjisini kullanmak yerine, dışa bağımlı bir enerji politikası güt-

mek, istiklâlimizi ve istikbâlimizi tehlikeye düşürüyor. 2012 yılında 50 milyar doları geçen cari açığımız içinde enerji ithalatı yarıdan fazla yer alıyor.

Bu çerçevede Türkiye'nin özellikle tarımda sulama konusunda acilen güneş enerjisi ile su pompalama sistemlerine geçmesi hem maddi açıdan hem de politik açıdan elzemdir. Bu konuda Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün çalışmaları mevcuttur ve konu iç üretime son derece açıktır.

Ayrıca Türkiye'de güneş enerjisi ile su pompalamak isteyen köylülerimize de tüm teşvik ve desteklerin açık olması mümkündür. Ancak uygulamada hâlâ daha yöresel bürokratların ve yetkililerin bilgisizliklerinden dolayı bu konuda sayın Bakanımız Mehdi Eker'in bizzat kişisel desteğine rağmen, güneş enerjisi ile çalışan su pompalarına hâlâ çok ender rastlanıyor.

Tarım alanında güneş enerjisi desteklerinin kısa bir özetini çıkarırsak: Sulama ekipmanı adı altında yüzde 50 hibe destek, krediler yüzde 0 faizle, seralar için güneş enerjisi desteği aslında mevcut. Tarım il ve ilçe müdürlüklerinin aslında bu listelere sahip olmaları gerekiyor. Uygulama ve bilinçlendirme maalesef daha çok eksik.

Türkiye'deki makina sanayisi, bu sulama sistemlerinin imalatı ve kurulması konusunda hem kapital hem de teknik know-how açısından yeterli seviyededir.

Bunun dışında Türkiye'nin tüm büyük enerji kullanan müesseseleri, kamu ve özel kuruluşları artık kendi enerjilerini güneşten üretmek hakkına sahiptirler. Bu konudaki kanun değişikliği Mart 2013'de yayınlanmış olup Türkiye'nin önünü açacak bir seviyededir. Maalesef gerek **EPDK uygulamaları ve mevzuat tıkanıklıkları**, bilerek veya bilinçsiz olarak güneş enerjisi devriminin önünü tıkamaktadırlar. Aslında Türkiye bü-

Güneş enerjisi alanında dünyanın en önemli bilimsel otoritelerinden biri kabul edilen Prof. Dr. Serdar Sarçiftçi'nin, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün konuya olan ilgisinde özel bir yeri var.

rokrasisi bu olayın önemini kavrasa çok daha çabuk hareket edebilir.

120 bin Teravat Güneş Enerjisi

Güneş enerjisi dünyada en çok mevcut olan, en demokratik, en barışçıl ve "bedava" olan yenilenebilir enerji şeklidir. Güneşin dünyaya gönderdiği ışınların gücü inanılmaz bir boyuttadır (takribi olarak 120.000 Teravat {TW}). Bu enerji akımı dünyanın bir senedeki güç harcamasının 10.000 katına denk gelir. Bu sebeplerden dolayı "Güneş enerjisi sadece ufak elektronik aletleri çalıştırır ama dünyanın enerji ihtiyacını karşılamaz" demek son derece yanlış ve bilimsellikten uzaktır. Aksine, dünya üzerindeki tüm hayat ve canlılar güneş enerjisi ile yaşarlar, fotosentez bazında olduğu üzere.

Bir metrekaşeye düşen güneş enerjisi 1 kilovat (kW) civarındadır (norm AM1.5). Türkiye güneş enerjisi konusunda çok şanslıdır. Haritaya bakıldığında Konya ilimiz 1600-1800 kWh/kW/sene olarak hesaplanan en iyi potansiyel rakamlarına yaklaşır. Günümüzün fotovoltaik teknolojisi (güneşten direkt olarak elektrik elde etme) kristalin veya

polikristalin silisyum yarıiletken maddesinin üzerine kurulmuştur. Bu paneller güneşin enerjisini %15-20 civarında bir randımanla elektrığe çevirir. Bu hesap ile bir kW elektrik gücü için 5-7 m² panel alanı gerekir. Panel maliyeti şu günlerde 1 Euro/Watt altındadır. Türkiye'nin elektrik ihtiyacını tümüyle güneşten elde etmesi uzun seneler alacaktır. Ama bu süreç yavaş yavaş başlamış ve gelişecektir. Özellikle petrol fiyatlarının gün geçtikçe artması bu süreci çok hızlandıracaktır. Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri bu süreci hızlandırmak için önlemler almaktadır. Teknoloji geliştirmek ve endüstriyel bazımızı oluşturmak için güneş enerjisi konusunda teknoloji geliştiren enstitüler kurulmalı ve endüstriyel üretim yapan şirketleri vergiden muaf tutarak iç ve dış yatırımcıların Türkiye'de üretim tesisleri kurmalarını sağlanmalıdır. "Feed in" tarifeleri tek başına bir gelecek vaatmez ve gelecekteki teknolojik gelişmemizi sağlamaz.

Avrupa güneş haritasına bakıldığında Türkiye'nin Karadeniz sahillerinin bile Almanya'dan iki katı daha fazla güneş enerjisi aldığı görülür.

yor. Burada bir soru akla geliyor: Almanlar mı hata ediyor güneş enerjisine bu kadar büyük yatırım yapmakla, yoksa Türkiye mi büyük bir ihmalkârlık yapıyor?

Güneş Enerjisi ile Sulama Sistemleri Önemli Bir Fırsat

Ortalama 10 kW gücündeki bir güneş panelli su pompası bugün 10.000 Euro civarındadır. İyi organize edilmiş ve devlet destekli bir Tarım Kredi Sistemi ile bu miktar 5-10 sene içinde geri ödenebilir (yerine göre). Bu çeşit tarım destek kredileri son derece garantili bir yatırım imkânı teşkil eder ve finans yatırım sektörünün de işine gelir çünkü tarımda enerji ihtiyacı azalmayacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk senelelerinde T.C. Ziraat Bankası kurulmuş ve köylüye ve çiftçiye ucuz kredi sağlayarak halkın traktör kullanmasını ve motorize tarım yapabilmesini sağlamıştır. Ziraat Bankası'nın bu hamlesi Türk tarımının bugünkü başarısının ve iktisadi gelişmemizin temellerini atmıştır.

Bugün buna benzer bir boyutta bir yeni hamleye ihtiyaç vardır. Tarımda sulamayı güneş enerjisine geçirmek için benzer bir yatırım gerekiyor. T.C. Ziraat Bankası veya başka bir resmi kuruluş köylülerimize güneş panelli su pompaları için yatırım kredisi sağlamalıdır. Enerji tüketimi faturası miktarında bir geri ödeme sağlanabilirse en fazla on sene civarında geri ödeme biter ve enerji masrafları hemen hemen tümüyle kaybolur (tamir ve bakım masrafları dışında). Bu anda Türk çiftçisi de kurtulmuş olur, Türkiye'nin de makro ve mikroekonomisi rahatlar. Böyle bir güneş enerjisi ile tarımsal sulama sistemini kurarken aşağıdaki kritik parametrelere dikkat etmek gerekir:

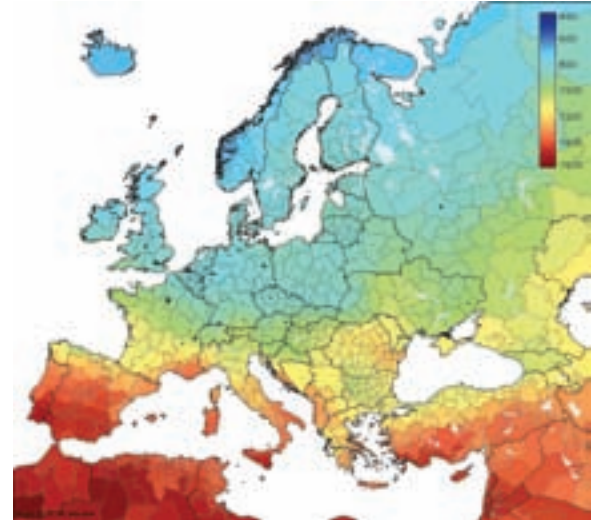
Gerekli gücün hesaplanması (gerçekçi ve abartmadan ihtiyaç tespiti gerekir),

Su çekilmesi derinliği ve mesafesinin gerçekçi hesaplanması, Pompa ve diğer ekipmanın tamir ve bakım masrafları ve servis planlanması,

Güneş fotovoltaik panellerin randımanı, kalitesi ve yaşam süresi.

Düz akımla çalışan elektrik pompaları tavsiye edilir çünkü AC/DC transformatörleri kendileri de enerji yer. Bunun yanı sıra su veya elektrik depolamak gerekir çünkü güneşsiz ve bulutlu geçebilecek günler ve tamir paydosları için önlem almak gerekir. Elektrik enerjisi batarya ve akü sistemleri ile depolanabilir. Su depolamak daha ucuz ve hesaplı bir çözüm olarak tavsiye edilir. Damlama sistemi sulamalar güneş enerjisi ile sulama sistemlerinde özellikle önem taşırlar ve önemle tavsiye edilir. Damlama sistemleri ile sulama yapılırsa çok su tasarrufu ve enerji tasarrufu ve de toprağın kireçlenmemesi sağlanır.

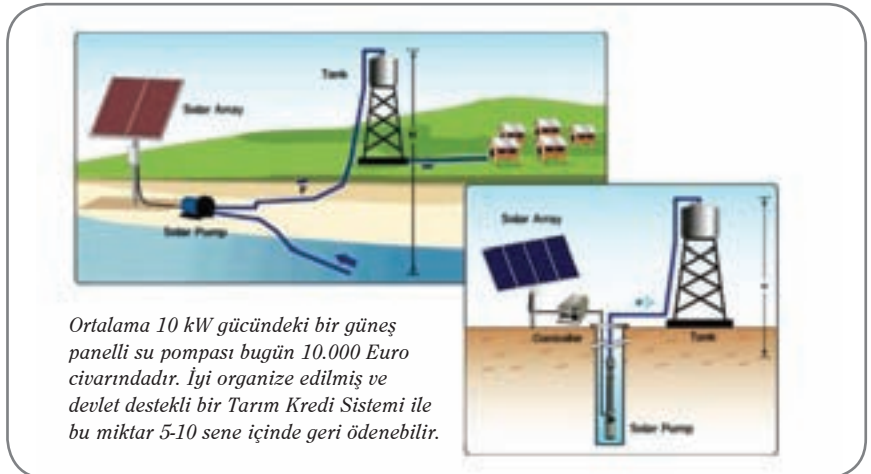
Tüm bu teçhizat ve mekanizma bugün Türk endüstrisinde üretilebilir. Türkiye'de güneş panelleri üreten firmalar mevcuttur. Elektrikli su pompaları bilinen teknolojilerdir ve Türkiye standartlarında çok rahat üretilebilirler. Eğer güneş enerjili sulama sistemleri Türk endüstrisinde bir standart olarak yerleştirilebilirse bu ürünler Orta Doğu, Orta Asya ve Afrika'daki komşularımıza

da ihraç edilip büyük bir dış pazar açılmış olur.

Güneş Enerjisinde “Yap, Kirala, Devret” Yöntemi

Günümüzde Türkiye'nin enerji açığından dolayı maalesef enerji kesintileri gerçekleşiyor. Bu kesintiler genelde yazın ve hava soğutularının en son hızla çalıştığı öğle saatlerinde gerçekleşmektedir. Öğle saatlerinde elektrik fatura fiyatları da en son haddine çıkmaktadır. Herkes kendi elektrik faturasını saatlere göre bölünmüş olarak inceler ise tam bu saatlerde faturanın 25 kuruş/kW saatten fazla geldiğini görecektir. Halbuki bu saatler güneş enerjisinin tam en son hadde çalıştığı saatlerdir. Bu durumda görülüyor ki, güneşten elektrik elde etmek Türkiye'nin enerji darboğaz saatlerini tam nişanlamakta olup,

bu “demand peak” denilen “azami talep ve ihtiyaç” sorununu çözmeye yatkındır.

Bunun yanı sıra, Türkiye’de yapılan bir güneş enerjisi üretimi, şu andaki yatırım fiyatları ile kendini en fazla 10 senede ödemekte olup, dış yatırımcılar için bile artık ilginç olmaya başlamıştır.

Ancak hâlâ daha turizm işletmelerimizde, sanayi sitelerimizde, organize sanayi bölgelerimizde bu yatırım için kaynak ayrılmamaktadır. Banka kredileri de çok yüksek faiz kaygısı altında hiç kullanılmamaktadır. Yani Türkiye’nin güneş enerjisine geçmesi için her türlü ekonomik anlam ve değer mevcut olup, sadece yatırım korkusundan dolayı bu devrim gerçekleştirilememektedir.

Bu durumda benim önerdiğim çözüm, “Yap Kirala Devret” olacaktır. Bu ne demektir?

Bir yatırımcı, gerekli sigortaları ve garantileri görürse, Türkiye’de kamu ve özel müesseselerin kendi ihtiyacı için gerekli elektrik üretiminin yatırımını üstlenecektir. Bu güneş enerjisi sistemi belli bir elektrik üretimi yapacaktır ve bu elektrik üretiminin fatura bedel karşılığı, sistem kirası şeklinde yatırımcıya geri ödeme için kullanılacaktır. Böylelikle tüketici, kendi bugünkü faturasından daha fazla para ödemek zorunda kalmayacaktır. Sistem kendisini 10-12 senede geri ödediğinden dolayı bu süreden sonra sistem mal sahibine devredilecektir. Bu arada yatırımcı kendi finans yatırımını %5-6 faizle (Euro bazında) garantili olarak geri almış olup, geri çekilebilir. Bu tarihten itibaren (“devret” tarihi), mal sahibi tüketicinin bu kendi üretim maliyeti sadece cüzi bir miktara (maintanance costs) düşer, çünkü Allah kimseye güneş için fatura göndermeyecektir. Bu sonsuz nimetin en büyük faydası işte bu devret tarihinden sonra ortaya çıkacaktır ve geleceğe olan en akıllıca yatırımdır. Tüm elektrik

Niyazi Serdar Sarıçiftçi Kimdir?

1961 Konya doğumlu olan Niyazi Serdar Sarıçiftçi, 1980 Eylül’ünde İstanbul St. Georg Avusturya Lisesi’ni birincilikle bitirip yükseköğrenim için Viyana’ya gitti. Viyana Üniversitesi Fizik bölümünü bitirdikten sonra aynı fakültede Prof. Dr. Hans Kuzmany’nin öğrencisi olarak doktora yaptı. Stuttgart Üniversitesi 2. Fizik Kürsüsünde (Prof. Dr. Michael Mehring) 1989-1992 arasında post-doctoral asistan olarak çalıştı ve nükleer magnetic rezonans ve elektron spin rezonans konularında bilimsel yayınlar yaptı.

1992 yılının ocak ayından itibaren Prof. Dr. Alan Heeger’in daveti üzerine Kaliforniya Üniversitesi Santa Barbara kampüsünde 1996 Mart ayına kadar çalıştı. Prof. Dr. Alan Heeger 2000 yılında Kimya Nobel ödülünü kazandı. Bu yıllardaki çalışmalarda, yarıiletken polimerler ile güneşten elektrik elde etmek için gerekli fotofiziksel temelleri keşfetti. Plastik güneş pilleri konusunda 1992 tarihli dünyadaki ilk patent ve yayın Niyazi Serdar Sarıçiftçi’nin Prof. Dr. Alan Heeger ile ortak çalışmasıdır.

1996 Mart ayında Santa Barbara’da iken Avusturya Hükümeti’nin verdiği ordinaryüs profesörlük unvanını aldı ve Avusturya Linz şehrindeki Johannes

Kepler Üniversitesi Fizikokimya kürsüsü başkanlığına atandı. 2000 yılında aynı üniversitede Organik Güneş Pilleri Enstitüsü’nü kurdu (Linz Institute for Organic Solar Cells, LIOS, www.lios.at). 500’ü aşkın enternasyonal bilimsel yayın ve sekiz patenti olan Niyazi Serdar Sarıçiftçi’nin bugüne kadar yedi adet bilimsel kitabı yayınlandı. Mart 2011 tarihinde (ISI Thompson Reuter Material Science Ranking) dünyanın en öndeki 14. Bilimadamı olarak sıralandı. Avusturya’da 2003 “Energy Globe” ve 2001 “Grünpreis” ödüllerini kazandı. TÜBİTAK 2006 bilim ödülü sahibi olan Sarıçiftçi 2008’de Avusturya’da yılın bilimadamı seçilmiştir. 2010’da İnsaniyet madalyasını, 2011’de Finlandiya Abo Akademisinden ve 2012’de Romanya, Bükreş Üniversitesi’nden fahri doktora unvanları alan Sarıçiftçi, 2012 Wittgenstein Ödülü sahibidir. İngiltere kraliyet akademisinin üyesi olup (Fellow of the Royal Society of Chemistry) American Chemical Society, Materials Research Society, Austrian Chemical Society ve SPIE üyesidir.

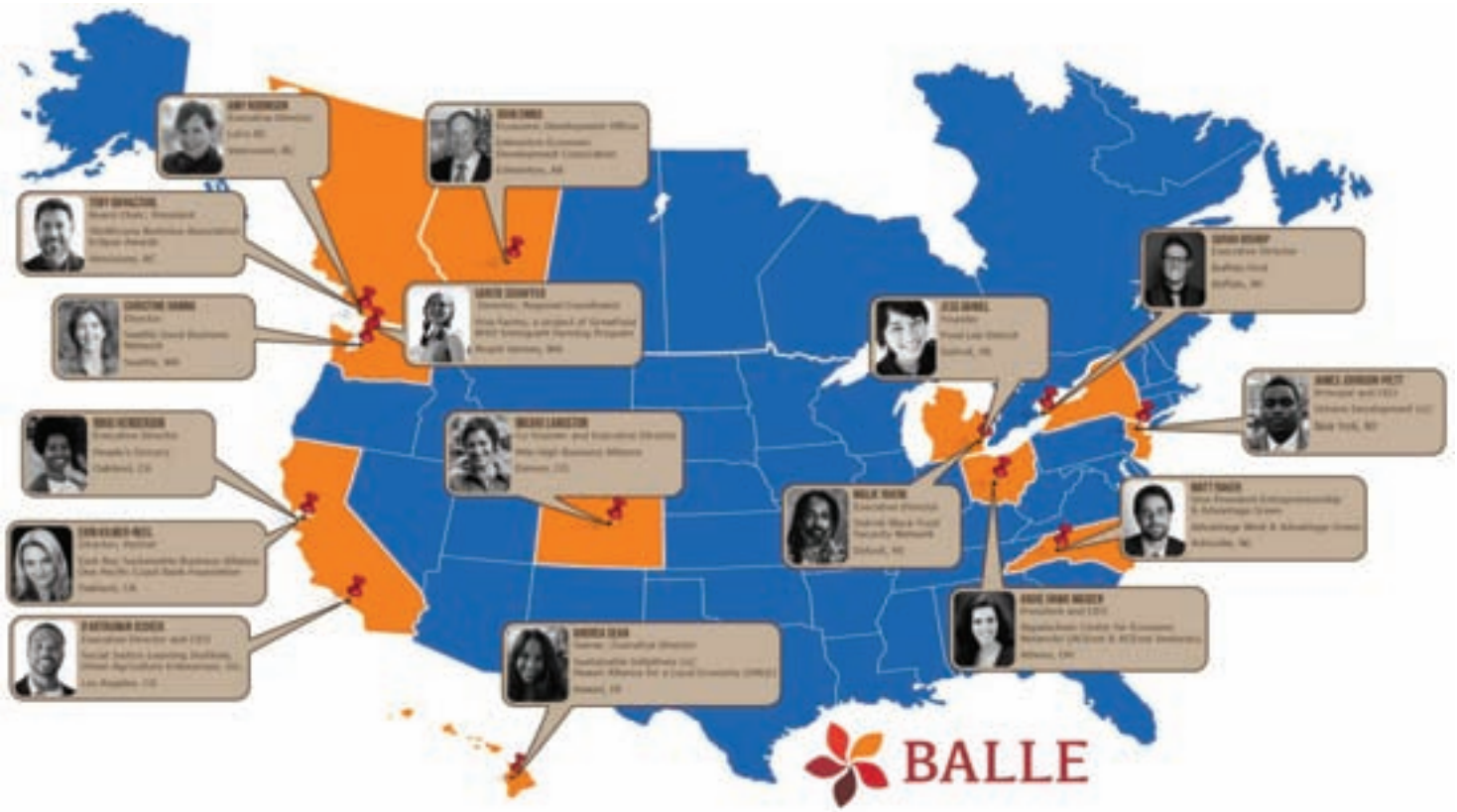
faturasının sıfırlanması az bir ihtimal olsa bile önemli bir miktarın sıfırlanması beklenebilir. Bu ucuz enerji, önemli rekabet avantajı getirecektir.

Bu çeşit finans yatırımcılarını Türkiye’ye getirmek mümkündür. Özellikle kamu işletmelerinde, üniversitelerde, Organize Sanayi Bölgelerinde, hastanelerde, askeri tesislerde bu “Yap Kirala Devret” sistemi çok rahat olarak başlayabilir çünkü geri ödemeler için devlet bankaları garanti verilebilir. Bu çeşit finans yatırımının ne kadar garantili bir geri dönüş yaptığını

gören Türk finans yatırımcıları da akabinde eminim bu konuya para yatırmaya başlayacaklardır. TOKİ gibi büyük şirketlerimiz binalarda güneş enerjisi uygulamaya “Kentsel dönüşüm” çerçevesinde hemen geçebilirler.

İşletmeler kendi ihtiyaçları olan elektrik üretimini kısmen dahi olsa güneş enerjisine yükledikleri gün Türkiye’nin enerji darboğazı aşılacaktır.

Umarım bu konuda Türkiye’imizde çok geniş bir hareketlenme olur ve istiklâlimiz ve istikbâlimiz aydınlanır. ○

Yeni Bir Amerikan Rüyası

Uzaklardan gelen haberler, Amerika Birleşik Devletleri'nde Wall Street'in uzağında, yeni bir ekonominin kök saldığı yönünde. Yerel beslenme, yenilenebilir enerji ve katılımcı finansa dayanan ve şimdiye kadar 30 bin küçük girişimciyi birleştirmeyi başaran BALLE ağı (Business Alliance of Local Living Economy), bu konuya önderlik yapıyor. Belçika'da yayınlanan *Imagine Demain le Monde* dergisinin 99. sayısında çıkan Amelie Mouton imzalı haberden kısaltarak aktarıyoruz.

 Işık ŞENEMEK

“Buralarda o kadar çok acı çekildi ki”. Maryland Üniversitesi Ekonomi Politik Profesörü Gar Alperovitz, bu basit ama güçlü sözleri kullanıyor, Amerika'yı saran, kimilerinin yeni bir Amerikan Devrimi'ne benzetmekten kaçınmadığı bu yeni yurttaş hareketi ivmesini açıklamak için. Bu sessiz ve medyalarda neredeyse pek rastlanmayan hareket, abur cubur (fastfood) beslenmenin yıkıcı etkileriyle bilinçlenen yerel gıda sektörü etrafında başladı. 2011 yılında “Occupy Wall Street” tarafından, sadece 400 Amerikalının, 180 milyon hemşerisinden daha fazla zenginliğe sahip olduğu ve bu geriye kalan 180 milyonun yüzde 99'unun işsizlik ve çok düşük ücretlerle savaştığı bu ahlak dışı konjonktürün varlığının dile getirilmesiyle finans sektörüne de yayılan bu hareket, Obama hükümetinin yenilenebilir enerji politikasını destekleyeceğini ümit eden ama onun petrol ve gaz şirketlerinin baskılarına yenik düştüğünü görenlerin hayalkırıklığıyla da beslendi. Ayrıca politik sistemin işleyişine duyulan aşırı güvensizlikle de pekişti, zira 2010 yılında “Citizens United” yasasının kabulünden sonra büyük endüstri ve finans firmaları seçim kampanyalarını finanse etme hakkını kazanarak, Amerikan siyasi hayatı üzerindeki etkilerini artırdılar. Tabii ki sendika ve derneklerin de seçim kampanyalarına katkıda bulunmaları mümkün ancak büyük şirketlerle boy ölçüşemeyecekleri de şüphesiz. GDO'lu gıdaların etiket-

lerde belirtilmesini zorunlu kılacak yasayı çıkarmak için mücadele eden Kaliforniya halkı, son 2012 seçimlerinde, Monsanto başta olmak üzere birtakım dev tarım tüccarlarının bu öneriyi etkisiz hale getirmek için çeşitli kampanyalarda 23 milyon dolardan daha fazla bir harcama yaptıklarını ve bunda başarılı da olduklarını görerek, bunun siyasi hayat üzerindeki etkilerini daha da iyi fark ettiler.

Bir Sürü Küçük Yapboz Birleşince

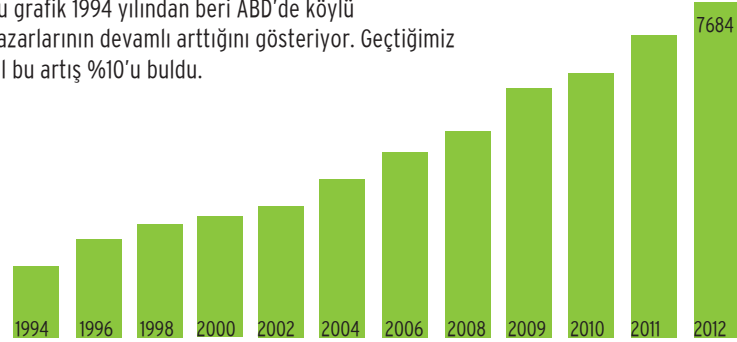
Günümüzde, 95 milyondan fazla Amerikalı bir kooperatif bankasına üye. 2008 yılında meydana gelen borsa krizinden bu yana milyonlarca kişi, dünya pazarına hakim altı büyük banka (**Goldman Sachs, Morgan Stanley, JP Morgan Chase, Citigroup, Bank of Amerika ve Wells Fargo**) Big Six'den paralarını ve güvenlerini çekti. Aynı zamanda, köylü pazarlarının sayısının düzenli olarak artmasından da görüleceği gibi bu insanlar, tüketim alışkanlıklarını da değiştirdiler. Bugün 8000 köylü pazarı kuruluyor, bu 10 yıl öncesinin iki katından bile fazla bir sayı. (Bkz. Grafik 1)

Yenilenebilir enerji alanında da girişimler çoğalıyor, özellikle yerel güneş enerjisi üretimi etrafında kurulan kooperatiflerin sayısını saptamak bir hayli zor. Su yüzüne çıkan bir bilinçlenmeden söz eden MIT'den (Massachusetts Institute of Technologies) ekonomist **Otto Scharmer**, "Sanki bir şeyler çöker, çürür ve tükenirken, diğer yandan da henüz adı tam belli olmayan bir şey enkaz altından çıkmaya çalışıyor" diyerek hem durumu analiz ediyor hem de günümüzün büyük zorluklarına cevap vermekten aciz sosyal ve kurumsal modelleri yenilemeye çalışıyor.

Belki de bütün bu anlatılanların sonucu olarak, 2001 yılında, yerel ekonomiyi yeniden canlandırmak ama-

Amerika Birleşik Devletleri'nde Köylü Pazarları

Bu grafik 1994 yılından beri ABD'de köylü pazarlarının devamlı arttığını gösteriyor. Geçtiğimiz yıl bu artış %10'u buldu.

HERKES KAZANÇLI!

Çiftçi Kazançlı: Yaptığı 10 dolar masraftan klasik sektörde araçlar vasıtasıyla kendisine sadece 1,58 dolar kalırken, köylü pazarında 8 ila 9 doları arası kalıyor.

Toplum Kazançlı: Pazarda harcanan bu 10 doların 7,80'i iş yaratma ya da diğer yerel işletmelere yapılan harcamalar şeklinde topluma geri dönüyor.

Tüketici Kazançlı: Yaşam (ulaşım tasarrufu, refah) ve ürün (lezzet ve tazelik) kalitesi olarak

Grafik 1

Otto Scharmer, sosyal inovasyon yaratmak için, geçmişten çok geleceğe yönelik bilişsel yeteneklerin geliştirilmesine dayanan "U Teorisi" isimli yeni bir yönetim metodunun yaratıcısıdır. Daha fazla bilgi edinmek için: www.presencing.com

leşmiş oldu."

"Canlı Yerel Ekonomi" fikri aslında iki ekonomistin çalışmalarının birleşmesinden ilham aldı. Bunlardan birincisi **Michael Shuman**, gelişmenin gerçek kaldıracının yerel ekonomide olduğunun bilincine varmasından sonra konu üzerine uzmanlaştı. Kuzey ile Güney arasındaki uluslararası işbirliğindeki deneyimleri, bu konudaki gerçek teorik düşünce eksikliğinin varlığını daha iyi fark etmesine yardımcı oldu. Diğeri, **David Korten**, 90'lı yıllarda en çok satılan kitaplar arasına giren, büyük finans şirketlerinin aşırı gücünü eleştiren ve yaşamın paradan daha değerli olacağı bir ekonomiyi savunan, **When Corporation Rule the World** adlı kitabın yazarıdır. Ekolojist ve Harvard İşletme Okulu'nun eski

cıyla küçük girişimcilerden oluşan bir ağ **BALLE (Business Alliance of Local Living Economy)** kuruldu. BALLE, daha adil ve esnek bir ekonominin anahtarının yerel düzeyde olabileceğini gösteren bu değişken hareketin enerjisini katalize ederek, kültür, eğitim, enerji ve beslenme gibi önemli sektörleri birleştirmeyi başardı. Michigan'da kurulu yerel bir grubun başkanı Ingrid Ault'un da iyi bir şekilde özetlediği gibi, "bir sürü küçük yapboz parçacıkları bir-

profesörü Korten, günümüzdeki bu iklim ve ekonomi krizini, binlerce yıldır zenginlik ve gücün eşit olmayan bir şekilde dağıtılmasına neden olan “İmparatorluk” paradigmasını bitirmenin bir fırsatı olarak görüyor. Bu imparatorluk yerine, üyelerin ve kaynakların eşit paylaşılması üzerine kurulmuş bir “**Toprak Toplumu**” yaratma fikrini de dönüm noktası olarak öneriyor.

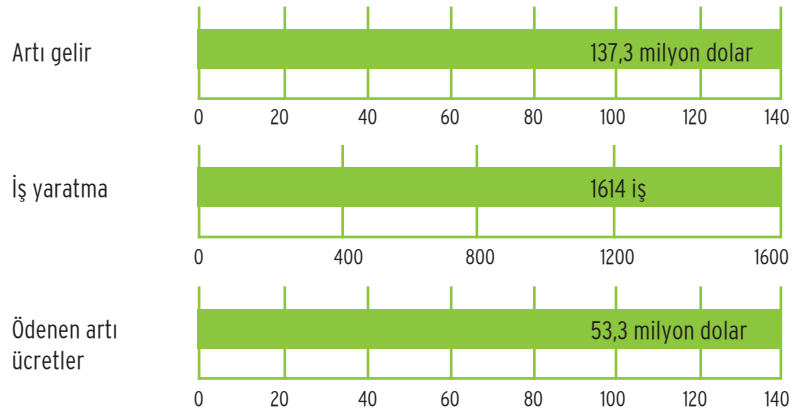
Bu iki ekonomist, yeni bir dünya ekonomisi vizyonu önermek amacıyla, çokuluslu şirketler tarafından kontrol edilmeyen, merkezi olmayan yerel ekonomilerden meydana gelmiş, kök saldıkları toplumun temel ihtiyaçlarını karşılayabilen, insani boyutta küçük şirketlerden oluşan küresel bir ağ olan BALLE’in kuruluşunda yer aldılar. Onlara göre bu yerel ekonomiler hem kolektif zenginlik yaratacak hem de doğa dostu canlı sistemler olacak.

Korten ve Shuman’ın yanısıra, bu harekete güçlü bir pragmatik boyut veren Judy Wicks ile Larry Hammel gibi girişimciler de bulunuyor: İlki, Philadelphia’da bir **Locavore** restoran sahibi, diğeri Boston’da bir spor kulübü patronu, her ikisinin de çevre, barış ve sivil hakları savunan organizasyonlarda militan geçmişleri var. Her ikisi de şirketlerinde sosyal sorumluluk konusunda öncülük yaptılar, ancak bu konudaki fikirlerin gittikçe gerilediğini fark ederek BALLE’in kuruluşunda yer aldılar. Judy, yerel fikirlerin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini ilk sınıyanlardan. “BALLE’in kuruluşundan sonra kendi kendime ‘tüm bunlar iyi ama canlı yerel bir ekonomiyi nasıl kurabiliriz’ dedim. Ve bu konuda gerekli tüm unsurlar üzerine düşünmeye başladım: Bunların yerel bir beslenme sistemi, yerel olarak üretilen giysiler; yenilenebilir enerji kaynakları; ekolojik yapı malzemeleri ve binalar; alternatif taşımacılık ve alışveriş merkezleri; bağımsız medya, bağımsız sanat ve kültür

Çevredeki insanları, yaşadıkları bölgenin 160 km dahilinde üretilenleri tüketmeye çağıran bir akımın ismi olan Locavore sözcüğü 2005 yılında Dünya Çevre Günü vesilesiyle Jessica Prentice tarafından yaratıldı ve 2007 yılında Oxford American Dictionary tarafından 2007 yılının “en iyi yeni kelimesi” olarak kabul edildi.

Yerel Alışverişin %10 Artışının Ekonomi Üzerindeki Etkileri

Yerel, başarılı!

Grand Rapid’de yapılan başka bir çalışma da yerel şirketler nezdindeki tüketimin %10 artışının ekonomi üzerindeki etkilerini gösteriyor: 137,3 milyon dolar artı gelir, 1614 yeni iş ve 53,3 milyon dolar fazladan maaş geliri (Kaynak: Civic Economics).

Grafik 2

gibi sektörler olduğunu gördüm. Tüm bu unsurları yerel ekonominin temel taşları olarak adlandırdım ve bu sektörlerin pek çoğunun zaten toplumumuzda mevcut olduğunu gördüm” diye anlatmaya devam ediyor. Hem restoranıyla uğraşıp hem de şehirde olup bitenlerin sayımını yapan Judy Wicks, bu tespit sonucu “Yerel bir ekonomik sitemi kurmak amacıyla, ‘Sustainable Business Network of Greater Philadelphia’ adı altında bir ağ kurmaya karar verdim ve hemen bu sektörlerin tüm temsilcilerini toplantıya davet ettim” diye sözlerini sürdürüyor.

Kitapçı, Yoga Kulübü ve Diğerleri...

Bu ağ, her ay eğitici bir program çevresinde toplanmaya başladı. “Örneğin, bu toplantılarda, yenilenebilir enerji temsilcileri bize rüzgâr türbinleri, güneş panelleri ya da biyokütle gibi konularda çeşitli şirketlerin neler yaptıklarını açıklıyor. Bir de aramızda iş yapmaya başladık. Bu, yeni bir ekonominin kurulmasında önemli bir adım oldu, birbirimizden ürün ve hizmet satın

Judy Wicks

“Yerel bir ekonomik sitemi kurmak amacıyla, ‘Sustainable Business Network of Greater Philadelphia’ adı altında bir ağ kurmaya karar verdim ve hemen tüm sektörlerin temsilcilerini toplantıya davet ettim”

olarak dayanışma içinde olmamız çok önemli” diyerek kolektifliğin önemine dikkat çekiyor Judy.

Günümüzde, BALLE, Amerika ve Kanada’da kurulu, genellikle küçük yerel şirketlerden oluşan ancak aralarında iş bulmaya yardımcı derneklerin, araştırmacıların ve konuyla ilgilenen özel kişilerin de bulunduğu bu türden 80 ağdan oluşuyor. Bu ağlar merkezi olmayan ekonominin başlangıç noktaları halinde ve BALLE tarafından düşünülmüş bağımsız sistemlerden oluşuyor. Her ağ kendi olasılıkları ve hızlarıyla birer ekosistem olarak gören Judy Wicks, “Her ağ kendi gerçeğine en uygun olana odaklanmakta serbesttir ancak bu ağlara üye olabilmek için girişimcilerinin aktif oldukları bölgede çalışıp yaşamaları gerekmektedir” diyor.

Bugün kitapçı, fırın, kooperatif bakkal, restoran, şekerlemeci, butik, yoga kulübü ve yenilenebilir enerji tedarikçileri gibi küçük ve orta ölçekli işletmeler tüm yönleriyle bu ağda temsil ediliyorlar.

Performanslarını Ölçümlüyorlar

Elbette, canlı yerel ekonominin gelişmesi, yerel servis ve ürünlerin talebinin varlığını gerektiriyor. Bu nedenle, bu ağlarda en büyük ortak kaygı tüketicilerin bilinçlenmesi. Bölge sakinlerini, cüzdanlarını her açtıklarında, çevredeki küçük işletmelerden alışveriş etmeye teşvik etmek için sık sık “Yerel düşün; yerel satın al” gibi kampanyalar, düzenleniyor. Bu tür tüketim reflekslerinin yerel ekonominin kalkınmasında ne kadar önemli olduğunu rakamlarla da görmek mümkün.

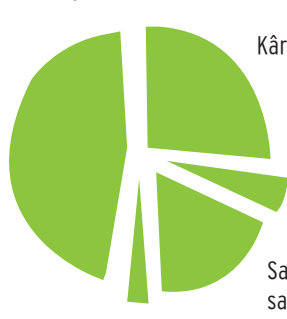
Zira BALLE’in bir başka özelliği de, yerel ekonomilerin performanslarını ölçmeye ve bunları küresel ekonomininki ile karşılaştırmaya yarayan araçları geliştirmiş olması. Özellikle, kurucu ekonomistlerden Michael Shuman, yerel harekete güçlü ka-

Yerel Sisteme Geri Dönen Harcamaların Payı

Ulusal zincirler: 13,6

Bağımsız tüccarlar: 52

Kâr ve ücretler: %27,1

Gereksinimler: %4,4

Satın alma ve yeniden satış: %17,4

Bağış: %5,1

Salt Lake’de gerçekleştirilen bir çalışma, tüketim seçimlerinin yerel seviyede zenginliğin yaratılmasında nasıl etkili olduğunu gösteriyor. Büyük süpermarketlerde yapılan harcamaların sadece %13,6’sı bölgeye geri dönerken, kazançlarını yine buldukları bölgedeki yerel şirketlere dağıtan küçük şirketlere yapılan harcamaların %52’si bölgeye geri dönüyor.

Grafik 3

ntlar getiren bir teori geliştirdi ve bir bölgenin otonomisini, iş ve işyeri açma açısından kapasitesini değerlendiren üç ayrı hesaplama yazılımı tasarladı. BALLE'in internet sayfasından bu bilgilere ulaşılabilir (bealocalist.org). Bu yazılımlardan birincisi, sektör başına genel durumun gözden geçirilmesini sağlarken, öteki ikisi gıda ve finans sektörüne odaklanmış. Örneğin bu sayede, Amerika'nın hangi bölgesinde her yıl 26 milyon tavuk tüketildiği halde çevrede hiçbir tavuk çiftliğinin bulunmadığı bir göz atışta görülebilir. 'Civic Economic' araştırma merkezi tarafından yapılan diğer araştırmayla da, büyük alışveriş merkezlerinden ya da yerel mağazalardan alışveriş yapılmasına göre paranın dolaşımının nasıl değiştiği hakkında bir fikir edinilmesi mümkün. Bu araştırmayla yerel küçük mağazalarda yapılan tüketimin %10 artmasının, iş yaratma açısından ekonomiye olan etkisi açık bir şekilde görülüyor (2 ve 3. grafiklere bakınız).

Gerçekten de yeni iş yaratma, yöresel hareketlerin en önemli argümanlarından biri. Amerika Birleşik Devletleri'nde özel sektörün yarısından fazlasının küçük şirketlerden oluştuğunu ve bu şirketlerde 77 milyon kişinin çalıştığını hatırlatan Shuman, "Üç yeni işten ikisi küçük şirketler tarafından yaratılıyor" diyor. "Buna karşılık, büyük şirketlerde son 10 yılda işe alınmanın sadece %2 arttığı görüyoruz, bu son derece komik bir rakam" diye sözlerine devam ediyor. Michael Shuman'a göre bu rakamlar, aynı dönemde büyük şirketlerin her yıl onlarca milyon dolar -New York Times'e göre 80 milyar dolar- kamu sübvansiyonunu alarak yaşamlarına devam etmeleri ve üstelik eyaletlerle belediyelerin yeni iş yaratmak için genellikle bu şirketlere öncelik vermelerine rağmen, yarattıkları işlerin çoğunlukla geçici ve/veya kötü kaliteli olması nedeniyle de ibret verici örnekler.

Bugün kitapçı, fırın, kooperatif bakkal, restoran, şekerlemeci, butik, yoga kulübü ve yenilenebilir enerji tedarikçileri gibi küçük ve orta ölçekli işletmeler tüm yönleriyle bu ağda temsil ediliyorlar.

Yöresel hareketlerin diğer önemli argümanlarından bir diğeri de, ucuz benzinin "küresel kapitalizmin yakıtının" yakın sonu olduğu. "İthalata dayalı ekonomi, artan enerji ve ulaşım fiyatlarının ilk kurbanı olacaktır. Bu demektir ki yerel olarak üretilen yiyecek ve giyecek Wal-Mart'ın Çin'den getirdiği ucuz mallardan daha da ucuz olacak" diye hatırlatıyor Shuman. Ona göre iklim değişikliklerine bağlı tehditler belirlendikçe karbon vergileri artacak ve böylece eski model zor durumda kalacak. Zamanla yerel ürünlerin daha yüksek maliyetleri, ürünlerin hedefine

varmadan önce üç kez dünya turu attığı bu çılgın ivme için yeterli bir argüman olamayacak. "Bir de, insanlar para ile değerler arasındaki farkı görmeye başladılar" diyor Michigan'da küçük bir üniversite şehri olan Ann Arbor'un Slow Food hareketinin başkanı **Kim Bayer**. "Bugün insanlar artık Mac Donalds'da yemek yemenin ya da Wal-Mart süpermarketlerinden alışveriş yapmanın bedelini biliyorlar, ürünlerin ve servisin kalitesi ile içinde buldukları toplumun refahına katkıda bulunmak gibi diğer faktörleri de göz önünde tutuyorlar" diye açıklıyor Kim. ○

ÇÖP

Özlem BAHADIR,
ozlem@atolyemaydanoz.org

Kutu meyve suyu. İçtim. kutusu ÇÖP. Atıyorum. Tutuyorlar. Bu yazı. Bir satırının ederi var, bir diğeri ÇÖP. Bıkıyorum. Bıkılmıyorum. Eski bir çanta. Takmıyorum. Atmıyorum. ÇÖP. Kızımın ilk dişi. ÇÖP. Gerçekten mi? Bazen ben. Hissettiğim. ÇÖP. Bazı tartışmalar. Bütün tartışmalar. Hayır bazı tartışmalar ÇÖP. Oyuncuğun bir tekeri. Hâlâ teker. Ama oyuncaktan koştum. Neyin tekeri? Nereye teker? ÇÖP. Gün boyu aklıma üşüşenlerin yarından fazlası ÇÖP.

“Ben senin yaşındayken”le başlayan her bir söz. ÇÖP. Asla’lar. Hepsi ÇÖP. Evlenmeden nasıl boşanacağını planlamak ÇÖP. Yoga ne demek bilmeden yoga yapmak ÇÖP. Hoşgörü sanatının icrasına soyunduğunun farkına varmayan “çevreci”ler. ÇÖP. İnsan dışkısı. ÇÖP. Aslında gübre. Ama klozette. ÇÖP. Yere düşen bisküvi ÇÖP. Kime çöp? Karıncaya ziyafet...

Geriyeye Gitmeler; İleri Gitmeler

Monoloğa dönen diyaloglar. ÇÖP. Hiçbir şey önermeden her şeyi eleştirmek ÇÖP. Klişe. Her tür. ÇÖP. Kocasının metresini tanıyan mutlu eşler. ÇÖP. Yeni jenerasyona laf çakma hevesindekiler. ÇÖP. Atarlar, tutarlar, ederler ve de giderler- an-

“Kirliliği Beyaz Çöp ve Martılar”
Tim Noble & Sue Webster

neannem için. ÇÖP. Az önce ne izliyorum olduğunu hatırlamak için boş boş baktığın reklamlardan medet ummak ÇÖP. Odaklanma hakkımı elimden alan bu sistem ÇÖP. Ve sessiz kalma hakkımı. Ve yaşlı olma hakkımı. Ve kendim olma hakkımı. ÇÖP. Özgürlüksüz özgürlükler. ÇÖP. Geriyeye gitmeler. İleri gitmemeler. ÇÖP. İçi boşalmış kavramlar. Boşaltanlar. ÇÖP. İçinde olmak. Parçası olmak. ÇÖP. Bıraktıkları gibi bir gün alacaklardır da elbet diye bütün akşam balkonda uzaylıları beklemek. ÇÖP. Gelmemeleri. ÇÖP. ÇÖP oğlu ÇÖP.

En Siyah Gecedeki Kafayı Kaldırmak

Bu laf. O laf. Her bir laf. Ve yazacaklarım. Ve bu hızla gidersem. Onun yazdıkları. Ve senin. Ve onların. Hepsi. Ve her şey. ÇÖP. Kime göre? Sana göre. Bazen. Bana göre. ama bazen bazıları için en siyah geceden kafayı kaldırıp yıldızlara bakmak gibi görmek gibi -ışığı bazen.

Fişini Prizine Sokamayan Medeniyet!

Bağlanamayan emniyet kemerleri, takılamayan fişler, karalıktta aranan düğmeler... Sevgili ekoloji dostumuz, enerji mimarı Çelik Erengezzgin, tasarım dünyasının dehlizlerine sokuyor bizleri ve vay canına dedirtiyor bir kere daha...

 Çelik ERENGEZGİN, www.erengezzgin.net

Vah yazık! Hem medeni geçin hem de nerede ise tüm elektrikli cihazların yani çağdaş medeniyetin olmazsa olmazlarının en ilkel parçası sayılabilecek bir ürünü doğru dürüst tasarlamaktan aciz ol. Buna da mühendislik de, endüstriyel tasarım de, dilediğini de! Bence bu da bir insanlık ayıbıdır.

Lütfen kendi başınıza gelenleri de, izlediğiniz öfkeli manzaraları da hatırlayınız. **“Hay ben senin!”** ile başlayan mücadeleyi, göremediğiniz delikleri, yan mı, dik mi açılı mı olup olmadığını anlayamadığımız, hele göz hizasında olmadığında, ya da yerdeki uzatma kablosunun, işinizi zorlaştırmak için kara plastikten yapılıp iyice karan-

lıklaşan deliklerine saydırdığınız güzelleme-leri hatırlayınız. Buna da medeniyet deyiniz hâlâ cesaretiniz varsa!

Nasıl mı olur? 2009’da yazdığım **“Acep Ne İştir”** başlıklı makalemde, bilgisayar sektörünün olmazsa olmazı hafıza birimlerinin, bilgisayara takılırken yaşanan **“ters mi düz mü”** mücadelesi- ni, bu yüzden bozulan bilgisayarları ve o küçük bellekleri, 30 küsur yıllık bilgisayar

kullanıcısı olarak anlatmış, bu çözümsüzlüğün nasıl bir rezalet olduğunu sormuştum ilgililere. Hiç ses çıkmamıştı...

Meğerse ne kolaymış çözüm. İşte artık bir tarafı tamamen kör, aktif tarafı da tamamen çıplak bırakılıp, hemen anlaşılır hale getirilmiş bellekler var. Vay canına ne kadar kolaymış! Yani insaf!

Mühendislik tarihine geçecek zor-

luklar yaratıp, yıllarca insanlara eziyet çekirmek, sonra da bu kadar basitçe ve kolaylıkla sorunu çözebilme ne iştir?

Ha, ben de bunu demiştim hanımlar beyler dört yıl önce. Ünlü endüstriyel tasarımcılar bile kulak arkası etmişti teklifimi. İlk benim aklıma geldiğini sanıp gurur mu yaptılar nedir bizim aslan parçaları?

Loş asansör kabinlerinin rakamı okunmayan kat düğmelerini de anlatmıştım o yazımda. Hatta en ünlü asansör markalarının bile kulağımı çekmiştim. Hâlâ tık yok maşallah. Hâlâ kaçınıcı kata çıkacağını, ancak düğmeye basıp da ışığı yanınca görebiliyor insanlar. Önceden ışıklı bir düğme hâlâ akla gelemiyor. Yüzde doksan dokuzu böyle. İnsanlar, yanlış katlara inip çıkıp vakit kaybediyor ve elbette böyle buton yapan

“Bilgisayar sektörünün olmazsa olmazı hafıza birimlerinin, bilgisayara takılırken yaşanan “ters mi düz mü” mücadelesini, bu yüzden bozulan bilgisayarları ve o küçük bellekleri nasıl unutabiliriz?”

tasarımcılara ve firmalara dualar gönderiyor hâlâ! **“Hâlâ!”** demekten usandım!

Yine o asansör kabinlerinin havalandırmasını bir türlü beceremeyenlere ne demeli? Artık kabine iyice sinmiş olan kokulara bizi mecbur edenlere! Koymuş tepeye bir fan. Havayı attığı yer asansör kuyusu. Ama zavallı fan, hele yukarı doğru giderken hiç beceremiyor havayı tahliye etmeyi.

A be kardeşim madem tek çaren asansör kuyusudur, alsana kabin tabanından ya da tabana yakın bir yerden havayı içeriye. Kendiliğinden oluşsun vantilyasyon. İnerken alttan yukarıya, çıkarken yukarıdan aşağıya hava akımı oluşsun içerde kendiliğinden. Debelenmesin o zavallı tepe fanı! Hatta çift taraflı çalışana koy bir zahmet. Anlasın nereye doğru gidiyor asansör, ona göre üflesin havayı. Al sana çözüm! Yok hayır! Vatandaş azapta gerek...

Haa bir de o asansör kuyusunun tepeden ya da çok uzunsa yanlardan bir yerlerden temiz hava ile buluşmasını da ihmal etme artık!

Ve hâlâ, klavyelerin solunda enter tuşu yok. Hâlâ sağ elindeki fareyi bırakmadan basılamıyor o tuşa, eğer üzerinde marifetli bir ilave tuş yoksa. Solak mısın salak mı onu bile düşünen yok ayrıca!

Yıllar önce mimarlık bölümünde **“temel tasarım”** hocalığı yapan sevgili eşimin, on üç yıl önce yazdığı **“Kullanma Özürlü Tasarım”** başlıklı makalesinde, o tasarımları yapanlara, o bizzat biçimlendirdikleri cihazları bir ay kadar kullanma tavsiyesinde bulunmuştu. Yani Hanya'yı Konya'yı anlayabilmeleri için. **“Meğerse ben ne halt etmişim!”** diyebilmeleri için.

Geçenlerde ünlü bir beyaz eşya firmasına şöyle yalvardım: **“Allah aşkına birkaç tane ‘aklı başında’ denek aile bulun ve yeni ürünlerinizi onların onayını almadan piyasaya sürmeyin!”** Yine diğer kulaktan derhal çıktı sanırım bu tavsiyem.

Bu Kez Sorun Daha Büyük

İşte bu yazımda, yine benzer bir konuya dikkat çekiyorum. Başlıktaki “fiş piriz” meselesine. Yine çözülecektir pek yakında bu sorun da eminim. “Bir iki asır eziyet çekildi” ama bence kurtuluş yakındır! Yani umarım.

Aklıma pratik çözümler gelmiyor değil. Doğru bir sistemin yaygınlaştırılması, uluslararası norm haline getirilmesi çok mu zor? Bir ucundan başlarsın, her ülkenin bir geçiş dönemi olur kendine göre. Ve fişin o deliklere kolayca ulaşabilmesi sağlanır.

Bu sorun bilgisayar sorununa benzemez. Milyar kere milyar tasarruf sağlar, dualara vesile olur. Yatırımını ve geçiş dönemi zahmetini bin kere karşılar. Hayat kolaylaşır arkadaş hayat!

“Şeytan azapta gerek” der gibi, ölçüsü bile her zaman birbirine denk gelmeyen prizler ve fişlerle insanların uğraştırmak mıdır tasarımcılık, elbette aynı zamanda mühendislik? Biri yanıt vermeli. Elbette o birisi ve yanıtı varsa!

Bu da; Hayat Memat Meselesi Olanı

Evet, bir konu daha var. Üstelik ölümcül sonuçlar doğuran bir başka insanlık ayıbı, kolunu hayli zorlasan da, hatta belli bir yaştan sonra ağrısına katlansan da bir bedensel burğu hareketinden sonra hâlâ yakalanamayan emniyet kemerinin ucu ve bir defada ele gelip kolayca takılamayan karşılığı.

Şişmansan yandın, kolun zaten ağrıyorsa yandın, kucağında çantan varsa, kalın bir palton varsa, vazgeç gitsin. Ve tabii bu eziyet yüzünden yani takılması ihmal edilen kemerler yüzünden yaşanan ölümler.

Ölüm dediğin nedir? Vız gelir benim mühendisliğime ve endüstriyel tasarımcılarıma böyle şeyler!

Galiba yakında bu konu için de kolları sıvayacağız, ilaveten fişine prizi-

ne de bulaşacağız. Anlaşılan, iş başa düşecek. Yani mecburiyetten. Çünkü bıktım şikâyetten. Aklıma bir sürü pratik çözüm gelmiyor değil. Bu yaştaki mimar halimle utandıracığım galiba otomotiv sektörünün tasarımcı tosunlarını.

Bence daha fazla utanmamak için ellerini çabuk tutsunlar. Bu konu en acil ve en önemli olanı... Meşhur markalara da açık duyuru. Kim önce keşfederse bu kolaylığı, o yıl

“Ölümcül sonuçlar doğuran bir başka insanlık ayıbı da kolunu hayli zorlasan da, bir bedensel burğu hareketinden sonra hâlâ yakalanamayan emniyet kemerinin ucu ve bir defada ele gelip kolayca takılamayan karşılığı”

satışları patlar ona göre. Hani sadece paradan anlayanlara teşvik niyetine bu sözüm!

Ezcümle...

Enerji tasarrufu, sürdürülebilir yaşam deyip duruyoruz. Şu anlatıklarım yüzünden uzayan çözüm süreçlerinin, yitirilen malzeme ve zamanın, ucu ölüme kadar giden hasarların yaşattığı kayıpların “enerji değeri ve ekolojik hasarı” hesaplanabilse, çıkan bedeller herkesi ürkütecektir.

Ve işte o zaman; yeni makineler peşinde koşmaktan önce; günde “milyon kere, milyar kere” mağdur olduğumuz, hayatı zorlaştıran tasarımlardan başlamak daha akıllıca gelecektir insanlara.

Yine benden söylemesi! ○

Gökhan Akdemir:

“Artık Emisyonlarınızı Daha Kolay İzleyebileceksiniz”

Kendini yeni bir iş platformu olarak tanımlayan Qualist’in Satış Müdürü Gökhan Akdemir, GreenChimney ürünlerini, Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri (SEÖS) Tebliği uyarınca, sanayi tesislerinin faaliyetleri sırasında ortaya çıkan emisyon değerlerini toplayan, arşivleyen ve raporlayan, yazılım ve donanımıyla entegre bir sistem olarak tanımlıyor.

Qualist, yeni kurulmuş bir şirket ve iş platformu ile misyonunu şöyle tanımlıyor: “Endüstri ve teknoloji füzyonu iş uygulamaları geliştirmek”. Öncelikle bunu biraz açar mısınız? Ne yapar Qualist?

Etkin iş uygulamaları sadece yazılım bilgisi ile ortaya çıkmıyor. Bu düşünceden yola çıkarak, biz, endüstri ve teknoloji füzyonu uygulamalar geliştiriyoruz. Müşterilerimiz neye ihtiyacı olduğunu çok iyi biliyor, fakat yazılım dünyasını bilmiyor. İşte burada Qualist olarak biz devreye giriyoruz ve çözülmesi gereken konuları birinci ağızdan alarak etkin çözümü sunuyoruz.

Aslında Qualist girişimi içinde EKOIQ olarak bizim asıl dikkatimizi çeken, GreenChimney ürünüdür. Bize biraz GreenChimney’in faaliyet alanını anlatır mısınız?

İlgili standartları çok iyi çalışarak ve çok detaylı çalışmalarımız sonucunda ortaya çıkartmış olduğumuz GreenChimney ürünüdür, Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri (SEÖS) Tebliği uyarınca, sanayi tesislerinin faaliyetleri sırasında ortaya çıkan emisyon değerlerini toplayan, arşivleyen ve raporlayan, yazılım ve donanımıyla entegre bir sistemdir. Sistemin Ar-Ge çalışmaları tamamen kendi bünyemizde tamamlanmış olup, özellikle satış sonrası teknik

destek konusunda uzman kadromuzla iddialı bir şekilde güvenmekteyiz.

SEÖS Tebliği nedir ve GreenChimney çözümü bu anlamda nasıl bir gerekliliktir?

SEÖS Tebliği, bacalarda konumlandırılmış olan sürekli emisyon ölçme ve izleme cihazları ile ilgili esasları düzenlemektedir. Yasal Yükümlülüklerin en doğru ve eksiksiz şekilde yerine getirilmesini sağlayan GreenChimney, SEÖS Tebliği kapsamındaki tesis ve bakanlık ihtiyaçlarını karşılayan bir sistem olmakla beraber, satış modeli, satış sonrası destek üstünlüğü ve kullanıcı dostu arayüzleri ile öne çıkan bir sistemdir.

GreenChimney'den kimler, nasıl yararlanabilir? Büyük ölçekli firmalar mı öncelikli, yoksa KOBİ'ler de hedef alanınızda mı?

GreenChimney'den SEÖS Tebliği'ne tabi firmalar yararlanabilir. KOBİ'ler SEÖS kapsamına dahil olmadığı için en azından bu aşamada GreenChimney hedef alanında bulunmamaktadır. SEÖS Tebliği'ne tabi firmaların faaliyet gösterdiği Çimento, Demir/Çelik, Kâğıt ve Enerji gibi sektörleri örnek olarak sayabiliriz.

Bu konuda çalışan başka yazılım ürünleri de var. GreenChimney'in bunlar arasında belirgin farkı nedir?

GreenChimney, tesisleri yakın za-

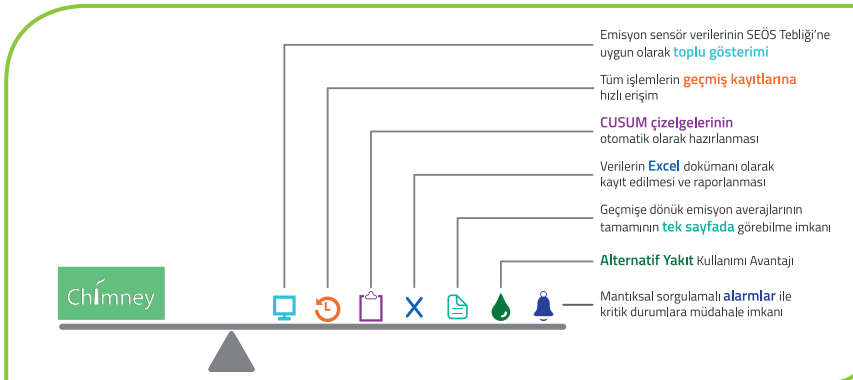
“GreenChimney’i satılacak bir ürün olarak değil de, sunulacak bir hizmet olarak planladık. Bu satış modelimiz müşterilerimiz tarafından ilgiyle karşılanıyor”

manda yayınlanacak olan Bacağazı Emisyon Değerleri Çevrimiçi İzleme ve Raporlama Genelgesi'ne birebir uygun olarak hazırlamakla birlikte, benzer yazılımlar ile kıyaslandığında oldukça ilgi çekici üç ana farkla öne çıkmaktadır. Birincisi GreenChimney’i satılacak bir ürün olarak değil de, sunulacak bir hizmet olarak planladık. Bu satış modelimiz müşterilerimiz tarafından ilgiyle karşılanmaktadır. Bir diğer vurgulanması gereken farkımız, Qualist olarak, Bakanlık ve sanayi tesisleri arasında bir köprü görevi görerek ihtiyaçları belirlemekteyiz. Bu ilişki neticesinde örneğin, çok önemli bir konu olan tesis faaliyetleri belirleme kısıtlarının yönetimini çok kolay bir arayüz ile sunuyoruz. Üçüncü olarak, firmaların her

zaman sıkıntı çektiği tek muhattap konusundaki artımız. Ar-Ge çalışmalarını tamamen kendi kadromuz tarafından geliştirilmiş GreenChimney sistemimiz için müşterilerimiz yazılım geliştirme, satış ve satış sonrası destek konularında tek bir firma ile irtibatla olmaktadır. Son olarak, müşterilerimizin kendi performanslarını kıyaslayabildikleri bir platform üzerinde de çalışıyoruz. Bu konuda şimdilik gizli olarak kalsın, bir başka söyleşide size detaylı bilgi verebilirim.

Son olarak, 2014 yılı planlarınızı biraz anlatır mısınız? Hedefleriniz neler?

2014 yılında GreenChimney sisteminizin referansları arasına çok değerli yenilerinin de katılacağını bekliyoruz. GreenChimney dışında, Qualist İş Platformu üzerinde firmaların tüm departmanlarının ihtiyaçlarını karşılayabileceği özel uygulamalarımızın arasına yenilerini de ekleyeceğiz. Tabii ki planlarımız bunlarla da bitmiyor; çevre konusunda oldukça duyarlı bir şirket olarak, emisyon başlığı altında çok enteresan başka projelerimiz de çok yakında ortaya çıkacak. www.qualist.com adresinden bizimle ilgili daha ayrıntılı bilgiye ulaşılabilir. ○

Dünyanın En Önemli “Yakıt”ı: Enerji Verimliliği

“Enerji Verimliliği Pazar Raporu 2013”e göre, 2011 yılında enerji verimliliği faaliyetleri yaklaşık 300 milyar dolarlık bir yatırım fonu çekti. Bu rakam neredeyse tüm dünyadaki toplam fosil yakıt veya yenilenebilir enerji üretim yatırımına eşdeğer.

✍ **Gökçe VAHAPOĞLU**, vahapoglu@fas.harvard.edu

Uluslararası Enerji Ajansı'nın Ekim 2013'te yayınladığı “Enerji Verimliliği Pazar Raporu 2013”e göre, dünyanın en önemli “yakıt”ı “Enerji Verimliliği”. Rapor, enerji verimliliğine yapılan yatırımlardan sağlanan yüklü tasarrufun, çoğu enerji üretim şeklinden çok daha fazla enerji kazandırdığını ortaya koyuyor. Rapora göre, bu “yakıt” dünyanın fosil yakıt kullanımını ve karbon salımını azaltmadaki çabaları için çok önemli ve bu önem giderek artacak.

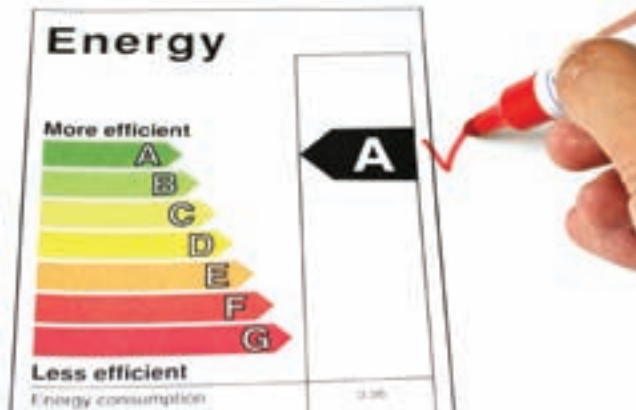
Son zamanlarda enerji verimliliğine yapılan yatırım miktarının küresel enerji ihtiyacına en az yenilenebilir enerji veya fosil yakıt üretimi kadar katkıda bulunduğu belirtiliyor. Bu nedenle, “enerji verimliliği” için “gizli yakıt” da deniliyor. Enerji verimliliğinin bazı savunucuları daha da ileri gidip buna “ilk yakıt” da diyor.

Rapordaki veriye göre, 2011 yılında enerji verimliliği faaliyetleri yaklaşık 300 milyar dolarlık yatırım fonu çekti. Bu rakam neredeyse tüm dünyadaki toplam fosil yakıt veya yenilenebilir enerji üretim yatırımına eşdeğer.

Uluslararası Enerji Ajansı, üyesi olan 11 ülkedeki 2005 ile 2010 yılları arasında gerçekleşen enerji verimliliği uygulamalarını hesapladı ve bu uygulamaların yaklaşık 420 milyar dolarlık petrole eşdeğer enerji tasarrufu sağladığını ortaya çıkardı. Aynı ülkelerde, son üç yılda hiçbir enerji verimliliği uygulaması yapılmıyorsa, tüketiciler şimdiki üçte ikisi kadar daha fazla enerji tüketip, bunun bedelini ödeyeceklerdi. Sadece 2010 yılında, bu 11 ülkedeki uygulamalar, 1.5 milyar ton petrol yakıtının kullanılmasını engelledi.

Detaylı bilgi: www.iea.org

(Kaynak: <http://www.iea.org/Textbase/npsum/EEMR2013SUM.pdf>)

İngiltere’de Karbon-Nötr Bir Hayat Mümkün

Önde gelen çevre kurumlarından Alternatif Teknoloji Merkezi (Centre for Alternative Technology - CAT) Sıfır Karbon İngiltere çalışmasında güncel bir senaryo olarak “Geleceği Yeniden Düşünmek” (Rethinking the Future) raporunu Temmuz 2013’te yayınladı. Rapor günümüz teknolojilerini kullanarak Birleşik Krallık için hızlı bir şekilde sıfır karbona geçişin mümkün olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. Sıfır Karbon İngiltere modeli, çeşitli rüzgâr ve güneş enerjisi sistemlerini ve gerektiğinde karbon-nötr olan sentetik gazları destek olarak kullanarak, seragazi salımını sıfırlamak için ülkenin yemek ve ulaşım alışkanlıklarının değişmesi gerektiğini öngörüyor. Model, enerji talebindeki yüzde 60’lık bir düşüşün gerçekleştiğini ve kalan talebin yarısından fazlasının rüzgâr enerjisi ile; geri kalanının ise biyo-atıklardan elde edilen sıvı yakıtların da içinde olduğu çeşitli yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilebileceğini ortaya çıkarıyor. Raporda ayrıca, dengeli ve daha az miktarda beslenmenin -yani **daha az et ve süt ürünü, doymuş yağlı, şekerli ve tuzlu ürünleri tüketmenin-** ve gıda atıklarını azaltmanın daha az tarımsal alana ihtiyaç duyulmasını sağlayacağını, bunun neticesinde de tarım faaliyetlerinden kaynaklanan seragazi salımında yüzde 75’lik bir düşüşün mümkün olduğu belirtiliyor.

Detaylı bilgi: <http://www.cat.org.uk/>
Kaynak: <http://zerocarbonbritain.org/images/pdfs/ZCBrtflo-res.pdf>

Büyük Şirketler Fırtınanın Farkında, Fakat Dinmesini Bekliyorlar

İklim ve Enerji Çözümleri Merkezi (Center for Climate and Energy Solutions - C2ES) tarafından Temmuz 2013'te yayınlanan "Fırtınanın Dinmesini Beklemek: İklim Değişikliğine Karşı İş Esnekliği Geliştirmek" (Weathering the Storm: Building Business Resilience to Climate Change) adlı rapor küresel şirketlerin iklim değişikliğine karşı esneklik planlamalarını yakından inceliyor. Rapor **S&P 100** endeksindeki şirketlerin esneklik uygulamaları ile **American Water, Bayer, The Hartford Group, National Grid, Rio Tinto ve Weyerhaeuser** şirketlerinin detaylı vaka analizlerini içeriyor.

Son zamanlarda görülen aşırı kuraklık, sıcaklık dalgaları, seller ve yıkıcı fırtınalar gibi doğal felaketler birçok şirket için iklim değişikliğine bağlı kısa vadeli risklerin önemini hatırlattı.

Rapora göre, S&P 100 endeksindeki 100 şirketin 90'ı, aşırı iklim değişikliğinin şu anda ve gelecekte işlerinde risk oluşturacağını düşünüyor. Fakat bu konuya sadece 36 şirket finansal raporlamasında, 35 şirket ise sürdürülebilirlik raporlamasında yer veriyor. İklim değişikliğini risk olarak görmeyen 10 şirketten beşi, bu sonuca analiz yaparak ulaştığını

belirtiyor. Kalan beşi ise bu konuda sessiz kalmayı tercih ediyor. Riskin farkında olan şirketler de, riskin ne olduğunu ve işleri üzerindeki etkisinin yoğunluğunu ise çok geniş bir yelpazede tanımlıyor. Bazı şirketler riski çok uzak ve etkisi az olarak tanımlarken, bazıları iş yapışlarını doğrudan etkileyeceğini belirtiyor. Raporda şirketler tarafından

öne çıkarılan en önemli iki risk alanı üretim kapasitesi ve operasyonel maliyetler üzerindeki etkileri olarak görülüyor.

Detaylı bilgi: <http://www.c2es.org/>

Kaynak: <http://www.c2es.org/docUploads/business-resilience-report-07-2013-final.pdf>

Yenilenebilir Enerji Yatırımlarında Küresel Eğilimler

Haziran 2013'te Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme - UNEP) ve Frankfurt School işbirliğiyle hazırlanan "Yenilenebilir Enerji Yatırımlarında Küresel Eğilimler 2013" raporunda, 2012 yılında küresel çapta yenilenebilir enerji yatırımlarının 244 milyar USD seviyesinde olduğu ve yatırımların gelişmekte olan ülkelere kaydığı bilgileri öne çıkıyor.

2006 yılından beri yatırımların ilk defa 2012'de bir önceki yıla göre yüzde 12 azalma yaşadığı belirtilen raporda, bu eğilim, büyük ölçüde güneş enerjisi fiyatlarının düşüşü ve ABD - Avrupa pazarlarının zayıflaması ile açıklanıyor. Raporda, gelişmekte olan ülkelerde yükseliş eğiliminin devam etmesi sonucu, gelişmiş ülkelerdeki yatırımlarla

aradaki farkın yüzde 18'e kadar düştüğü belirtiliyor. 2007 yılında, gelişmiş ülkelerdeki yenilenebilir enerji yatırımları, gelişmekte olan ülkelerin neredeyse 2,5 katı idi.

2012 yılındaki yatırımların azalmasının başlıca sebebi olarak, gelişmiş ülkelerdeki yenilenebilir enerji politikalarındaki dengesizlik ön plana çıkıyor.

Ülkeler kırılımına bakıldığında, **Çin'in yüzde 22 artan güneş enerjisi yatırımları** sayesinde en baskın ülke olduğu görülüyor. Çin'in yanı sıra, Güney Afrika, Fas, Meksika, Şili ve Kenya gibi gelişmekte olan ülkelere de yatırımların arttığı gözleniyor.

Detaylı bilgi: <http://fs-unep-centre.org/>

Kaynak: <http://fs-unep-centre.org/sites/default/files/attachments/gtr2013keyfindings.pdf>

Gereksiz ve Dayatılan Mega Projeler

İstanbul'da 26-27 Ekim'de düzenlenen Çılgın Projeler Konferansı gösterdi ki, çılgın projeler sadece Türkiye'nin ve bugünün sorunu değil. Yeşil Düşünce Derneği tarafından Yunan Yeşil Enstitüsü ile birlikte gerçekleştirilen Konferans'ın katılımcıları arasında Avrupa'dan; Gereksiz Dayatılan Mega Projeler Ağı (Unnecessary Imposed Mega Projects Network), Susa Vadisinde Hızlı Tren Projesi Karşıtı Hareket (No TAV), Romanya Rosia Montana'da Altın Aranması Karşıtı Hareket ve Bulgaristan'da Belene Nükleer Santrali'na Karşı Mücadele ile ilgili Bankwatch temsilcileri de bulunuyordu.

 *Gülru HOTİNLİ, Yeşil Adımlar Çevre Eğitim Derneği,
ghotinli@yahoo.com*

Bu yazıyı okuyorsanız, siz de son yıllarda giderek artan sayıda; HES'ler, nükleer santraller, otoyollar, 3. köprü, Kanal İstanbul, kentsel dönüşüm adına akla zarar projelerle ilgili haberlerle karşılaştığımızda hemen kabul etmek yerine, durup bu projeleri sorguluyor olmalıyız.

Sorgulayan bir bireyseniz, muhtemelen sorularımız şunlar:

-NEREDEN ÇIKTI BU PROJE?

Gerçekten böyle bir ihtiyaç var mıydı? Hangi sorunu ne ölçüde çözecek ya da hangi ihtiyacı nasıl karşılayacak? Cevap çok açık belirecektir: Gereksiz!

-PROJEYE KİM KARAR VERDİ?

Bu proje hazırlanırken bir vatandaş olarak haberdar mıydınız? Size soruldu mu? Kamu kaynaklarının bu tür bir projeye aktarılmasını uygun buluyor musunuz? Cevap yine çok açık belirecektir: Hayır... Dayatılıyor!

-YA PROJENİN ETKİLERİ?

Düşündükçe, daha birçok soru soracaksınız ve araştırıp bulduğunuz cevaplar sizi dehşete düşürecektir. Örneğin;

- Bu projeler gerçekte kimin işine yarayacak?
- Kamu kaynakları ne ölçüde kullanılacak?
- Toplumun hangi kesimine fayda getirecek?
- Kazanan kim olacak? Şirketler mi?
- Proje yeni sorunlara, yeni ihtiyaçlara yol açacak mı? Bunlar neler olabilir?
- Peki, projenin uygulanmasının doğaya etkisi ne olacak, yıkıcı ve tahrip edici mi?
- Sosyal yaşamı, sosyal adaleti nasıl etkileyecek?
- Ekonomik sonucu ne olacak, mega proje gelecek nesilleri mi borçlandırıyor?

Sivil Ağlarla Ördük Küresel Dünyayı Dört Baştan!

Küresel Eylem Platformu, Balkan İnsan Hakları Ağı, Arap Sivil Toplum Örgütleri Ağı, İklim Ağı, Nehirlerin Kardeşliği Ağı, Uluslararası İdam Cezasının Kaldırılmasına Yönelik Ağı, Afrika ve Ortadoğu Basın Özgürlüğü Ağı, Avrupa İrkçılık Karşıtı Ağı, Avrupa-Akdeniz Çevre Eğitimcileri Ağı, İnsan Hakları Ortak Platformu, İşkence Karşıtı Dünya Koalisyonu, Hafif Silahlara İlişkin Uluslararası Eylem Ağı, Nükleer Karşıtı Hareket Ağları, Kadın Kooperatifleri

Ağları, Yavaş Kent Hareketi, Yavaş Yemek Ağı, İnsan Hakları Ortak Platformu, Barış için Eylem Platformu, Avrupa Gençlik STK Ağları, HABİTAT, Engelliliğe İlişkin Farkındalık Eylemi Ağı, Toplumsal Cinsiyet STK Ağları, Kadın Ticaretine ve Kaçakçılığına Karşı Koalisyon, Vatandaş Katılımına Yönelik Dünya Birliği, Avrupa Kentleri İttifakı, Akdeniz Model Orman Ağı, Uluslararası Karadeniz Sivil Toplum Ağı vb... http://stk.bilgi.edu.tr/cd/09/doc/sivil_aglar.pdf

- Demokrasi bu süreçlerin neresinde? gibi...

Çılgın Projeler Konferansı İstanbul'daydı

Yeşil Düşünce Derneği, kuruluşundan bu yana doğa ve toplumla barışık alternatif politikaların tartışıldığı konferanslar düzenliyor. Dernek, Ekim ayında, Yunan Yeşil Enstitüsü ile birlikte, zamanlama ve gündem açısından çok isabetli bir konferans daha düzenledi.

Konferansa Türkiye'den konuyla ilgili uzmanlar, aktivistler, hukukçular, gazeteciler katılırken Avrupa'dan Gereksiz Dayatılan

Mega Projeler Ağı (**Unnecessary Imposed Mega Projects Network**), Susa Vadisinde Hızlı Tren Projesi Karşıtı Hareket (No TAV), Romanya Rosia Montana'da Altın Aranması Karşıtı Hareket, Yunanistan Yeşil Enstitü ve Bulgaristan'da Belene Nükleer Santrali'na karşı mücadele ile ilgili **Bankwatch** temsilcileri katıldılar.

Konferans boyunca katılımcılar; gereksiz dayatılan mega projelerin hemen her yönüyle tahripkâr sürdürülemez sonuçlarını, nesiller boyu sürecek bedellerini tartıştılar. Bu tür dayatılan projelerle sivil mücadele deneyimlerini paylaştılar.

Gereksiz Dayatılan Mega Projeler deyince, kamu kaynaklarının boşa harcanması, demokratik şekillerde kararlaştırılmaması, yani dayatılması ve sürdürülebilir olmaması akla geliyor.

GDMP'lerin Ortak Özellikleri

GDMP denince ilk akla gelen bölgelerden biri Balkanlar. Romanya komünizmin ilk yıllarında hızlı gelişme sağlamış ancak **Çavuşesku**'nun giderek şişen egosu Bükreş'e deniz getirmek üzere kamu kaynaklarının yok yere heba edilmesine sebep olmuştur. Eski Yugoslavya Lideri **Tito**'nun **Konyits**'te bir dağ içine oyulmuş 6500 m²'lik nükleer sığınacağının inşaatı 25 yıl sürmüştü. Şimdilerde sanat sergileri için kullanılmaya başlandı. Diktatörlerin egolarının yıkıcılığıyla yakından bağlantılı bu örnekleri çoğaltmak mümkün.

Bugün ise uluslararası düzeyde mega projelere baktığımızda arka planın karmaşıklığı bir felaket olarak tanımlanabilir. Küresel ekonominin geldiği noktayla, sürdürülemez ve tahripkâr bir ekonomik büyüme hırsıyla yakından bağlantılı olduğu aşikâr.

Bu projelerin hemen hepsi:

-Gereksiz ve kamu kaynaklarının boşa harcanmasına sebep oluyor:

Konferans katılımcıları İtalya'da Susa Vadisi'nde (tren yolu ve iki otoyol mevcut olmasına rağmen) hızlı yük treni projesini, Güney Fransa'da, İngiltere'de, Almanya'da yine gereksiz olduğu aşikâr hızlı tren projelerini, Kuzey Fransa'da havaalanı, Romanya'da EuroGold Şirketinin Rosia Montana'da altın aramasını, Bulgaristan'da nükleer santral ihalelerini anlattılar. İstanbul'daki son projelere gelince; geliş-

miş ülkelerin büyük kentlerinde kişi başına 10 m² yeşil alan düşerken, bizde 1,7 m² düşüyor. Böyle bir durumda yeşil alanları yok etmek gereksizden de öte, kötü, hatta vahim denebilir.

-Dayatılıyor:

Gereksiz bir proje toplumun tüm kesimlerinin katılacağı demokratik, şeffaf bir süreçte hazırlanabilir mi?

Halkın talebi nedir diye sorulduğunda, altın aransın, toplu taşıma yatırımları yerine otoyol, köprü yapılınsın, milyonlarca avro lüzumsuz bir projeye harcansın kararının çıkmayacağı açık. Dayatma nasıl yapılıyor? Proje genelde toplumdaki saklanarak hazırlanıyor. Ortaya çıkarıldığında ise bir yandan karşı çıkan kesimleri sindirmeye yönelik biber gazları ve plastik mermilerle saldırılırken diğer

yandan mega projenin iş, istihdam ve gelir artışı sağlayacağı şeklinde boş vaatler sunuluyor.

-Post-Normal Teknolojiler içeriyor:

90'lı yılların başında geliştirilen "Post-Normal Science" (post-normal bilim) kavramı metodolojik açıdan belirsiz, doğruluğu kanıtlanmamış, risk unsuru yüksek, bilgi açısından yetersiz bilimsel çalışmalar için kullanılmıştı. Bugünün mega projeleri de aynı özellikleri taşıyor. İnşaatları ve uygulanma tekniklerinin sonuçları belirsiz. 3. Köprü ve 3. Havaalanı projeleri bu açıdan en iyi örnekler. Kuzey ormanlarının mahvoluşu, bölge ekolojisinin yollar, köprüler, havaalanı yapmaya uygunsuzluğu, çeşitli riskler, yıkıcı etkileri vb. Kanal İstanbul projesine gelince bir felaketle sonuçlanacağı -Karadeniz ve Akdeniz gibi birbirinden çok farklı (seviye, tuzluluk, canlılık vb.) iki deniz arasında bu tür bir aralığın 10 yıl içerisinde tamamen ekolojik yıkımı getireceği- bilimsel olarak ortaya konmuş, açığa çıkmıştır bile.

-Sürdürülebilir değil:

Her ne kadar bu önemli kavramın içi boşaltılmış olsa da, sürdürülebilirlik kriterleri açısından mega projelerin ortak özelliği sınıfta kalmaları. Bunu anlamak için; 1. Projenin

doğaya yapacağı tahribat ve yıkıcılığı, insanların ve tüm canlıların sağlığına ve yaşamına etkileri, 2. Toplumsal yaşama, sosyal adalete, sosyo-kültürel hayata etkileri ve 3. Ekonomik açıdan etkileri incelenmelidir. Mega projeler çok yüksek maliyetleri olduğu için karmaşık finansman sistemleri ve büyük mali riskler içermektedir. Gelecek nesilleri bile borçlandıran, çoğunlukla şirketler dışında gelir artışı sağlamayan, ekonomik bağımlılığı artıran projelerdir.

-Hukuksuzluk, usulsüzlük içeriyor:

Dünyanın neresinde olursa olsun bu tür projelerde hukuk ihlalleri, usulsüzlükler son derece yaygın. Çok yönlü ve karmaşık iş süreçleri nedeniyle planlama hatalarından teknik çözümlere, finansmanından hukuksal yapısına denetimi son derece zor ve önceden tahmin edilemez unsurların çokluğu da birçok usulsüzlüğe yol açıyor.

GDMP'e Karşı Mücadele

Yerel, kurumsal ve uluslararası hukuk düzeyinde mücadele etmek önemli. Bu üç düzeyde; vatandaş olarak, aynı zamanda bir sivil toplum örgütü olarak ve hatta ilgili sivil ağlarla ilişkide olarak mücadele etmek gerekiyor. Bu tür GDMP'lere karşı olduğumuzu yerel düzeyde

Gereksiz Dayatılan Mega Projeler Ağı

Bu yıl 25-29 Temmuz tarihlerinde Almanya Stuttgart'ta 3. Avrupa GDMP'ye karşı Forum düzenlendi. 4. Forum, 2014'te Rosia Montana, Romanya'da gerçekleştirilecek. Katılımcılar forumlarda deneyimlerini paylaşarak, mücadele yöntemleri konusunda tartışıyor, işbirlikleri gerçekleştiriyor. Yeşil Düşünce Derneği'nin düzenlediği bu önemli konferansa katılan **Paulo Priore**, 2005 yılında İtalya'da başlatılan GDMP ağı koordinatörü. Son yıllarda taban hareketleriyle ortaya çıkan bu mücadelelerin gittikçe yaygınlaştığını ve sivil ağların ve forumların aynı şekilde düşünenlerin bir araya gelmesi ve güçbirliği oluşturması için önemli olduğunu belirtiyor.

göstermek (Bkz. HES, Nükleer Santral mücadeleleri), sokağa çıkarak sesimizi duyurma ve imza kampanyaları oluşturmanın yanında örgütlü olarak da mücadele vermeliyiz. Kurumsal düzeyde de, gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası hukuki mücadeleyi başlatmak önemli. Ayrıca uluslararası sözleşmelerle ilişkilendirerek hukuki mücadeleyi desteklemek ve küresel düzeyde aynı türdeki projelere karşı olanlarla, mağdurlarla işbirliği ve iletişim gerekiyor.

GDMP'lerin durdurulması önlenmesi için umut her zaman var. Çünkü yıllar süren GDMP'lere karşı azimli mücadeleler sayesinde hükümetlerin bu vahim projelerle ilgili geri adım attığı ortada. ○

Üzerimizdeki Kara Bulutlar

Orta ve Doğu Avrupa bölgesinde faaliyet gösteren finansal kurumların çalışmalarını, finanse ettikleri projelerin çevresel ve sosyal etkilerini izleyen uluslararası bir ağ olan CEE Bankwatch Network ve Greenpeace Akdeniz'in "Üzerimizdeki Kara Bulutlar" (Black Clouds Looming) raporu, Türkiye'nin yeni rekorlara imza atmaya çalıştığı termik santral seferberliğinin olası etkilerini ele alıyor. Hem karbon salımlarımızın yeni rekorlar kırmaması, hem de enerji politikalarımız üzerine yeniden düşünmek için önem taşıyan raporun en büyük mesajı da aslında finans kuruluşlarına. Oldukça saygın bir uluslararası STK olan CEE Bankwatch Network sizi izliyor, farkında mısınız?

 CEE Bankwatch Network ve Greenpeace Akdeniz

Artan enerji talebi, petrol fiyatlarındaki artış ve ülkedeki zengin kömür kaynakları, 2009 yılından beri Türkiye'nin kömürlü enerji santrallerinin yapımına hız vermesine sebep oldu. Ülkenin enerji ihtiyacına yerli bir çözümmüş gibi sunulsa da, bu seçeneğin dışa bağımlılığı azaltmaya-çağına dair ciddi veriler var. Ayrıca, kömür yatırımlarındaki bu hızlı artış çevresel, sosyal ve ekonomik pek çok olumsuz etki yaratabilecek nitelikte. Yazık ki Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçleri bu etkileri layıkıyla incelemek ve bu etkileri halkla paylaşarak yatırım kararını halka danışmak konusunda çok yetersiz; "**koruyucu çevre yönetim aracı**" olarak kullanılmıyor. Öte yandan, enerji dengesindeki zorluklara çözüm ararken Türkiye, güneş, jeotermal ve rüzgâr gibi yenilenebilir enerji kaynakları konusunda şanslı bir coğrafyada olmasına rağmen, bu seçeneklerini neredeyse hiç değerlendirmiyor.

Cee Bankwatch ve Greenpeace Akdeniz, Nisan 2013'te Batı Karadeniz'de yürüttükleri saha çalışmasında, bölgede halihazırda bulunan üç termik santralin bölge halkına ve doğaya verdiği zararları yerinde gözlemledi ve 70 km'lik bir mesafe içinde yapılması

planlanan 13 yeni termik santralin olası etkilerini araştırdı. Aşağıda bazı b6l6mlerini paylaştığımız rapor, bu araştırmanın çarpıcı sonuçlarını g6zler 6n6ne sererken, aynı zamanda T6rkiye'nin enerji politikaları ve uygulamalarının oluşturduğu çevresel, ekonomik ve sosyal tehditleri de tartışıyor.

T6rkiye'nin Enerji Dengesi

T6rkiye g6neş enerjisinden yararlanma kapasitesi bakımından Avrupa'da ikinci sırada gelmesine rağmen, 6lke-
deki fotovoltaiik enerji 6retimi veya yer-odaklı g6neş enerjisi santrallarının kurulu g6c6 neredeyse sıfır.

T6rkiye h6k6meti, ekonomik b6y6meye ve enerji g6venliğine erişmede k6m6r yakıtlı enerji santrallarına 6ncelik tanıyor. **D6nya Kaynakları Enstit6s6 (World Resources Institute)** verilerine g6re T6rkiye, toplam kurulu g6c6 37.000 MW olacak 50 adet yeni k6m6r santralını inşa etmeyi planlıyor. Bu durumda T6rkiye, OECD 6yesi 6lkeler arasında termik santral kurulumuna en b6y6k yatırıma yapan 6lke haline gelecek. D6nya apındaysa Çin, Hindistan ve Rusya'dan sonra gelecek d6rd6nc6l6đe y6kselmiş olacak. Lisans aşamasında olanlar ve başvuru s6recini tamamlayamayan santrallarda dahil edilecek olursa, T6rkiye'de şu anda 86 yeni termik santral planı olduğu g6r6l6yor.

Bug6n T6rkiye'nin enerji dengesinin %31'ini k6m6r, %32'sini doğalgaz, %27'sini petrol, %4'6n6 b6y6k çaplı hidroelektrik santrallar, %4'6n6yse Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın (ETKB) "diğerleri" başlığı altında belirttiği odun, biyok6t6le ve r6zđar oluşturuyor. 2030 yılı için elektrik 6retimi tahminleri de benzer bir tablo sergiliyor. K6m6rden elde edilen elektrik 2030 planlarında neredeyse 6 katına çıkarken, mutlak verilere g6re doğal gaz kullanımında da artış bekleniyor. T6rkiye'nin 2023 yılı enerji stratejisinde yenilenebilir enerji kaynaklarına %30'luk bir dilim

6zerimizdeki Kara Bulutlar adlı raporun tamamına şu adreslerden ulaşabilirsiniz: Raporun T6rke tam metni: <http://www.greenpeace.org/turkey/tr/press/reports/uzerimizdeki-kara-bulutlar/#.UnjCgYrE6oE.facebook>
Raporun İngilizce tam metni: <http://bankwatch.org/sites/default/files/BlackCloudsLooming-TurkeyCoal.pdf>

d6şerken, g6neş enerjisi, hidrolik enerji ve r6zđar enerjisinin payında yalnızca %4'l6k bir artış bekleniyor. T6rkiye'nin enerji planlarında g6neş enerjisine ve jeotermal enerjiye pek 6nem verilmediği g6r6l6yor. 2023 yılı enerji planlarında kurulu g6neş enerjisi g6c6n6n yalnızca 3000 MW'a çıkarılması 6ng6r6l6yor; bu rakam Almanya'nın halihazırda kurulu g6neş enerjisi g6c6n6n %10'una tekab6l ediyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarına ait tarife garantileri Almanya, Filipinler ve Yunanistan gibi 6lkelerdeki fiyatların gerisinde. Bu durumda h6k6metin kasten g6neş enerjisi gelişiminin 6n6n6 kestiğini d6ř6nmek m6mk6n. 6rneğin 2013 yılında **Enerji Piyasası D6zenleme Kurumu**, 2013 yılı için g6neş enerjisi yatırımlarına toplam 600 MW'lık yatırım lisansı verileceğini açıkladı. Yine de 6lkenin yenilenebilir enerji potansiyelini, sanayinin ve yatırımcı-

ların bu sekt6re olan ilgisini ve 2018 yılına kadar lisans gerektirmeyen 1,7 GW'lık daha k66k kurulumların gerçekleştirileceği gerçeğini g6z 6n6nde bulundurduğumuzda, T6rkiye'nin 2013 yılı yenilenebilir enerji hedefi pek i açıcı g6r6nm6yor.

T6rkiye'nin İklim 6zerindeki Etkisi

T6rkiye, seragazı salımlarını 1990-2011 yılları arasında %124'l6k bir artışla iki katının 6st6ne çıkarmış durumda ve salımların 2020 yılına kadar 6e katlanacağı 6ng6r6l6yor (GHG trends and projections in Turkey, EEA factsheet 2012). 6lkenin toplam seragazı salımının %29'u enerji 6retiminden kaynaklanıyor (*Ulusal Seragazı Emisyon Envanteri 1990-2011, T6İK, Nisan 2013*). H6k6metin k6m6r kullanımını artırma planı gerçekleştiği takdirde, 2023 yılına kadar yeni termik santrallardan kaynaklanan toplam yıllık salım 300 mtCO₂e değerine ulaşacak. Bu değer, enerji sekt6r6n6n sebep olduğu karbondioksit salımının toplamından %147 oranında daha fazla. Bu planların gerçekleşmesi, aynı zamanda T6rkiye'nin h6lihazırdaki yıllık salımının %71 oranında artış g6stereceği anlamına geliyor.

H6k6metin K6m6r Teşviki

H6k6met yeni k6m6rl6 termik santralları teşvik etmek için yatırım iştirak oranları, g6mr6k vergilerinden ve KDV'den muafiyet ve işveren sigorta primlerine katkı yoluyla bazı kurumlar vergilerinden indirim sağlayarak proje geliştiricilerine s6bvansiyon veriyor. Enerji elde etmek için yerli k6m6r kaynaklarını kullanan yatırımcılar, gerçek yatırım yeri 6nemsenmeksizin b6t6n teşvik rejimi içinde en k6rlı ikincisi olan 5'inci b6lgesine verilen destek araçlarından yararlanma hakkına sahip. Dahası h6k6met, yerli linyit 6retim alanlarına yakın devlete ait arazilerin tahsis edilmesine de yardım ediyor.

Bunlarla karşılaştırıldığında yenilenebilir enerji için tarife garantisinin sönük kalmakta. Teşvik sisteminin iki ana eksikliği, tarife garantisinin AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında çok daha düşük olması ve sektörün, Türkiye'nin tarife garantisinde planlandığı şekliyle 10 yıl yerine, 15-20 yıl garanti gereksinimi olması.

Batı Karadeniz'deki Tehdit

Çatalağzı, Zonguldak ilinde bulunan ve uzun zamandır işletilen bir kömür madeni alanı. 1948 yılından beri her biri 150 MW gücünde iki üniteyle devlet tarafından işletilen Çatalağzı Termik Santrali (ÇATES) burada bulunuyor. Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.'nin (EREN) 2010 yılından beri sahibi olduğu Zonguldak Eren Termik Santrali'nin (ZETES), biri 160 MW'lık (ZETES-1), ikisi 615 MW'lık (ZETES-2) üç ünitesi var. Mevcut durumda toplamda 1690 MW'lık kömür yakıtlı tesis çevredeki köyleri ve doğal yaşamı tehdit ediyor. EREN, her biri 660 MW toplam 1320 MW gücünde iki yeni ünitenin (ZETES-3) lisans başvurusunu da 2012 yılında yaptı.

ÇATES'in insan ve çevre sağlığı üzerinde büyük etkisi olduğu tespit edilmiş durumda. Bölgedeki doğumların %20'sinde gelişmemiş akciğer, astım ve kronik obstrüktif akciğer hastalığı görülüyor. Bölgede kanser oranıysa gün geçtikçe artıyor. ZETES-3 ünitesi için hazırlanan ÇED raporunda ise, kanser hastalığının görülme sıklığı hava kirliliğine değil, "sigara kullanımının yaygın olmasına" bağlanıyor. Oysa bölgedeki santraller her gün 17.000 ton kömür yakıyor ve havaya insan sağlığını riske atan radyoaktif kül ve ağır metaller salıyor. Yeni santrallerin 2003 yılında faaliyete geçmesinden önce bile bölgedeki ağır metal konsantrasyonunun demir, kobalt ve arsenik bakımından Avrupa'daki değerlerden beş kat daha yüksek olduğu tahmin edilmekteydi.

ZETES-1 ve ZETES-2 santrallerinin

“ÇATES'in insan ve çevre sağlığı üzerinde büyük etkisi olduğu tespit edilmiş durumda. Bölgedeki doğumların %20'sinde gelişmemiş akciğer, astım ve kronik obstrüktif akciğer hastalığı görülüyor. Bölgede kanser oranıysa gün geçtikçe artıyor”

atık sahası bulunmuyor; oysa üretim lisansının verilmesi için ÇED raporuna konan ön koşullarından biri buydu. Külün ve tortunun atık olarak çıkarılmadan önce sulandırıldığı kül havuzuna yaptığımız ziyarette, havuzun etrafında koyunların ve keçilerin gezinmesi, bölgede kirliliğin yayılmasını engellemek için alınan tedbirlere dair kafalarda soru işareti yaratıyor. Baca gazlarının yetkililer tarafından 'çevrimiçi' olarak izlenmesine yönelik bir sistem kurulması ve Çatalağzı'ndaki evlerin ısıtmasının, santrallerden çıkan soğutma suyuyla sağlanacağı da ÇED Raporu'nda verilen ancak yerine getirilmeyen sözler arasında.

Zonguldak'taki Bülent Ecevit Üniversitesi'nden Hakan Kutoğlu'nun danışmanlığında yürütülen bir çalışma, mahallinde yapılan ölçümlerde Çatalağzı'ndaki yüzey sıcaklığının yaklaşık 4 derece arttığını ortaya koyuyor. Kutoğlu, bu ısı artışının insan sağlığı üzerinde yaratabileceği sonuçlara dair bir an önce çeşitli branşlardan uzmanların araştırma yapması gerektiğine dikkat çekiyor. Kurulması planlanan iki yeni ünite-

nin ÇED raporu, halihazırda kurulu olan ZETES 1-2 santrallerinin meydana getirdiği çevre sorunları ve bu santrallara ait ÇED raporlarının niteliği sebebiyle yerel bir inisiyatif tarafından mahkemeye taşınmıştı. 2013 yılı Nisan ayında mahkeme projeyi askıya aldı. Mahkeme kararından sonra EREN, iki yeni santral için olumlu ÇED kararı almaya çalışmaktansa, yetkili makamlara kurulu santrallerden birinin gücünü artırma isteğiyle başvurdu.

Sosyal Sorunlar

“Kömür Ekmektir”, Zonguldak yöresinin kalkınma hamlesine uzun yıllar yön vermiş bir slogan ve normalde yeni termik santral planlarına bölge halkından itiraz gelmez. Yine de ZETES santrallerinin ÇED sürecindeki halkın katılımı toplantılarında karşıt görüşlerin de olduğu görüldü. Kurulu termik santrallerin olumsuz etkilerini iyi bilen Çatalağzı sakinleri, sağlık analizlerinin ve emisyonların düzenli takibinin yapılmasını talep etti. EREN'in daha önceki ÇED vaatlerini yerine getirmemesi, bölge halkının endişelerini artırmış durumda. Yapılması planlanan ZETES-3 santralının ÇED sürecini askıya alan mahkeme kararı da, bölge halkının endişelerinin gayet yerinde olduğunu ispatlar nitelikte.

Çinlilerle yapılan anlaşmaların hoş karşılanmadığı şimdilik pek dile getirilmese de insanların akıllarında bu konuya ilişkin soru işaretleri oluşmakta. Çatalağzı'nda işsizliğin boyu-

tu bu kadar büyükken Çin'den işçi getirmenin kabul edilebilir bir durum olmadığı bölgenin milletvekilleri tarafından da sorgulanıyor.

Sonuçlar

Türkiye'nin taraf olduğu 1992 tarihli **Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi** ve 2009 tarihli **Karadeniz Stratejik Eylem Planı** kapsamında, Karadeniz'de kirliliğe sebep olacak faaliyetlerin önlenmesi için gerekli tedbirleri alma, ÇED ve SÇD (Stratejik Çevresel Değerlendirme) prosedürlerine uyum sağlama yükümlülükleri var. Zonguldak'ta kurulu olan 3 termik santral da dahil olmak üzere, 70 kilometre uzunluğundaki sahil şeridinde faaliyet gösterecek olan 13 termik santralin etkilerinin topluca çalışılacağı bir etki değerlendirmesine tabi tutulmaması, işte bu nedenle şaşırtıcı. Ama sadece Batı Karadeniz bölgesinde değil, ülke genelinde 86 yeni kömürlü termik santral kurma planı olan Türkiye, Avrupa Birliği kanunlarına uygun kümülatif ve stratejik çevresel etki değerlendirmelerinden de sınıfta kalmış durumda (*Avrupa Komisyonu 2013 Türkiye İlerleme Raporu, Fasıl 27: Çevre ve İklim Değişikliği, sayfa: 71*).

Bu tür bir yatırım stratejisinin enerji sektörünü ve ülke ekonomisini ne yönde etkileyeceği de hâlâ yanıt bulamayan sorular arasında. Rusya, Ukrayna, Güney Afrika, Brezilya veya Endonezya gibi ülkelerden yapılacak milyonlarca tonluk kömür ve linyit ithalatı, yenilenebilir teknolojilerin hiç olmadığı kadar ucuz ve yeterli olduğu bir çağda, Türkiye'nin enerji bağımlılığına yeni bir boyut kazandıracaktır. Enerji dengesinde kömürün ağır basması, yenilenebilir kaynakların 2030 yılı enerji planındaki %30'luk yerini tehlikeye atabilir. Avrupa'da örnekleri görüldüğü gibi, termik ve nükleer santrallerin faaliyetini sürdürme zorunluluğu yenilenebilir enerjiye ve enerji verimliliğine yapılan yatırımla-

Kamunun Elindeki Termik Santrallara Genel Af

Kömür yakıtlı yeni termik santrallerin önünü açmak için verilen teşvikler, göz ardı edilen çevresel etkiler ve sağlanan finansman yetmezmiş gibi, devlet 10 yıldır özelleştirmeye uğraştığı termik santraller için de doğa koruma ilkelerinden ve yurttaşların anayasal "çevre hakkı"ndan da taviz vermekten çekinmiyor. 30 Mart 2013 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren **6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu** ile EÜAŞ veya ortaklık ve iştiraklerine ve 4046 Sayılı Özelleştirme Kanunu kapsamındaki kamu üretim şirketlerine, çevre mevzuatına uyumuna yönelik yatırımların gerçekleştirilmesi ve çevre mevzuatı açısından gerekli izinlerin tamamlanması amacıyla 2018 yılı sonuna kadar süre tanınıyor. Bu süre, bitim tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla 3 yıl daha uzatılabilecek. Kanunun Geçici 8. Maddesi'nde düzenlenen muafiyete göre, bu 8 yıllık süre içinde bahsi geçen şirketlere çevre mevzuatına uymadıkları gerekçesiyle idari para cezası uygulanamayacak, elektrik üretim faaliyeti durdurulamayacak. Muafiyet, kanunun öngördüğü süreden önceki dönemlere ilişkin olarak da yürütülecek. Muafiyetin kamu şirketlerinin özelleştirilmeleri halinde de geçerliliğini

koruduğunu belirtmemiz lazım. Anlayacağınız 8 yıl boyunca termik santrallara ev sahipliği yapan yörelerde, örneğin filtreler bozulsun ve yöre halkı hava kirliliğinden hasta olsa, ölse dahi, santral elektrik üretmeye devam edebilecek. Şirketlerse yaşanan çevre ve halk sağlığı sorunlarından sorumlu tutulamayacak. Oysa çevreyi kirletenler ve çevreye zarar verenler, 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca, idari ve adli nitelikte cezalarla, bazı durumlarda hapis ile cezalandırılabilir. ETKB verilerine göre, Türkiye'nin 2012 yılındaki elektrik üretimi miktarının %38'i EÜAŞ tarafından gerçekleştirildi. Bu elektriğin dörtte biri de yaşları 20-55 arası değişen düşük verimli, eski teknoloji kömürlü termik santrallarda elde ediliyor. Açıkça Anayasanın hukuk devleti ilkesine, 56. Maddesi'nde düzenlenen "Çevre Hakkı"na ve başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu pek çok uluslararası çevre sözleşmesine aykırı olan düzenleme, Greenpeace Akdeniz'in TBMM düzeyindeki girişimleri ile Mayıs ayında Anayasa Mahkemesi'ne taşındı. Halen, Anayasa Mahkemesi'nin konu ile ilgili kararı bekleniyor.

rın önünde engel oluşturabilir. Uluslararası finans kuruluşları, Türkiye'nin enerji bileşiminde karşı karşıya kalınan zorluklara yönelik bir stratejiden yoksundur. Bu kuruluşlar enerji verimliliğine, yenilenebilir enerji kaynaklarına ve küçük veya orta çaplı girişimlere yapacakları yatırımlarla kayda değer etkiler yaratabilirler. Öte yandan bu kuruluşların ulusal bankalar aracılığıyla

Türkiye piyasasına sunduğu kredilerin nihai yararlanıcıları konusunda da şeffaflığa ihtiyaç var. Çoğu kamu kurumu niteliğindeki bu uluslararası kuruluşlar, verdikleri kredilerin kirli enerji seçeneklerinde kullanılıp kullanılmadığını denetlemeli, şeffaf süreçler aracılığıyla sivil toplumun bu denetimin parçası olmasını sağlamalı ve sonuçları kamuoyuyla paylaşmalı. ○

Sürdürülebilirlik Akademisi 5. İzmir İktisat Kongresi'nde idi!

Sürdürülebilirlik Akademisi, Kalkınma Bakanlığı'nın 30 Ekim - 1 Kasım tarihleri arasında "Küresel Yeniden Yapılanma Sürecinde Türkiye Ekonomisi" ana teması ile düzenlediği 5. İzmir İktisat Kongresi'nde yer aldı.

İlki 1923 yılında düzenlenen İzmir İktisat Kongresi'nin 90. yılı olması sebebiyle tarihi bir anlam taşıyan Kongre, **Cumhurbaşkanı Abdullah Gül** ve **Başbakan Tayyip Erdoğan**'ın açılış konuşmaları ile başladı. Yurt içi ve yurt dışından 4409 kişilik geniş bir katılımı ile gerçekleştirilen Kongre, katılımcı sayısı ile tarihe geçti.

10. Kalkınma Planı Kapsamında Yeşil Büyüme ve Türkiye'de Rekabetçilik Anlayışı Tartışıldı
Kongrede, Sürdürülebilirlik Akade-

misi Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Murat Sungur Bursa'nın da konuşmacılarından biri olduğu "Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Büyüme" konulu oturum gerçekleşti. Oturumda Türkiye'nin 2014-2018 dönemindeki sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin belirlendiği **10. Kalkınma Planı**'nda yer alan "**Yeşil Büyüme**", Türkiye'de rekabetçilik ve yeşil büyüme anlayışının geliştirilmesi ve bu anlayışa paralel olarak küresel çevre sorunlarına ulusal odaklı yaklaşımların geliştirilmesi detaylı olarak ele alındı.

Enerji Verimliliği ve Binalarda Isı Yalıtımı Tüketici Algı Araştırması

Sürdürülebilirlik Akademisi araştırma çalışmalarına bir yenisini daha ekledi: "**Enerji Verimliliği ve Binalarda Isı Yalıtımı Tüketici Algı Araştırması**". Türkiye genelinde 16 il ve 7 bölgeyi kapsayan ve sonuçları 20 Kasım tarihinde kamuoyu ile paylaşılan araştırma, Capatect desteği ile gerçekleştirildi.

Araştırma kapsamında, "**Daire satın almada belirleyici en önemli etken nedir**"; "**Tüketicinin ısı yalıtımı yaptırmamasının önündeki en büyük engeli nedir**"; "**Türkiye'de tüketicilere göre konutlarda en yüksek enerji maliyet kalemleri nelerdir**" gibi soruların cevapları arandı. Araştırmada

tüketicinin **ısı yalıtımı - tasarruf ilişkisini** nasıl değerlendirdiği, **ısı yalıtımı yaptırma oranı - sosyo ekonomik durum ilişkisi** de ölçümlendi.

Sonuçları ile Türkiye'de tüketicinin enerji verimliliği ve binalarda ısı yalıtımı ilişkisini nasıl algıladığını, beklentilerinin neler olduğunu ortaya koyan araştırmaya göre **10 kişiden 9'u ısı yalıtımını konutta çok önemli** olarak tanımlıyor. Isı yalıtımı para ve enerji tasarrufu sağladığı için önemli olarak değerlendiriliyor. Ancak sadece dört kişiden biri ısı yalıtımının enerji verimliliği için önemli olduğunu düşünüyor.

Araştırmanın çarpıcı sonuçlarından bir diğeri ise, tüketicilerin ısı yalıtımının enerji faturalarına olan etkisi ile ilgili algıları. Tüketiciler gerçek verilerin tersine, enerji faturalarını artıran en önemli nedenin elektrikli

ev eşyaları olduğunu düşünüyorlar. Diğer bir deyişle araştırma, bireylerin konutlarda enerji faturalarını elektrikli ev aletleri ve beyaz eşyanın artırdığını düşündüklerini, enerji verimliliği için ısı yalıtımının ise arka planda kaldığını ortaya koyuyor.

Konutlardaki enerji harcamalarının %70'den fazlasının ısıtma ve soğutmadan kaynaklandığı dikkate alınır ise, bu alanda yapılacak tasarrufların Türkiye'nin cari açığı ve dünya kaynakları üzerindeki olumlu etkisi tartışılmaz bir gerçek. Oysa ki tüketicilerin üçte biri enerji verimliliği ile ısı yalıtımı arasındaki ilişkiyi bilmiyor. Araştırmanın tüketicilerin bilinçlendirilmesi konusunda kamu, özel sektör ve derneklerin çalışmalarına yön vermesi bekleniyor. **Araştırmanın tüm sonuçları için:**

www.surdurulebilirlikakademisi.com

SÜRDÜRÜLEBİLİR GELECEK İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK AKADEMİSİ ARAŞTIRMALARI

yeşil tüketim araştırması

Yeşil ürün ve hizmet alımında bireylerin davranışları değişiyor mu?

Ürün ve hizmet satın alımındaki yeni tercih ve kriterler nelerdir?

Satın alım ve firma seçiminde bireylerin algısı nedir?

İletişim faaliyetleri ne kadar etkili oluyor?

Detaylı bilgi için:

www.surdurulebilirlikakademisi.com

Schneider
Electric

Desteği ile

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

“Bir Neslin Geleceğini Bir Önceki Nesil Hazırlar”

7-8 Kasım İstanbul’da “Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kalkınma: 2015 Sonrası Kalkınma Gündemi Üzerine Avrupa ve Orta Asya’dan Perspektifler” toplantısı yapıldı. Hükümet, sivil toplum örgütleri, özel sektör ve üniversitelerden katılımın olduğu toplantının amacı Avrupa ve Orta Asya ülkelerinde yapılan görüşmelerden çıkan sonuçların paylaşılmasıydı.

2000 yılında Birleşmiş Milletler’e üye tüm ülkelerin katılımıyla **Bin Yıl Kalkınma Hedefleri**’nin 2015 yılına kadar gerçekleşmesi hedeflenmişti.

- Aşırı yoksulluğun ve açlığın yok edilmesi
- Evrensel ilköğretimin sağlanması.
- Cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi ve kadınların güçlendirilmesi.
- Çocuk ölüm oranının azaltılması.
- Anne sağlığının iyileştirilmesi.
- HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele edilmesi.
- Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması.
- Kalkınmaya yönelik küresel işbirliğinin geliştirilmesi.

2015’e kadar bu hedefleri yakalama olasılığı ele alınması gereken bir konu olmakla beraber ben bugün 2015 sonrası süreci hakkında yazacağım.

2015 sonrası kalkınma hedeflerini geliştirilme süreci BM Kalkınma Programı (UNDP) öncülüğünde ve Birleşmiş Milletler (BM) kuruluşlarının desteğiyle yürütülüyor ve amaç hedeflerin gerçek anlamda katılımcı demokrasi çerçevesinde

geliştirilmesi. Bu nedenle BM çalışmalarının yanı sıra halkın, sivil toplum kuruluşların, işçiler, sendikalar, özel sektör ve üniversitelerin katılımını sağlamak amacıyla dünyanın dört bir köşesinde çeşitli etkinlikler düzenleniyor: Ülkeler bazında halkla görüşmeler, internet üzerinden bilgi ve görüş alışverişi

Toplantıda İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadir Topbaş konuşmasına Hz. Mevlana’dan bir deyişle başladı: “Bir neslin geleceğini bir önceki nesil hazırlar”. Doğru ama biz buna uygun davranıyor muyuz?

ve “Thematic Consultations” (konu bazlı toplantılar). **Rio+20** toplantısında 2015 sonrası için kalkınma çerçevesinde ele alınması gereken konular olarak da belirlenmişti: Eşitsizlikler, Yönetişim, Büyüme ve İstihdam, Sağlık, Eğitim, Çevresel Sürdürülebilirlik, Gıda Güvenliği ve Beslenme, Nüfus, Enerji, Su, Çatışma ve Kırılabilirlikleri.

Hz. Mevlana Der Ki...

Türkiye’de bu toplantılar İstanbul, Gaziantep, Kütahya ve Kastamonu’da yapıldı ve görüşmelerde yerel halk kendi illerindeki kalkınma önceliklerini ve sorunlarını belirlediler. Dört ilde yapılan toplantılarda “Early Childhood Development” yani **Erken Çocukluk Gelişimi** konusunun kalkınma temaları listesine eklenmesi önerildi. Türkiye’de yapılan çalışmalara ve “The World Turkey Wants,” raporu

<http://www.worldwewant2015.org/regions/160565> linkinden ulaşabilirsiniz.

Konuya ilgi duyan okurlarıma ayrıca <http://www.beyond2015.org> ve www.worldwewant2015.org websitelerini öneriyorum.

NOT: Toplantıda **İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadir Topbaş** konuşmasına **Hz. Mevlana**’dan bir deyişle başladı: “Bir neslin geleceğini bir önceki nesil hazırlar”.

Sayın Topbaş, İstanbul’un kuzeyindeki ormanı ve su havzalarını yok ederek İstanbul için nasıl bir gelecek hazırladığınızı düşünüyorsunuz acaba?

IRENEC 2014

IRENEC

4. ULUSLARARASI
%100 YENİLENEBİLİR ENERJİ KONFERANSI

www.irenec2014.com

%100 YENİLENEBİLİR ENERJİYE GEÇİŞ TEK ÇÖZÜM

Avrupa Yenilenebilir Enerji Birliğinin Türkiye Bölümü **EUROSOLAR Türkiye**, Birliğin vizyonu doğrultusunda %100 yenilenebilir enerjilere dönüşümün teknik, ekonomik, siyasi boyutlarının ve sanayide, mimaride, ulaşımda ve eğitimde hayata geçme yollarının tartışılacağı uluslararası bir platform yaratmak için her yıl, **IRENEC Uluslararası %100 Yenilenebilir Enerji Konferansları** düzenlemektedir.

Mevcut enerji ağını gelecekte tümüyle %100 Yenilenebilir Enerjilere dönüştürme küresel hedefi, **IRENEC2013** Konferansının sonuçlarının ortaya koyduğu yolları da takip ederek **IRENEC 2014**'ün konularının da ana teması olacaktır.

IRENEC 2014 Konferansında sizi de aramızda görmekten çok mutlu olacağız.

26-28 HAZİRAN 2014
T Ü R K İ Y E

www.eurosolar.org.tr

Bilim insanları en az yüzyıllık bir süre için bakıldığında **Güneşsel faaliyetlerin tuhaf** olduğunu, Güneşin beklenenin yalnızca yarısı kadar Güneş lekesi oluşturduğunu ve manyetik kutuplarının tuhaf bir şekilde senkronizasyondan çıktığını belirtiyor. NASA'nın Huntsville Alabama'daki Marshall Uzay Uçuş Merkezi'nden solar fizik grubunun başı **David Hathaway**, "Güneş'teki faaliyetin 200 yılın en zayıf döneminde olduğunu söyleyebilirim" açıklamasını yaptı. Bir teoriye göre, bu durum aynı zamanda Güneş'in parlaklığı ya da ışınlarının dalga boyunu düşürerek küresel ısınmayı da hafifletebilir.

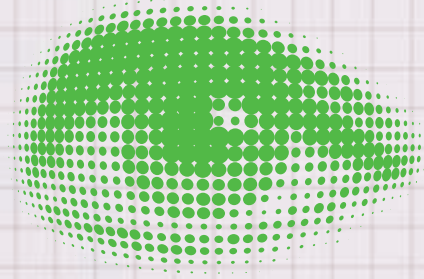
1 Kasım Dünya Vegan günü nedeniyle hayvan hakları savunucuları İstanbul'da Kadıköy Rıhtım'da, Ankara'da Konur Sokak'ta, İzmir'de Alsancak'ta eylemler düzenledi. Eylemlerde hayvan zulümlerine dikkat çekildi.

Dünya Meteoroloji Örgütü WMO'nun verilerine göre, atmosferdeki küresel ısınmaya yol açan seragazlarının oranı geçen yıl rekor seviyeye yükseldi. Örgüt, metan ve diazotoksit (N₂O) oranlarının da rekor kırdığını açıkladı. WMO'nun verilerine göre, atmosferdeki karbondioksit oranı geçen yıl 2,2 artarak, bir milyonda 393,1 birime çıktı.

İstanbul'un Boğaz köyü **Kuzguncuk**, yapılaşmaya karşı verdiği mücadeleyi kazandı. Milli Eğitim Bakanlığı'nın alana yaptırmayı planladığı okul projesinde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü komisyonu, "Kuzguncuk mimari dokusuna ve yakın çevre yapı karakterine uygun değildir" kararı aldı.

Kars ve Iğdır sınırlarında bulunan Aras Nehri üzerindeki **Yukarı Çıyıklı Kuş Cenneti**'ni araştırmak

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Güneşte bir tuhaflık var; Kuzguncuk bostanı kurtuldu; leopar varmış, öldürünce farkettilik; Aslan Avcı Kurşun Fabrikası'na 5,7 milyon TL'lik para cezası; Boğaz Köprüsü trafiğinde günde 50 bin tonluk akaryakıt kaybı; "canlı anahtarlık" diye bir moda mı olur; idrar bağışıyla yeşil alan kuruyorlar; İstanbul'da çok sayıda buzdolabı atığı; memeli hayvanlarda cücelik...

Gözde İVGİN

Adem YAĞIZ

için California Üniversitesi'nden sulak alan uzmanı **Doç. Dr. Sean Anderson** Türkiye'ye geldi. Baraj tehdidi altındaki kuş cennetini inceleyen Anderson, hükümetin baraj yapma isteğini "büyük bir çılgınlık" olarak nitelendirdi ve baraj yapılması durumunda mevcut kuşların yüzde 90'ının alanı terk edeceğine dikkat çekti.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, **Yassıada**'nın (Demokrasi ve Özgürlük Adası) yüzde 65'ini imara açan plan düzenlemesini iptal ederek yeni imar planlarını askıya çıkardı. Eski planlarda eleştirilere maruz kalan plan tadilatları yeni planda kaldırıldı. Adada turizm ve konaklama tesislerine verilen yüksek imar azaltıldı. Yarı yarıya düşürülen imar planına göre, kat sınırlaması konulmaksızın verilen yükseklik sınırı konuldu. 450 yataklı otel planlanan adaya **60 yataklı butik otel** inşa edilmesine karar verildi.

İzmir Gaziemir'de zehirli atıkların gömüldüğü arazide yapılan incelemeler, tehlikenin boyutlarını gözler önüne serdi. **İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nden Prof. Dr. Alper Baba**, arazide gömülen atıkların miktarı ve yarattığı kirlilikle ilgili 100 sayfa aşkın bir rapor hazırladı. Raporunda, yeraltı sularında yüksek konsantrasyonlarda ağır metal (arsenik, kurşun ve çinko) tespit edildi. Atıklarda bulunan radyasyonun toprağa geçtiği kanıtlandı. İnceleme sahasında yaklaşık 10 bin 125 metreküp atık içerikli bir kirlenme saptandı. Atıkları gömen **Aslan Avcı Kurşun Fabrikası**'na 5,7 milyon TL'lik para cezası kesildi. Çevre Şehir Bakanlığı ayrıca fabrikaya, nasıl temizleneceğine dair plan yapması için bir ay süre verdi. Fabrika temizleme planı yapmazsa, 5,7 milyon TL'lik ilk cezanın iki katı yeni ceza kesilecek.

Bozcaada Forumu, **Ayvacık Babadere Termik Santrali**'yle ilgili projenin durdurulduğu yönündeki açıklamaları "siyasi manevra" olarak niteleyerek yapımçı firma **Nurol A.Ş.**'nin termik santral niyetinden vazgeçmediğini savundu. Forumun yaptığı açıklamada, yapımçı firmanın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yapılan başvurudaki "ön değerlendirme çalışmalarının devam etmesi"

vurgusunun projeden vazgeçmediklerinin kanıtı olduğunu belirtildi.

CHP Mersin Milletvekili **Aytuğ Atıcı**, ÇED raporu süreci tamamlanmadan yapımına başlandığı iddia edilen **Akkuyu Nükleer Santrali**'ni özel izinle gezdi. Atıcı, cep telefonu ile fotoğrafladığı alanda 'taş ocağı işletildiği' öne sürülerek santral inşaatına başlandığını söyledi.

Ankara'da Yüzüncü Yıl Mahallesi'nde Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan yol çalışmasıyla birlikte yaşanan su kesintisi **bornozlarla protesto** edildi.

Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, "**Uluslararası Su Tahsisi**" adlı çalışmaya katıldı. Çalıştayda Türkiye'deki suyun denetimi ve tahsisi hakkında açıklamalarda bulunan Bakan Eroğlu, Türkiye'deki bütün şehirlerde su sorununun gerekli çalışmalar yapılarak kökünden çözüldüğünü savundu.

Kamulaştırma karşılığında veya endüstriyel ağaçlandırma çerçevesinde gerçek ve tüzel kişilere devlet ormanlarında saha izni verilmesini öngören **Ağaçlandırma Yönetmeliği** değişikliğinin, uygulamada devlet ormanlarının yarısının özelleştirilmesine olanak sağlayacağına dikkat çekildi. Uzmanlar 10 milyon hektarlık orman alanının bu kapsama girebileceğini belirtiyor.

Kazdağları'nda yapılması planlanan hidroelektrik santrallerine karşı çıkan yüzlerce kişi, Kaz Dağları'nın bin 726 rakımlı Sarıkız Tepesi'ne çıkarak eylem yaptı. 3 kilometrelik **Sarıkız Yürüyüşü**, 15 Ekim'de yaşamını yitiren çevre hareketinin önderlerinden Eski Mimarlar Odası Genel Başkanı Oktay Ekinci anısına düzenlendi.

İklim Değişikliği Zirvesi Tarafından Konferansı COP 19, bu yıl

Polonya'nın başkenti Varşova'da düzenlendi. Toplantının ilk gününe **Filipinli delege Naderev Sano**'nun açlık grevi ve gözyaşları damga vurdu. Yaptığı konuşmada 10 binden fazla insanın ölümüne neden olan Haiyan tayfununa değinen Sano, Varşova'daki iklim müzakerelerinden bir sonuç çıkana kadar açlık grevine başladığını açıkladı.

Kuş göç yollarını kesen dahi 3. havalimanının ihtiyaç olduğunu belirten İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı **Kadir Topbaş**, Harem otoparkının kaldırılması için çalışmalar yaptıklarını da açıkladı.

Hacettepe Üniversitesi Çevre Mühendisliği öğretim üyesi, **Deniz Bilimcisi Prof. Dr. Cemal Saydam**, İstanbul'da gerçekleştirilen **Slow Fish** etkinlikleri kapsamında 'Kanal İstanbul' projesi üzerine bir sunum yaptı. Kanal İstanbul'un Marmara Denizi'nin sistemini bozacağını söyleyen Saydam, bilime inanan hiçbir ülkenin buna izin vermeyeceğini ekledi.

Çin'de ortaya çıkan "**canlı anahtarlık**" modası, canlılara yapılan eziyetin uç noktalarından biri olarak kabul ediliyor. Hayvanlar, iki ay yaşayabilecekleri kadar sıvı besin içeren plastik muhafazalar içinde piyasaya sürülürken, hayvan hakları kuruluşları ve hayvanseverler bu eziyetin sona erdirilmesi için yetkilileri derhal göreve çağırıyor.

Deniz Ticaret Odası (DTO) Antalya Şubesi, Meksika'nın Karayip Denizi'nde bulunan dünyaca ünlü **sualtı müzesinin** bir benzerini Antalya'da kurmayı hedefliyor.

Slow Food İstanbul- Fikir Sahibi Damaklar'ın 'İstanbul Lüfere Hasret Kalmasın' kampanyasını takiben başlattığı **Lüfer Bayramı** bu yıl uluslararası boyuta taşındı. Lüferle ilgili kapsamlı bir sunum yapan **Doçent Dr. Adnan Ayaz**, 2011 yılından bu yana tutulan lüfer miktarının 3122 tondan 7 bin 389 tona çıktığını söyledi.

İklim göçleri, bireysel başvurularla da artıyor. Pasifik adalarından **Kiribati**'de yaşayan bir adam, iklim değişikliğinin ülkesini tehdit ettiği gerekçesiyle Yeni Zelanda'ya iltica etmeye çalışıyor. Yeni Zelanda göçmenlik dairesinin iltica başvurusunu ret kararına itiraz eden **Ioane Teitiota**, deniz seviyesinin yükselmesi nedeniyle Kiribati adasının bir bölümünün sular altında kaldığını söyleyerek, üç çocuğunun Kiribati'ye dönmesi durumunda zarar göreceğini savundu.

Brezilya'nın güneydoğusunda hayvan hakları savunucuları, hayvanların testlerde kullanıldığı bir laboratuvarı basıp 178 köpeği serbest bıraktı. Olayın ardından bariyerler yerleştirilen laboratuvarın önünde protesto eylemi düzenlendi. "**Köpekleri kurtarın**" yazılı pankartlar taşıyan ve hayvanların deneylerde kullanılmasını protesto eden göstericilere polis gazla müdahale etti.

Enerji Verimliği Derneği Bursa Şubesi Başkanı **Mustafa Uysal**, Türkiye'nin ithal edilen enerjinin en çok ulaşım sektöründe harcandığını söyledi. "İstanbul'da sadece **Bogaz Köprüsü trafiğinde günde 50 bin tonluk akaryakıt kaybı** yaşanıyor. Trafikteki 17 milyon aracın 1 dakika rolantide beklemesi 370 bin ton

yakıtta mal olmaktadır” diyen Uysal, elektrikli araçların yaygınlaşması ile kullanılan yakıtın azalacağına işaret etti.

Diyarbakır'ın Çınar ilçesinde bir çobana saldırdığı belirtilen **leopar** çoban tarafından öldürüldü, çoban yaralandı. 2 yaşında ve erkek olduğu tespit edilen leoparın doldurularak sergilenmesine karar verildi. Otopside leoparın daha önce de ayaklarından vurulduğu ortaya çıktı.

Hollanda'nın başkenti **Amsterdam**'da kenti daha yeşil bir hale getirmek için yürütülen bir proje kapsamında, sokağa yerleştirilen **pisuarlarla idrar bağışi** toplanıyor. Projeye göre, kentte bir hektarlık “canlı teraslar” kurulması planlanıyor. Elde edilen idrarlardan arındırılan fosfat ise bu alanlarda gübre olarak kullanılacak.

Sakarya'nın içme suyu kaynağı Sapanca Gölü'ne dökülen **İstanbul'de' de çok sayıda buzdolabı atığı** bulundu. 50'ye yakın sayıda buzdolabından çıkan atıklar çevre sağlığı açısından risk oluşturuyor.

Muğla'nın Marmaris ilçesi Orhaniye köyündeki **Kızkumu'nun UNESCO Doğal Miras Listesi'nde** yer alabilmesi için çalışmalar başlatıldı. Koyun orta yerindeki doğal akıntı ve dalgaların oluşturduğu Kızkumu, aşırı kullanım ve yanlış uygulama

nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya.

Fukuşima Nükleer Santrali'ndeki radyasyon seviyesinin yine kritik boyutlara ulaştığı açıklandı. Japon yetkililer, Mart 2011'deki depremde büyük zarar gören santral yakınlarındaki bir kuyuda **radyasyon seviyesinin** sanılandan 6500 kat daha yüksek olduğunu tespit etti.

Karadeniz Bölgesi'nde inşa edilen hidroelektrik santralleri özellikle çevreciler tarafından tepkiyle karşılanırken, **Orman ve Su İşleri Bakanlığı** tarafından mevcut HES sayısının artırılması için de çalışmalar yapılıyor.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 30 yıldır Kocaeli'nde **Merkim Kimya**'ya ait depolarda bulunan kimyasal atıkların bertaraf edilmesi için harekete geçti. Yaklaşık 2 bin ton kimyasal atık, 2017 yılına kadar ortadan kaldırılacak. TÜBİTAK, deponun bulunduğu toprakta sondaj yaparak, yaklaşık 4 bin metreküp toprağın kirlendiğini tespit etti.

ABD'li bilim insanları tarafından yapılan araştırmalar, küresel ısınmanın, aşırı sıcak mevsimler, eriyen buzullar ve doğal felaketler dışında bir etkisinin de **memeli hayvanlarda cücelik** olduğunu ortaya çıkardı.

Çoğu kadın ve çocuk 40'tan fazla **Nijerli göçmen**, en iyi ihtimalle Avrupa'ya, en kötü ihtimalle Cezayir'e ulaşmak için geçmek zorunda oldukları **Sahra Çölü'nde** susuzluktan öldü.

7,5 km'lik bisiklet parkuruyla İstanbul'un en uzun bisiklet yoluna sahip olan Kadıköy'de, güvenli sürüş için **maviye boyanan bisiklet yolu** açıldı.

Muğla'nın Ortaca ilçesine bağlı **Sarıgerme Köyü'ndeki 45 saniyelik**

hortum, ağaçları kökünden söktü, elektrik direklerini devirdi, çatıları uçurdu.

Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı **Ali Hakkan**, Kızılay'da Kumrular Sokak'ta bulunan ve tarihi cumhuriyet dönemine dayanan Saraçoğlu Mahallesi'nin mimari düzenlemesinin kendi sorumluluklarına verildiğini açıkladı.

Çanakkale'nin Bayramiç ilçesinin Kurşunlu Köyünde yapılacak **Felsdpet maden** ocağını protesto etmek için başladığı **açlık grevinin** 15.gününde, **Bülent Özüren**'in çadırına kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından ateş açıldı. Özüren, grevine devam ediyor.

Filipinler'de binlerce kişinin ölümüne neden olan Haiyan Tayfunu'nun Vietnam'ı da vurduğu bildirildi. Tayfun henüz ülkeye ulaşmadan, şiddetli yağmurlar nedeniyle, altı kişi hayatını kaybetti. Tayfunun Vietnam'dan sonra Laos, Kamboçya ve Çin'i de etkilemesi bekleniyor.

Artvin'in Arhavi ilçesine bağlı **Kamilet Vadisi'nde HES** yapmak isteyen Eyner Enerji Üretim Şirketi, Artvin İl Özel İdaresi'nin “**imar planı onaylanıp kesinleşmeden faaliyet yapılamaz**” uyarısına rağmen sondaj yolu açarak kaçak dinamit patlattı. Çevredeki ağaçlar zarar gördü, Kamilet Deresi'nin yatağı kayalarla doldu.

İran'ın başkenti **Tahran'da artan hava kirliliği** nedeniyle tüm ilkokullar, anaokulları ve kreşlerde eğitime 3 gün ara verildi.

Kaynaklar: VagusTV, Radikal, BBC Türkçe, www.gazetesiz.com, Zaman, T24, ODA TV, Aydınlik, arkitera.com, İhlas Haber Ajansı, Yeşil Gazete, Doğan Haber Ajansı, bianet.org, CNN TURK, Sabah, Dagmedya.net.

ekolojik yaşam rehberi

Selen Özarslan Aktar

YENİ İNSAN yayınevi

Elbiselerimize, yiyeceklerimize, kabımıza-kacağımıza kadar giren kimyasallar, sağlığımızı ciddi şekilde tehdit ederken, yaşadığımız kenti, ülkeyi ve dünyayı boğucu bir şekilde sarıyor.

Çözümler her alanda aciliyet gösteriyor ama önce evimizden, kendi sokak kapımızdan başlamak gerekiyor.

Ekolojik yaşam rehberi bu amaçla yazıldı. Okumanızı tavsiye ediyoruz.

kadınlar ekolojik dönüşümde...

editör: emel değirmenci

YENİ İNSAN yayınevi

nasıl bir organik tarım?

editör: tayfun içkaya

YENİ İNSAN yayınevi

kişisel karbon ayak izi rehberi

Devin Bahçeci

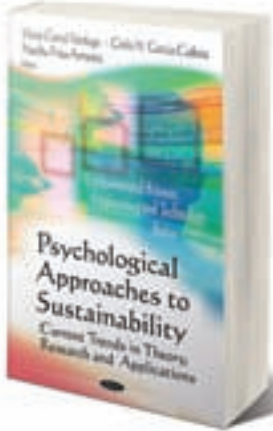

YENİ İNSAN yayınevi

Sürdürülebilirliğe Psikolojik Yaklaşımlar

Editörler: Victor Corral-Verdugo, Cirilo H. Garcia-Cadena, Martha Frias-Armenta
Yayınevi: Nova Science Publishers, Ocak 2014

Çevre psikolojisi alanında isim yapmış akademisyenlerin genç araştırmacılarla işbirliği sonucunda ortaya çıkan ve tam ismi “Sürdürülebilirliğe Psikolojik Yaklaşımlar: Teori, Araştırma ve Uygulamada Çağdaş Yönelimler” (**Psychological Approaches to Sustainability: Current Trends in Theory, Research and Applications**) olan bu deneysel yapıt, çevre krizine yeni perspektifler ve çözümler getirmeyi hedefliyor. Küresel ısınma, biyolojik çeşitliliğin tehlikeye düşmesi, doğal kaynakların azalması ve kirlilik gibi ekolojik sorunlara insan doğasının verdiği tepkideki psikolojik etkenleri inceleyen araştırmacılar, ekolojik sorunlara tepkisizliğin, sosyal sorunların artmasıyla doğru orantılı olduğunu kanıtlayarak, konunun sosyo-ekolojik olduğuna dair bulgular sunuyor. Bu kitabı diğerlerinden ayıran özellik, psikolojik teorilerin deneyler yoluyla ispat veya çürütülmesi yoluna gidilmesi. Böylece, önyargılar çözümlenerek, insanların sorunları dinlemeye ve üzerine düşünmeye nasıl sevk edilebileceğiyle ilgili öneriler sunuluyor. Kitapta ayrıca, **duygusal çevrecilik, yardımseverliğin kökenleri**, uzun vadeli düşünme becerisi gibi konulara da değiniliyor. Bunun yanında, hangi toplumsal yönelimlerin ve kişilik tiplerinin, sürdürülebilir hayat tarzlarını benimsemeye eğilimli olduğu da saptanıyor.

Sürdürülebilirlikle Sosyal Yardımı Birleştirmek Mikrofinans 3.0

Editör: Doris Köhn
Yayınevi: Springer; Aralık 2013

Çağımızın en popüler ekonomik yaklaşımlarından biri de mikrofinans. Sorunlu sosyo-ekonomik bölgelerde küçük çaplı ekonomik desteklerin fahiş yardımlardan daha etkili olduğunu ispatlayan bu yaklaşım, sürdürülebilirliğin halka benimsetilmesinde kullanılacak önemli bir yöntem olarak kabul ediliyor. Bugün çevreye duyarlılığın, eğitim ve kültürel gelişimle doğru orantılı olduğu genel olarak kabul edildiğinden, sürdürülebilirlik de toplumların ekonomik kalkınmalarıyla doğrudan bağlantılı görülüyor. Zaten Köhn’ün “Microfinance 3.0: Reconciling Sustainability with Social Outreach and Responsible Delivery” çalışması da, geliştirilmiş mikrofinans uygulamalarının, sürdürülebilirlik ile sosyal kalkınma arasında işlevsel bağlar kurulabileceğini gösteriyor.

Kişisel Karbon Ayak İzi Rehberi

Yazar: Devin Bahçeci
Yayınevi: Yeni İnsan, Kasım 2013

Yazlarıyla, eylemleriyle Türkiye’nin önemli iklim aktivistlerinden biri olan Devin Bahçeci’nin geçtiğimiz ay yayınladığı Kişisel Karbon Ayak İzi Rehberi, ziyaret ettiği pek çok şehirde kendisine sorulan sorulara verdiği yanıtları derleyerek yıllar içinde oluşturduğu sağlam bir başucu rehberi aslında. Güncel veriler ve örnek tablolarla, kendi karbon ayak izinizi hesaplamaya yardımcı olmayı hedefleyen kitabın mesajı açık: Dünyayı değiştirmeye kendinizden başlayın.

Bu arada kitaptan elde edilecek gelirin tümünün, Bahçeci’nin, Yeryüzü Derneği çatısı altında gerçekleştirildiği iklim değişikliği eğitimlerinin finanse edilmesinde kullanılacağını hatırlatmakta fayda var. Bahçeci’nin mesajıyla bitirelim: “Gezeğenin karşı karşıya kaldığı, insan kaynaklı felaketler zincirine karşı, siz okurlarımızı da kişisel karbon ayak izinizi düşürmekten başlayarak iklim değişikliğini durdurmak için harekete geçmeye, hükümetleri ve Birleşmiş Milletleri ise aktivistlerin ve sivil toplumun çözüm önerilerini kabul etmeye çağırıyoruz”.

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC) İlk 100 Endeksi'ndeyiz!

Coca-Cola İçecek, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin İnsan Hakları, Çalışma Koşulları, Çevre ve Yolsuzlukla Mücadele başlıkları altındaki 10 temel prensibine olan bağlılığı ve son 3 yıl boyunca sergilediği hisse senedi performansı ile **UNGC 100 Borsa Endeksi'nde yer alan ilk ve tek Türk şirketi** oldu.

*Sürdürülebilirlik yaklaşımımız,
yaptığımız her işte bize yol
göstermeye devam edecek...*

Coca-Cola İçecek

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KÜLTÜRÜ
OLUŞTURMAK • ROCHE'TA KANSER
ARAŞTIRMASININ 50. YILI • UYUM
ALANINDA YENİ YAPILANMA • DAHA
FAZLA ŞEFFAFLIK VE HESAP VERE-
BİLİRLİK • SAĞLIK HİZMETLERİNE
ERİŞİM İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇÖZÜM-
LER • SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BİLİNCİNİ
PAYDAŞLARA AŞILAMA • YEŞİL OFİS
ÜNVANI ALAN İLK İLAÇ ŞİRKETİ • MOBİL
ÇALIŞMA KÜLTÜRÜMÜZ • SİSTEM-
Lİ GÖNÜLLÜLÜK: YAŞAM TAKIMI

GRI'dan en yüksek raporlama derecesi:

A+

Roche Türkiye, kurumsal sorumluluk raporunu GRI'da en yüksek seviyeye taşıdı

Beş yıldır üst üste Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi'nde sağlık alanında "Süper Sektör Lideri" olan Roche, Türkiye'de 2012 Kurumsal Sorumluluk Raporu'nu yayınladı.

Roche Türkiye, ikinci kurumsal sorumluluk raporunu GRI (Global Reporting Initiative - Küresel Raporlama Girişimi) **A+** seviyesine taşıdı. Rapor, Roche'un kurumsal yönetim anlayış, sürdürülebilirlik hedefleri ve kurumsal sorumluluklarıyla ilgili 2012 yılı uygulamalarını içeriyor.

QR kod ile
App Store'dan
okutarak
ulaşın

www.roche.com.tr
www.rochekurumsalsorumluluk.com